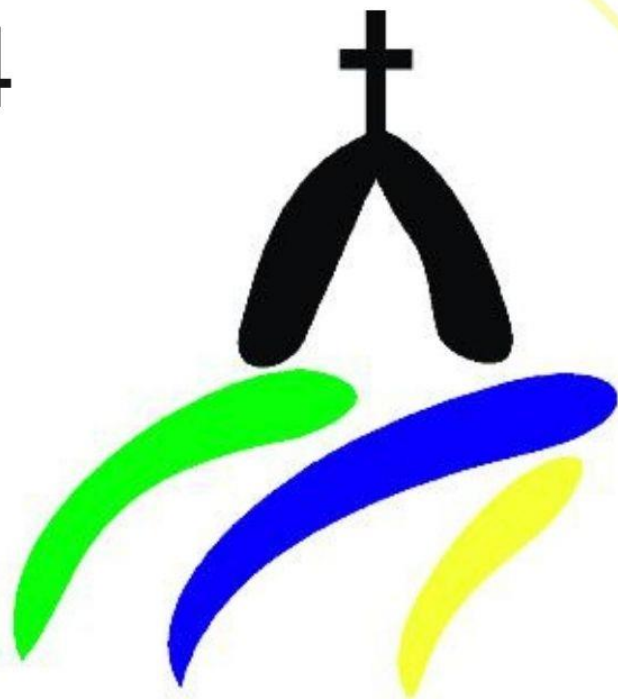

Strategia Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034

Opracowanie:

Urząd Gminy Krypno

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości, przy wsparciu specjalistów:

- Irma Kuznetsova, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Małgorzata Damińska, Starsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego – koordynator projektu,
- Natalia Szarzyńska, Młodsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego.

Strategię Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034 opracowano w oparciu o materiały źródłowe Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2022 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA.....	6
ROZWOJU GMINY KRYPNO.....	6
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	9
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	11
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	14
4.1. Ocena sytuacji Gminy	14
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	15
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	17
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY KRYPNO	20
1. Misja i wizja	21
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	23
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Krypno oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie.....	37
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa.	49
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	53
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	56
ZAŁĄCZNIKI	59
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Krypno	59
Załącznik 2: Wzór ankiety.....	110
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	115

Strategia Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2034 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034 to najważniejszy dokument do kreowania rozwoju lokalnego, który winien być spójny z programami obowiązującymi w Gminie Krypno oraz z dokumentami wyższego rzędu – *Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030* oraz *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)*. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Zgodnie z w/w ustawą Strategia zawiera wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Krypno. Pogłębiona Diagnoza Gminy Krypno stanowi natomiast załącznik nr 1 do niniejszej Strategii.

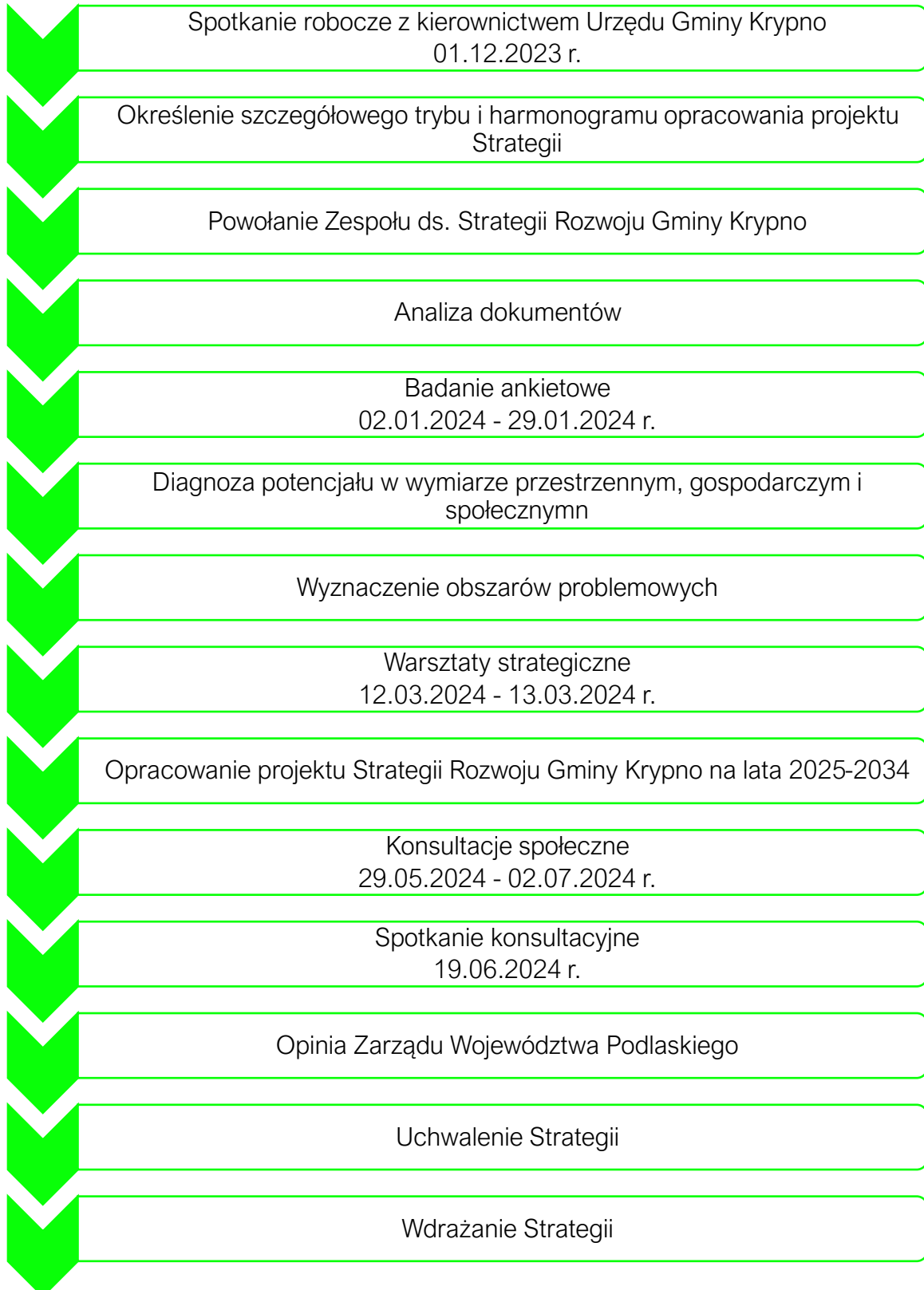
Prace nad Strategią rozpoczęto w listopadzie 2023 roku, kiedy Wójt Gminy Krypno podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr LIII/336/23 Rady Gminy Krypno z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034, w tym trybu konsultacji.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono **analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy** dokonaną podczas **badania ankietowego** przeprowadzonego wśród mieszkańców. Ponadto w celu szerszego włączenia mieszkańców i interesariuszy Gminy oraz pracowników Urzędu zorganizowano **warsztaty strategiczne**. Warsztaty przeprowadzone zostały metodą *design thinking* polegającą na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy. Podczas warsztatów uczestnicy pracowali w grupach nad wyznaczonymi obszarami. W pierwszej części spotkania przeprowadzono diagnozę potencjału Gminy i obszarów problemowych, a także określono mocne i słabe strony jednostki. Następnie, w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby i potencjały, przystąpiono do formułowania kierunków działań. W drugiej części, dzięki wykonanej wcześniej analizie, możliwe było wypracowanie misji oraz wizji Gminy Krypno. Wypracowany podczas warsztatów materiał wykorzystany został przy opracowywaniu projektu Strategii Rozwoju Gminy Krypno.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

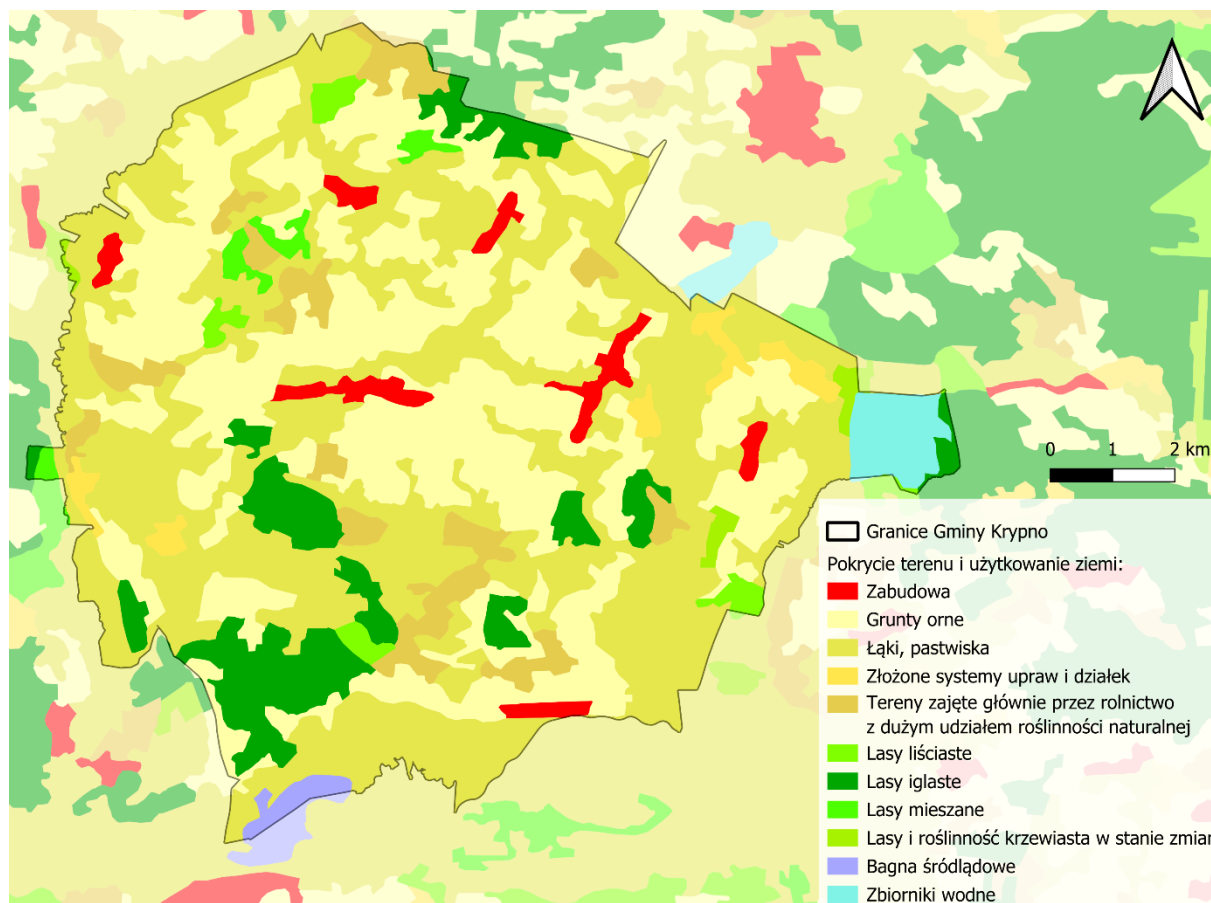

CZĘŚĆ I:
STAN I WYZWANIA
ROZWOJU GMINY KRYPNO

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Krypno, zamieszkiwana przez 3 734 mieszkańców, jest położona w centralnej części województwa podlaskiego i należy do powiatu monieckiego. Jej siedzibą jest wieś Krypno Kościelne. Jednostka graniczy bezpośrednio z 5 gminami; Dobrzyniewo Duże i Tykocin, które należą do powiatu białostockiego oraz Knyszyn, Mońki, Trzcianne, wchodzące w skład powiatu monieckiego. Jej położenie jest atrakcyjne ze względu na bliskość ośrodka wojewódzkiego – miasta Białegostoku. Powierzchnia całkowita Gminy wynosiła 112 km², co stanowiło około 8,1% powierzchni powiatu monieckiego. Jest to obszar wiejski o intensywnie rozwiniętej funkcji rolniczej, co stanowi główny element gospodarki.

Ryc. 1 Pokrycie terenu i użytkowanie ziemi w Gminie Krypno

Źródło: opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover 2018

Gmina Krypno ma rozwiniętą sieć dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich, co ułatwia komunikację zarówno w obrębie gminy, jak i z sąsiednimi gminami. Około 20 km od siedziby Gminy przebiega droga ekspresowa S8 (węzły w miejscowości Jeżewo Stare, Rzędziany lub węzeł Choroszcz). Nieco ponad godzinę zajmuje dojazd do miasta przygranicznego – Kuźnicy, w którym położone jest przejście graniczne Kuźnica-Bruzgi (Białoruś) (położone w odległości 75 km od siedziby Gminy) oraz do przejścia granicznego w Bobrownikach (oddalone o 83 km). Na terenie jednostki znajduje się zelektryfikowana linia kolejowa, co ułatwia przemieszczanie się do większych jednostek: Białegostoku i Ełku. Gmina Krypno intensywnie rozwija infrastrukturę transportową, planując budowę i modernizację dróg. W planach są również inwestycje związane z poprawą dostępności transportowej dla mieszkańców. W ramach porozumienia międzygminnego, Gmina Krypno wraz z gminą Dobrzyniewo Duże zapewnia publiczny transport zbiorowy na linii

komunikacyjnej 406 – Fasty – Krypno Kościelne przez Dobrzyniewo Duże. Natomiast istnieje potrzeba rozwoju transportu zbiorowego obejmującego zachodnią część Gminy.

Dostęp do szerokopasmowego Internetu stanowi fundament współczesnego rozwoju. Stał się on nieodłącznym elementem codziennego życia, wpływając na wiele jego aspektów, takich jak: komunikacja, praca, edukacja czy też rozrywka. Jedną z technologii umożliwiających szerokopasmowy dostęp do Internetu jest sieć światłowodowa. Miejscowości: Peńskie, Zastocze, Bajki Zalesie, Długołęka, Krypno Wielkie, Krypno Kościelne, Ruda, Rekle, Kruszyn, Kulesze-Chobotki i Góra mają dostęp do Internetu szerokopasmowego, natomiast brakuje go w miejscowościach: Dębina, Białobrzeskie, Morusy oraz Zygmunt.

Bliskość granicy polsko-białoruskiej w kontekście obecnej destabilizacji sytuacji w Rosji i Białorusi stanowi potencjalne zagrożenie dla rozwoju obszaru Gminy Krypno, zwłaszcza w obszarze współpracy gospodarczej i środowiskowej. Dodatkowo, sytuacja transportowa staje się niekorzystna z uwagi na istnienie zapory na granicy polsko-białoruskiej, co wprowadza utrudnienia w transporcie zarówno pasażerskim, jak i towarowym.

Gmina posiada Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które określa podstawowe zasady planowania rozwoju Gminy. W granicach jednostki nie ma miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Proces kształtowania przestrzeni opiera się na wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy, co może przyczynić się do utrudnienia prowadzenia spójnej polityki przestrzennej w przyszłości. Istnieje ryzyko chaotycznego rozproszenia lokalizacji zabudowy i inwestycji, co może skutkować utratą porządku przestrzennego i trudnościami w zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury podstawowej. Wprowadzona w 2023 roku reforma planowania przestrzennego nakłada obowiązek opracowania Planu Ogólnego obejmującego cały obszar Gminy, co może stać się podstawą do prowadzenia harmonijnej, perspektywistycznej polityki przestrzennej jednostki. Zauważa się, że wschodnia część Gminy rozwija się w dużo szybszym tempie.

Gmina Krypno posiada bogate walory przyrodnicze. Geograficznie Gmina Krypno otoczona jest przez trzy rzeki: Nereśl, Narew i Kulikówkę, co przyczynia się do zachowania unikalnego środowiska naturalnego. Region ten stanowi część makroregionu "Zielone Płuca Polski" i od zachodu graniczy z Biebrzańskim Parkiem Narodowym. Obszar ten charakteryzuje się różnorodnością siedlisk oraz bogactwem fauny i flory. Gmina obejmuje trzy formy ochrony przyrody: Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000 "Ostoja Narwiańska", Otulinę Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. Prof. Witolda Sławińskiego oraz Obszar Chronionego Krajobrazu "Dolina Narwi". Te obszary chronią różnorodność biologiczną oraz pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Historia Gminy Krypno sięga XV wieku, kiedy to zaczęła się kolonizacja puszczy królewskiej. Miejsce to odegrało kluczową rolę na trasie królewskiego szlaku, co przyczyniło się do jego rozwoju. Obecnie Krypno to jedna wieś, choć składa się z dwóch osad: Krypno Wielkie i Krypno Kościelne. Najważniejszym elementem kulturowym jest Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia, odwiedzane przez pielgrzymów z całej Polski. Ponadto, zabytki takie jak Kapliczka w Bajkach Zalesiu, dom W. Puchalskiego w Morusach oraz zespół Kościoła Parafialnego p.w. Narodzenia NMP w Krypnie są integralną częścią dziedzictwa kulturowego regionu. Przez teren Gminy przebiega sześć szlaków rowerowych/pieszko-rowerowych.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Uwarunkowania przyrodnicze i rolnicze zagospodarowania terenu mają wpływ na niewielki rozwój przedsiębiorczości w Gminie. Brak dużych terenów inwestycyjnych i wolnych przestrzeni pod inwestycje oraz formy ochrony przyrody ograniczają lokalizację dużych przedsiębiorstw. Należy mieć na uwadze, że w ostatnich dwóch latach analizy (w 2021 roku oraz 2022 roku) odnotowano większą liczbę wyrejestrowanych przedsiębiorstw niż zarejestrowanych. Mimo to liczba działających w Gminie podmiotów gospodarczych w latach 2018-2022 wzrastała. Nastąpił przyrost o 25 przedsiębiorstw. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych oraz różnorodność sektorów działalności wskazują na potencjał rozwoju gospodarczego Gminy Krypno, w szczególności w zakresie małych firm. Przyczyniłoby się to do utworzenia nowych miejsc pracy, zwiększania dochodów podatkowych dla gminy i poprawy jakości życia mieszkańców poprzez rozwój lokalnego biznesu.

Dynamika rozwoju rynku pracy jest związana z kondycją gospodarki lokalnej. Wskaźnik bezrobotnych w Gminie Krypno osiągał różne, zmieniające się wartości w badanym okresie, jednak w 2022 roku bezrobocie w gminie było niższe niż średnia dla powiatu monieckiego oraz województwa podlaskiego.

Według danych pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku w granicach Gminy Krypno działalność prowadziło 549 gospodarstw rolnych, co stanowiło ok. 12% gospodarstw zlokalizowanych w powiecie. Dla wielu mieszkańców Gminy rolnictwo stanowi główny dochód. Pomimo wielu rolników i produkcji rolnej, na terenie jednostki nie ma miejsca, gdzie można było zakupić produkty od lokalnych producentów.

Rozwój gospodarczy jednostki samorządu terytorialnego jest nierozzerwalnie powiązany z dostępnością i jakością infrastruktury. Ma to kluczowe znaczenie dla atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru, a także dla ochrony środowiska. Infrastruktura wodociągowa w granicach Gminy Krypno jest rozwinięta na wysokim poziomie, około 98% mieszkańców ma do niej dostęp. Blisko 50% mieszkańców nie ma dostępu do sieci kanalizacyjnej, co może przyczynić się do pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego, zanieczyszczenia wód i gleby. Niezbędne jest podjęcie działań w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej oraz modernizacji sieci wodociągowej. W 2022 roku udział korzystających z sieci gazowej wyniósł zaledwie 0,4%. Oznacza to, że głównym źródłem ciepła dla mieszkańców badanej jednostki są paliwa stałe.

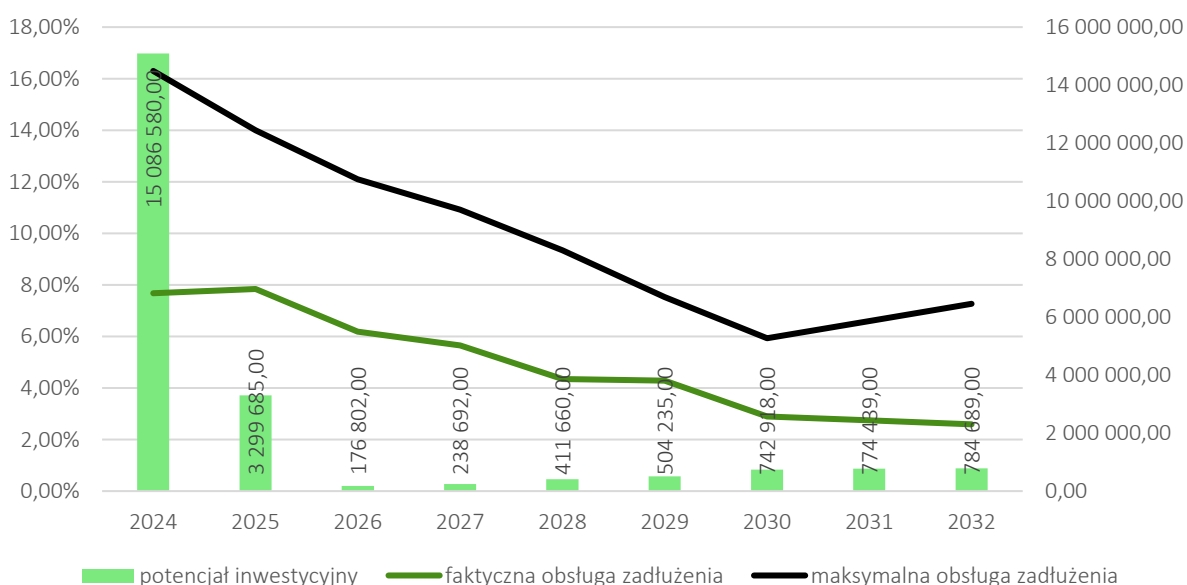
Mimo, iż gmina osiąga wymagane poziomy recyklingu, alarmujący jest niski poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, co może świadczyć o niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców. Gmina musi podejmować działania, aby zapewnić odpowiednie systemy odbierania i przetwarzania odpadów, a także monitorować wpływ działań gospodarczych na środowisko naturalne. Należy dalej prowadzić i rozwijać działania skierowane na poprawę jakości środowiska.

Gmina Krypno w coraz większym stopniu wykorzystuje odnawialne źródła energii, takie jak np. energia słoneczna. Głównymi formami OZE w granicach jednostki są farmy fotowoltaiczne oraz biogazownia. Istnieją plany rozbudowy infrastruktury związanej z energią odnawialną, co może przyczynić się do dalszej redukcji emisji gazów cieplarnianych i zwiększenia niezależności energetycznej regionu. Natomiast należy

podkreślić, że jednostka charakteryzuje się niekorzystnymi warunkami do zlokalizowania na jej terenie siłowni wiatrowych.

Gmina Krypno utrzymuje stosunkowo zrównoważoną sytuację finansową, co jest ważne dla ciągłości świadczonych usług i realizacji projektów inwestycyjnych. Jednostka aktywnie pozyskuje środki zewnętrzne, takie jak fundusze europejskie czy pochodzące z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład, co umożliwi realizację inwestycji i projektów rozwojowych, których Gmina nie mogłaby sfinansować wyłącznie ze środków własnych. Największy udział w dochodach budżetowych ogółem mają dotacje, które w ostatnich latach stanowią ponad 40% dochodów budżetowych (z wyjątkiem roku 2022). Drugą co do wielkości grupą dochodów są subwencje. Należy pamiętać, że wysoki udział dotacji w ogólnych dochodach budżetowych oraz niski udział dochodów własnych oznacza ograniczoną samodzielność finansową gminy. Ma to wpływ na elastyczność gminy w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestycji czy programów rozwojowych oraz oznacza wysokie ryzyko znacznego ograniczenia działań inwestycyjnych w przypadku ewentualnego ograniczenia dotacji w przeszłości.

Analizując potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2034, suma potencjału inwestycyjnego w prognozowanym okresie wyniesie ponad 22,0 mln zł, z czego w roku 2024 będzie to 15 089 580,00 zł, w 2025 – 3 299 685,00 zł – w tych dwóch latach gmina realizować będzie projekty współfinansowane z pozyskanych dotacji. W kolejnych latach, z związku z brakiem spodziewanych środków zewnętrznych, kwoty te są znacznie niższe. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości. Dostrzega się potrzebę dalszego monitorowania bilansu budżetowego, zrównoważonego podejścia do zarządzania finansami oraz ciągłego poszukiwania nowych źródeł finansowania inwestycji, aby wspierać trwały rozwój Gminy.

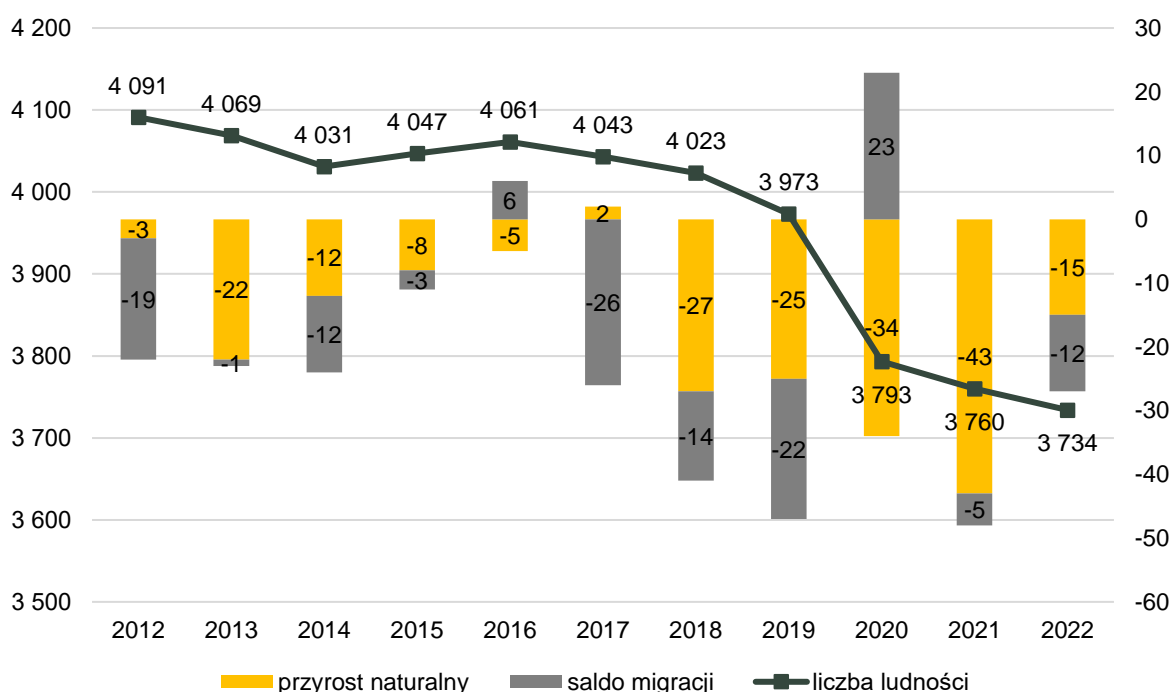
Ryc. 2 Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Krypno na lata 2023-2034

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr LIII/329/23 Rady Gminy Krypno z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Krypno na lata 2024-2032.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Największy potencjał rozwojowy jednostki samorządowej stanowią jej mieszkańcy i ich działania, aktywność społeczna i zawodowa, a także inicjatywy podejmowane na rzecz wspólnego dobra i rozwoju Gminy. Gminę Krypno w 2022 roku zamieszkiwały 3 734 osoby, co stanowiło ok. 10% mieszkańców powiatu monieckiego.

Liczba ludności w Gminie Krypno maleje, co jest zgodne z ogólną tendencją spadkową w powiecie monieckim i w województwie podlaskim i świadczy o powolnym wyludnianiu regionu. W gminie obserwowane jest zjawisko ujemnego przyrostu naturalnego, jak również ujemne saldo migracji. W związku z tym, priorytetem w podejmowanych działaniach powinno być stworzenie warunków życia, pracy, edukacji i wypoczynku, zachęcających mieszkańców do pozostania w gminie lub powrotu do niej np. po okresie studiów. Działania powinny być adresowane przede wszystkim do ludzi młodych, których odpływ jest najbardziej dynamiczny.

Ryc. 3 Zmiany demograficzne w Gminie Krypno w latach 2012-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Stały spadek udziału w populacji mieszkańców Gminy osób w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnym spadku, od 2021 roku, udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, sugeruje starzenie się społeczeństwa i potencjalne problemy związane z siłą roboczą w przyszłości oraz potrzebą dostosowania oferty usług społecznych do potrzeb starszych osób. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym utrzymywała się na względnie stałym poziomie, natomiast należy zauważyć, że liczba mieszkańców maleje, zatem stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności ogółem również rośnie. Programując rozwój Gminy na kolejne lata, należy mieć na uwadze pogłębiające się zjawisko senioralnego obciążenia demograficznego, ponieważ niesie on za sobą szereg konsekwencji, szczególnie w zakresie gospodarki lokalnej, zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz obciążenie systemu finansów publicznych. Zwiększający się udział grupy seniorów w społeczeństwie wiąże się z koniecznością zwiększenia dostępu do usług skierowanych

do tej grupy społecznej: usług opiekuńczych, zdrowotnych, asystenckich, różnorodnych form aktywizacji i spędzania czasu wolnego.

Analiza prognozy ludności opracowanej przez GUS na lata 2023-2060 wskazuje, że tendencje demograficzne wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym będą dalej postępowały. Dla powiatu monieckiego oraz całego województwa podlaskiego przewiduje się dalszy spadek liczby ludności.

Młodzi mieszkańcy stanowią siłę napędową rozwoju gospodarczego, podejmują zatrudnienie, zakładają działalności oraz wpływają na kształtowanie się sytuacji demograficznej. Kluczowe jest zatem zachęcenie osób młodych do zamieszkania na terenie Gminy czy powrót po studiach do rodzinnej Gminy, co przyczynić się może do poprawy sytuacji gospodarczej i dodatniego przyrostu naturalnego.

Aby zwiększyć atrakcyjność osiedleńczą omawianej jednostki samorządowej, należy zwrócić szczególną uwagę na dostępność mieszkań i terenów pod zabudowę, dostępność atrakcyjnych miejsc pracy, w tym możliwość pracy zdalnej, rozwój infrastruktury i usług społecznych (w tym oferty żłobka, przedszkoli i wysokiej jakości edukacji), które będą dodatkową zachętą do mieszkania w Gminie Krypno. Niezwykle istotne jest zapewnienie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, np. w formie żłobka. Na terenie analizowanej jednostki nie istnieje tego typu placówka. Obserwuje się trend związany z chęcią szybkiego powrotu na rynek pracy przez młodych rodziców, co wskazuje na rosnące potrzeby zapewniania opieki żłobkowej na terenie gminy.

Poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej w gminie jest niski, chociaż notuje się pewną poprawę w roku szkolnym 2022/2023 (58%) w porównaniu z poprzednimi latami, kiedy wskaźnik ten wynosił 51%. Należy jednak zauważyć, że Gmina zapewnia miejsce każdemu dziecku, którego rodzic wyrazi chęć zapisania do przedszkola. Sale przedszkolne są przepełnione i niedostosowane do dużych grup dzieci, co wpływa na jakość opieki.

Na terenie jednostki funkcjonują dwie szkoły podstawowe, natomiast tylko jedna z nich jest placówką gminną. Druga szkoła prowadzona jest przez Społeczno-Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym „Eduktor” w Łomży. Wyniki egzaminów ósmoklasistów w analizowanych latach 2021-2023 w Gminie Krypno są zróżnicowane, jednak w porównaniu z powiatem monieckim zazwyczaj są wyższe.

Na terenie Gminy występuje niska oferta zajęć pozalekcyjnych, często są one uzależnione od dowozów dzieci przez rodziców. Dodatkowo niski budżet szkoły przekłada się na niski poziom bazy dydaktycznej. Brakuje nowoczesnych pracowni przedmiotowych i nowoczesnej infrastruktury informatycznej, która pozwoliłaby nauczycielom przystępnie i atrakcyjnie przekazywać wiedzę.

Głównymi podmiotami działającymi w zakresie kultury i sportu na terenie analizowanej jednostki jest Gminny Ośrodek Kultury. Funkcjonuje tu również Gminna Biblioteka Publiczna. Dodatkowo na terenie Gminy Krypno funkcjonują świetlice wiejskie, które również oferują różnego typu zajęcia kulturalne dla dzieci i młodzieży.

W Gminie odbywają się różnorodne imprezy kulturalne i sportowe, takie jak Obchody Narodowego Święta Niepodległości, Dzień Kobiet, czy Biało-Czerwony Rajd Rowerowy. Lokalny zespół piłkarski bierze udział w rozgrywkach ligowych, a dla dzieci i młodzieży organizowane są turnieje oraz dni sportu i zabaw. Istnieje także długoletnia tradycja składania wotów woskowych w dniu święta Matki Boskiej Siewnej, zwanych "osóbkami", które są później przetwarzane na świece. Natomiast nadal dostrzega się potrzebę

organizacji większej ilości wydarzeń kulturalnych i integracyjnych, skierowanych do wszystkich mieszkańców.

Na terenie Gminy Krypno funkcjonuje niewielka liczba organizacji pozarządowych, co może stanowić barierę dla rozwoju społeczności lokalnej. Należy jednak zauważyć, że ważniejsza od ilości organizacji jest ich aktywność. Warto rozwijać współpracę z Kołami Gospodyń Wiejskich, Ochotniczymi Strażami Pożarnymi czy też z UKS „Krypnianka” Krypno, wspierać ich działalność oraz powierzać im realizację niektórych zadań oraz zachęcać mieszkańców do uczestnictwa w nich. Takie działania nie tylko wspierają rozwój Gminy, ale przyczyniają się do zwiększenia integracji wśród mieszkańców i grup społecznych oraz przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu.

Gmina Krypno jest członkiem kilku związków i stowarzyszeń międzygminnych. Współpraca ta wspiera rozwój i funkcjonowanie jednostki na różnych płaszczyznach jej funkcjonowania. Do najważniejszych należą: Lokalna Grupa Działania Narwiańska Akcja Rozwoju Ekonomicznego Wsi, Stowarzyszenie Gmin Górnej Narwi, Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, Związek Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego.

Najniżej ocenianym aspektem funkcjonowania Gminy i zarazem priorytetem rozwojowym jest poprawa dostępu do usług medycznych. Mimo, iż na terenie Gminy funkcjonują podmioty świadczące usługi zdrowotne, opieka ta uważana jest za niewystarczającą

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

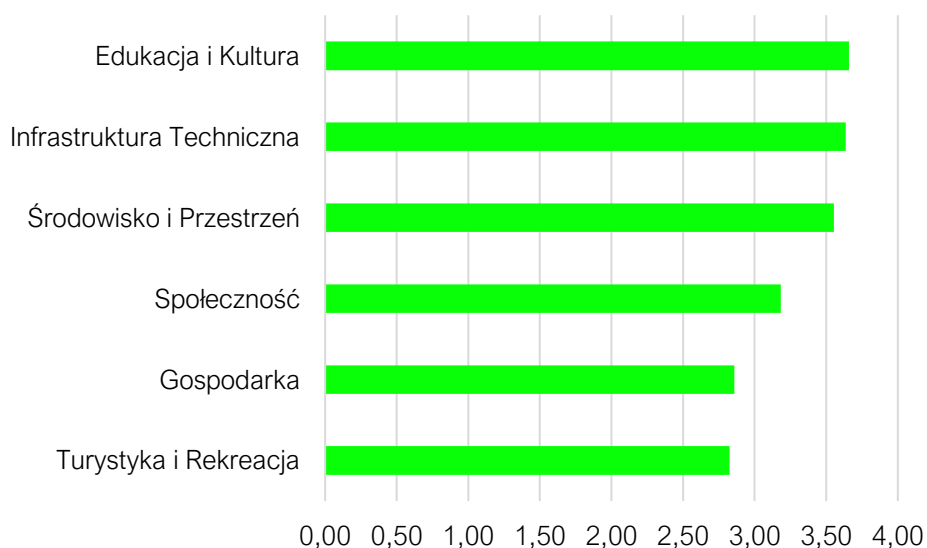
Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Krypno przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza do wypełnienia za pomocą narzędzia on-line (wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania). Badanie było anonimowe, a udział dobrowolny dla wszystkich zainteresowanych. Celem badania było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Respondenci składali odpowiedzi od 2 do 29 stycznia 2024 roku.

Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu obszarów funkcjonowania Gminy, a poruszane tematy dotyczyły: społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 55 ankiet.

Większość respondentów stanowiły kobiety – 67,3%, mężczyźni stanowili 32,7% ankietowanych. Pod względem wieku mieszkańców, największa grupa ankietowanych była w przedziale wiekowym 26-35 lat (30,9%), a następnie 36-45 lat (29,1%). Warto zauważyć, że nie wpłynął żaden formularz od osoby poniżej 18 roku życia oraz powyżej 65 lat. Zdecydowaną większość (70,9%) stanowiły osoby pracujące, około 18% ankietowanych to rolnicy, niemal 6% stanowili przedsiębiorcy.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Krypno w skali od 1 do 5, mieszkańcy **najkorzystniej** oceniają funkcjonowanie samorządu w zakresie **edukacji i kultury** – średnia ocen dla tego obszaru wynosiła 3,66. Z kolei najmniej korzystnie oceniony został obszar **turystyki i rekreacji** – średnia ocena dla obszaru wyniosła 2,82. Natomiast średnia ocena dla wszystkich obszarów wyniosła 3,29, co oznacza, że respondenci ocenili ogólną sytuację w gminie jako „zadawalającą”.

Ryc. 4 Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W każdym z obszarów respondenci odpowiadali na szczegółowe pytania pozwalające określić stan istniejący poszczególnych elementów funkcjonowania Gminy. Najwyżej

i najniżej ocenione elementy w każdym z badanych obszarów zestawione zostały w tabeli poniżej.

Tab. 1 Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

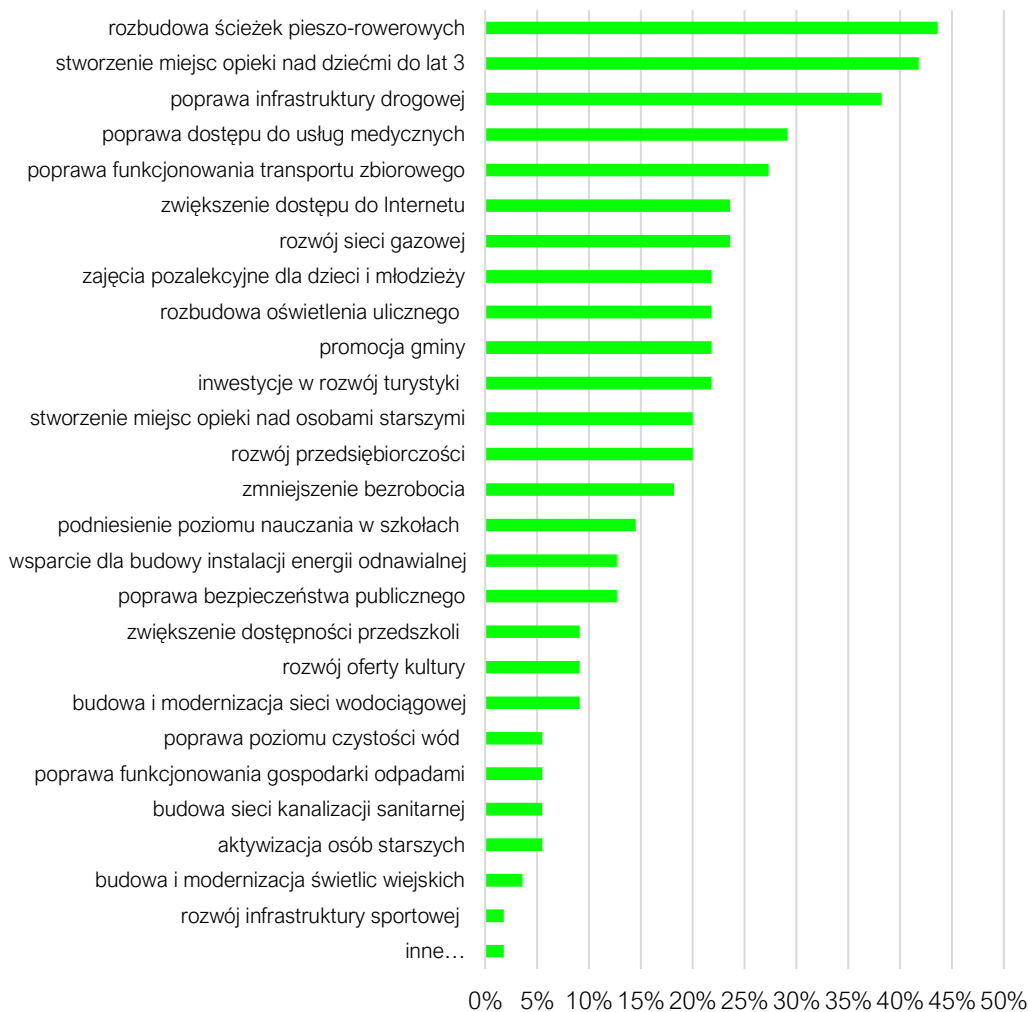
	NAJLEPIEJ OCENIANE:	NAJGORZEJ OCENIANE:
SPOŁECZEŃSTWO	Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy (3,92)	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,85)
GOSPODARKA	Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy (3,19)	Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy (2,06)
ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ	Jakość powietrza w gminie (4,02)	Świadomość ekologiczną mieszkańców (2,95)
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	Jakość sieci wodociągowej (4,06)	Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych (3,36)
TURYSTYKA I REKREACJA	Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych (3,54)	System ścieżek rowerowych (2,02)
EDUKACJA I KULTURA	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (4,18)	Dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy (2,82)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Najwyżej spośród wszystkich pytań oceniono **dostęp do edukacji w szkołach podstawowych** (średnia z ocen 4,18). Natomiast **najniższą** średnią ocenę otrzymał dostęp do **specjalistycznej opieki medycznej** (1,85).

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Mieszkańcy poproszeni zostali o zaznaczenie 5 elementów, które według nich powinny zostać poprawione w pierwszej kolejności. Zdecydowanie najczęściej wskazywaną odpowiedzią była **rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych**, którą wybrało 43,6% ankietowanych. Następnym priorytetem, który wskazało 41,8% osób było **stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3**. Duża część ankietowanych – 38,2% wskazała również na konieczność **poprawy infrastruktury drogowej (chodników, dróg)**. Na poniższej rycinie zamieszczony został szczegółowy wykres przedstawiający poruszone wyżej aspekty, a także inne elementy, o których ocenę poproszeni zostali respondenci.

Ryc. 5 Główne priorytety rozwoju Gminy Krypno według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Ostatnim pytaniem zadaniem w ankiecie była prośba o wskazanie, co – według mieszkańców – mogłoby stać się **wizytówką Gminy Krypno**, a tym samym elementem promującym ją i wyróżniającym w regionie. Pytanie miało formę otwartą, więc respondenci mieli możliwość samodzielnego zaproponowania odpowiedzi. Wśród najczęściej pojawiających się odpowiedzi wyróżnić można: piękno przyrody, naturę, czystość, bezpieczeństwo oraz kościoły.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) diagnozę strategiczną Gminy Krypno;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy Krypno oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w dniach od 2 stycznia do 29 stycznia 2024 roku;
- 4) informacje uzyskane podczas warsztatów strategicznych z mieszkańcami oraz pracownikami Urzędu Gminy Krypno.

Analizę SWOT dla Gminy Krypno przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do różnych form transportu: rozwinięta infrastruktura drogowa, funkcjonująca komunikacja kolejowa zwiększająca mobilność mieszkańców oraz umożliwiająca rozwój zarówno w wymiarze gospodarczym, jak i społecznym; • Bliskość i łatwy dojazd do węzłów na drodze ekspresowej S8; • Publiczny transport zbiorowy obejmujący miejscowości we wschodniej części Gminy, umożliwiający mieszkańcom dojazd do szkoły i pracy; • Rozwój instalacji OZE na terenie Gminy (farmy fotowoltaiczne i biogazownia), co pomaga zmniejszyć zależność od tradycyjnych, nieodnawialnych źródeł energii i wpływa na poprawę jakości środowiska; • Wysoki stopień zwodociągowania obszaru, co pozytywnie wpływa na zdrowie, jakość życia oraz zwiększa atrakcyjność terenów mieszkaniowych; • Aktywnie działające Koła Gospodyń Wiejskich, UKS Krypnianka Krypno oraz liczne świetlice wiejskie (miejsca spotkań), zmniejszające poczucie wykluczenia, pozytywnie wpływające na integrację społeczną oraz rozwój lokalnych działań kulturalnych i sportowych; • Bliskość terenów leśnych, obszarów chronionych oraz naturalne granice poprowadzone wzdłuż cieków wodnych wpływają na atrakcyjność turystyczną Gminy; • Funkcjonowanie licznych jednostek OSP zwiększa poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz podnosi kwalifikacje młodych osób i uczy ich odpowiedzialności za współmieszkańców;	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom skanalizowania gminy, skutkujący zagrożeniami zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb oraz obniżające jakość życia na obszarze Gminy; • Braki MPZP oraz prowadzenie polityki przestrzennej gminy w oparciu o doraźnie wydawane decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego; • Niewystarczająca liczba dróg rowerowych na terenie Gminy, brak systemu zintegrowanych tras rowerowych, utrudniające wykorzystanie roweru jako alternatywnego środka transportu i środka rekreacji oraz stwarzające zagrożenia dla uczestników ruchu drogowego. • Brak lokalnego transportu zbiorowego dla miejscowości w zachodniej części gminy; • Brak miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, co uniemożliwia szybki powrót rodziców na rynek pracy oraz wczesne wspieranie rozwoju dzieci; • Zmniejszający się udział subwencji oświatowej w kosztach funkcjonowania systemu oświaty w Gminie; rosnące obciążenia budżetowe związane z finansowaniem zadań oświatowych; • Przepelnione przedszkole, pogarszające się warunki opieki nad dziećmi oraz możliwości wspierania ich rozwoju; • Niewystarczający poziom dostępności usług medycznych i ich niska jakość; • Niska świadomość ekologiczna mieszkańców, przejawiająca się niskim udziałem odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów w Gminie.

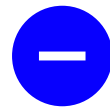
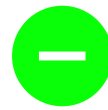
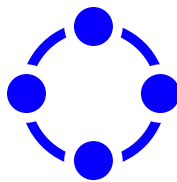
<ul style="list-style-type: none"> • Miejsce turystyki pielgrzymkowej o znaczeniu ponadregionalnym (Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia), co wpływa na jej potencjał rozwoju w tym kierunku; • Istniejące publikacje o Krypnie stanowiące narzędzie w promocji, rozwoju i budowaniu tożsamości lokalnej społeczności; • Wieża widokowa w Górze wraz z wiatami turystycznymi przyczyniająca się do rozwoju turystyki oraz stanowiąca miejsce integracji lokalnej społeczności; • Otwarte strefy aktywności wspierające zdrowie, integrację społeczną oraz rozwój sportu i rekreacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak sieci gazowej, przyczyniający się do korzystania z mniej ekologicznych źródeł energii, przekładające się na obniżenie jakości powietrza w gminie; • Niewystarczająca oferta obiektów noclegowych i gastronomicznych, pomimo znaczącego potencjału ponadlokalnej turystyki pielgrzymkowej, na bazie obiektu sakralnego • Niewystraszające wykorzystanie potencjału turystycznego (dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczych) m.in. brak szlaków leśnych, niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna i turystyczna oraz niewykorzystany potencjał szklaku Królowej Bony; • Brak spójnej i konsekwentnej polityki promocyjnej gminy • Brak przygotowanych terenów inwestycyjnych, ograniczający zainteresowanie potencjalnych, nowych inwestorów; • Niewystarczający dostęp do sieci Internetu szerokopasmowego; • Niewykorzystany potencjał przestrzeni publicznych: brak właściwego, bezpiecznego i atrakcyjnego zagospodarowania m.in. Placu w Krypnie; • Niska jakość bazy edukacyjnej oraz oferty edukacyjnej, w tym zwłaszcza zajęć pozalekcyjnych; • Słaba baza lokalowa Gminnego Ośrodka Kultury ograniczająca jego ofertę; • Przystarzała baza lokalowa Urzędu Gminy, obiekt niedostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami. • Niewystarczająca oferta usług opiekuńczych wpływająca na obniżenie jakości życia osób wymagających wsparcia. • Brak mieszkań komunalnych i socjalnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Zmieniające się przepisy prawne w zakresie planowania przestrzennego, przygotowanie Planu ogólnego, dającego szansę na prowadzenie stabilnej i konsekwentnej polityki dotyczącej przestrzeni i zapobieżenie chaotycznemu rozproszeniu zabudowy; • Doświadczenie i skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na finansowanie działalności Gminy; • Promocja Gminy w oparciu o posiadane potencjały; • Zwiększenie współpracy z organizacjami pozarządowymi; • Położenie w pobliżu ośrodka wojewódzkiego – Białegostoku oraz drogi ekspresowej, dobry dostęp do miejsc pracy, usług publicznych znajdujących się w ośrodku wojewódzkim, 	<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość granicy polsko-białoruskiej, co może negatywnie wpływać na rozwój obszaru Gminy Krypno w zakresie współpracy gospodarczej i środowiskowej; • Pogłębiające się zmiany klimatyczne wpływające na każdą dziedzinę życia mieszkańców, w tym przede wszystkim zdrowie i rolnictwo; • Postępujący trend starzenia się społeczeństwa, skutkujący m.in. negatywnymi konsekwencjami dla gospodarki; • Negatywna prognoza demograficzna dla gminy, powiatu i województwa lubuskiego; • Zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi oraz sytuacja polityczna na świecie (konflikty zbrojne,

przy jednoczesnym zamieszkanu w spokojnym, czystym i zielonym miejscu, jako perspektywa rozwojowa dla gminy;

- Zwiększająca się świadomość mieszkańców w zakresie OZE przyczyniająca się do poprawy stanu środowiska.

uchodźcy), które mają bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą w kraju i regionie;

- Zmniejszenie się stopnia pokrycia wydatków na oświatę subwencją oświatową, zmuszająca Gminę do przeznaczenia większych środków własnych w dziale edukacji, skutkująca mniejszymi możliwościami finansowania innych zadań własnych;
- Wzrost wartości wskaźnika inflacji, rosnące ceny paliw, prądu i gazu, stanowiące zagrożenie dla stabilności gminnego budżetu, możliwości realizacji zadań własnych przez gminę oraz poziomu życia mieszkańców;
- brak równowagi w rozwoju przestrzennym Gminy, prowadzący do nadmiernego obciążenia środowiska i zwiększenia nierówności społecznych.

CZĘŚĆ II:
STRATEGICZNE KIERUNKI
ROZWOJU GMINY KRYPNO

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034 jest kompleksowym dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację Gminy. Uwzględniono zarówno mocne strony, stanowiące fundament do rozwoju Gminy, jak i obszary problemowe, które wymagają skupienia szczególnej uwagi i wypracowania rozwiązań. W procesie strategicznym, obejmującym warsztaty z interesariuszami, stworzono misję Gminy Krypno. Stanowi ona drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych oraz kierunków działań, przez których realizację jednostka będzie zmierzać do przedstawionego w wizji obrazu Gminy Krypno w 2034.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie: co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Krypno** brzmi następująco:

Gmina Krypno wykorzystując walory przyrodnicze i kulturowe stwarza korzystne warunki do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Samorząd, bazując na lokalnych potencjałach, dąży do tego, aby Gmina była przyjaznym, spokojnym, ekologicznym i bezpiecznym miejscem dla wszystkich mieszkańców, turystów i przedsiębiorców.

W procesie powstawania dokumentu istotne jest również stworzenie wizji, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Krypno w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja przedstawia stan docelowy Gminy Krypno w 2034 roku, ukazuje aspiracje władz i mieszkańców oraz jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Krypno brzmi następująco:

Gmina Krypno w 2034 roku to dobre, bezpieczne i ekologiczne miejsce do życia.

Mieszkańcy żyją w harmonii ze środowiskiem, tworzą aktywną i zintegrowaną społeczność, co sprawia, że są zadowoleni ze swojego życia, miejsca zamieszkania i optymistycznie patrzą w przyszłość. Gmina Krypno to miejsce przyjazne turystom i inwestorom, a mieszkańcy potrafią wykorzystywać jej potencjał przyrodniczy i dziedzictwo religijno-kulturowe do rozwoju gospodarczego. Dzięki wykorzystaniu innowacyjnych technologii, w granicach jednostki rozwija się nowoczesne rolnictwo, przy jednoczesnym poszanowaniu przyrody.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Krypno, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej, uwzględniając uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju, określono 3 cele strategiczne, które osiągnięte zostaną poprzez realizację celów operacyjnych. Są one zależne od siebie i wzajemnie się przenikają.

Poniższa tabela prezentuje cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi. Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rozwoju Gminy Krypno.

CELE STRATEGICZNE		
CEL I:	CEL II	CEL III
Gmina Krypno harmonijnie rozwijającą się jednostką, tworzącą bezpieczną i atrakcyjną przestrzeń do życia	Zrównoważony rozwój gospodarczy i turystyczny Gminy Krypno poprzez wykorzystanie potencjału lokalnego i jego odpowiednią promocję	Gmina Krypno odpowiadająca na potrzeby mieszkańców i wspierająca ich rozwój
CELE OPERACYJNE		
<p>I.I. Planowanie przestrzenne na rzecz zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Krypno</p> <p>I.II. Infrastruktura zwiększająca dostępność i bezpieczeństwo komunikacyjne oraz cyfrowy rozwój Gminy Krypno</p> <p>I.III. Krypno Gminą świadomą ekologicznie, dbającą o środowisko przyrodnicze</p>	<p>II.I. Rozwój lokalnej gospodarki opartej o potencjały Gminy Krypno.</p> <p>II.II. Promocja atrakcyjności turystycznej i mieszkaniowej Gminy Krypno</p> <p>II.III. Turystyka pielgrzymkowa i ekoturystyka jako jeden z elementów rozwoju Gminy Krypno</p>	<p>III.I. Wysokiej jakości usługi społeczne, dostosowane do potrzeb mieszkańców</p> <p>III.II. Wysoka jakość edukacji oraz wsparcie rozwoju dzieci i młodzieży</p> <p>III.III. Aktywne społeczeństwo korzystające z bogatej oferty kulturalno-sportowej</p>

PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny „Gmina Krypno harmonijnie rozwijającą się jednostką, tworzącą bezpieczną i atrakcyjną przestrzeń do życia” zakłada działania w obszarze szeroko rozumianej przestrzeni, infrastruktury i środowiska.

Pierwszy cel operacyjny – **planowanie przestrzenne na rzecz zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Krypno**, zwraca uwagę na działania dążące do zrównoważonego rozwoju Gminy poprzez planowanie przestrzenne. Jego realizacja przyniesie Gminie szereg korzyści, w tym lepsze zagospodarowanie terenu, wykorzystanie walorów, zachowanie ładu przestrzennego, świadome i perspektywiczne zarządzanie przestrzenią, wzrost atrakcyjności dla mieszkańców i potencjalnych inwestorów, oraz poprawę jakości życia społeczności lokalnej. Dzięki odpowiedniemu planowaniu przestrzennemu, gmina Krypno będzie mogła efektywnie rozwijać się, dbając jednocześnie o zachowanie równowagi pomiędzy aspektami ekonomicznymi, społecznymi i środowiskowymi. Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej wymaga opracowania odpowiednich dokumentów planistycznych, które powstrzymują niekontrolowane rozproszenie się zabudowy. Plan ogólny oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, po uprzedniej identyfikacji obszarów, wyznaczają kierunki rozwoju terenów mieszkaniowych, przemysłowych czy zielonych. Celem jest stworzenie inteligentnej, funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni, która wspiera rozwój społeczności, turystyki, chroni przyrodę oraz stwarza wyjątkowe otoczenie do życia i pracy. Budowa obiektów małej architektury oraz inne formy infrastruktury publicznej przyczynią się do stworzenia atrakcyjnych przestrzeni dla mieszkańców, sprzyjających aktywności społecznej i rekreacyjnej. Natomiast posiadanie odpowiednio zlokalizowanej i funkcjonalnej siedziby Urzędu Gminy umożliwi efektywne świadczenie usług administracyjnych oraz poprawę komfortu pracy pracowników i obsługi mieszkańców.

Drugi cel: „**Infrastruktura zwiększająca dostępność i bezpieczeństwo komunikacyjne oraz cyfrowy rozwój Gminy Krypno**”, skoncentrowany jest na poprawie dostępności oraz jakości szeroko pojętej infrastruktury technicznej Gminy Krypno. Wprowadzenie tego typu działań ma na celu zwiększenie jakości życia mieszkańców oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej terenów. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej oraz budowa spójnego systemu chodników, ścieżek i dróg pieszo-rowerowych przyczynią się do zwiększenia bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, redukując liczbę wypadków i potencjalnych zagrożeń dla mieszkańców. Utrzymanie połączeń komunikacji zbiorowej oraz zwiększenie dostępności transportu zbiorowego ułatwi mieszkańcom przemieszczanie się wewnątrz gminy oraz poza jej granicami. To z kolei może przyczynić się do zmniejszenia indywidualnego użytkowania samochodów, redukując zanieczyszczenie środowiska. Inwestycje w infrastrukturę sieciową mają pozytywny wpływ na środowisko oraz wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców. Dostępność cyfrowa jest istotnym elementem rozwoju jednostek. Dodatkowo eliminacja barier architektonicznych uczyni Gminę bardziej dostępną dla osób z niepełnosprawnościami, a rozbudowa monitoringu oraz inwestycje związane z OSP przyczyniają się do poprawy bezpieczeństwa na jej terenie.

Ostatni cel: „**Krypno Gminą świadomą ekologicznie, dbającą o środowisko przyrodnicze**” skupia się na wysokich walorach przyrodniczych Gminy oraz ochronie środowiska naturalnego. Dostosowanie do zmieniających się warunków klimatycznych oraz

utrzymanie wysokiej jakości środowiska i jego różnorodnych elementów, w tym powietrza, wód i gleb, to jeden z głównych celów podejmowanych działań. Wskazanie lokalizacji odnawialnych źródeł energii w dokumentach planistycznych gminy umożliwi rozwój infrastruktury energetycznej z uwzględnieniem ochrony środowiska. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii w obiektach gminnych oraz wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ciepła pozwoli na redukcję emisji szkodliwych substancji do atmosfery, poprawę jakości powietrza oraz zdrowia mieszkańców oraz ograniczy koszty energii. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz promowanie rozwiązań retencji wód opadowych przyczyni się do zmniejszenia ryzyka powodziowego oraz poprawy jakości wód powierzchniowych i gruntowych. Utrzymanie obszarów chronionych oraz miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe przyczyni się do zachowania różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej, co wpłynie pozytywnie na atrakcyjność turystyczną gminy, zachowanie unikalnego dziedzictwa przyrodniczego oraz stabilność ekosystemów. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz zapewnienie wsparcia finansowego ma usprawnić proces wprowadzania pozytywnych zmian.

Szczegółowy opis celów operacyjnych, kierunków działań oraz rezultatów i ich wskaźników, znajduje się w tabelach na kolejnych stronach.

CEL STRATEGICZNY I: Gmina Krypno harmonijnie rozwijającą się jednostką, tworzącą bezpieczną i atrakcyjną przestrzeń do życia

Cele operacyjne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia rezultatów
<p>I.I. Planowanie przestrzenne na rzecz zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Krypno</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie Planu ogólnego odpowiadającego na wyzwania rozwojowe Gminy; • Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prowadzące do optymalnego wykorzystania przestrzeni, ograniczające rozpraszanie zabudowy oraz pozwalające na konsekwentne, uporządkowane i perspektywiczne zarządzanie przestrzenią w gminie; • Wyznaczanie terenów zabudowy mieszkaniowej w dokumentach planistycznych; • Wyznaczenie terenów przeznaczonych pod inwestycje; • Wyposażenie przestrzeni publicznych w infrastrukturę służącą mieszkańcom m.in. obiekty małej architektury; • Pozyskanie terenów pod nową siedzibę Urzędu Gminy, opracowanie projektu funkcjonalnej i nowoczesnej placówki oraz jego realizacja. 	<p>Zagospodarowywanie przestrzeni w sposób tworzący harmonijną całość, uwzględniający w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.</p> <p>Nowa lokalizacja Urzędu Gminy, dostępna dla osób ze szczególnymi potrzebami, poprawa komfortu pracy pracowników i obsługi mieszkańców.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Postępy prac nad Planem ogólnym (forma opisowa); • Udział powierzchni Gminy objętej obowiązującymi MPZP (%); • Powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (ha); • Powierzchnia terenów wyznaczonych pod inwestycję (ha); • Przeniesienie Urzędu Gminy (forma opisowa).
<p>I.II. Infrastruktura zwiększająca dostępność i bezpieczeństwo komunikacyjne oraz cyfrowy rozwój Gminy Krypno</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury drogowej; • Współpraca z Powiatowym i Wojewódzkim Zarządem Dróg w zakresie budowy, modernizacji i remontów dróg; • Współpraca z PKP S.A. przy budowie wiaduktu kolejowego; • Budowa spójnego systemu chodników oraz sieci ścieżek i dróg pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą; 	<p>Poprawa bezpieczeństwa drogowego i komfortu przemieszczania się wewnątrz i na zewnątrz Gminy poprzez zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury drogowej i przydrożnej.</p> <p>Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców przemieszczających się z wykorzystaniem ciągów pieszo-rowerowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanych / zmodernizowanych dróg (km); • Długość wybudowanych / zmodernizowanych chodników (km); • Długość wybudowanych ścieżek i dróg pieszo-rowerowych (km); • Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km);

- Utrzymanie połączeń komunikacji zbiorowej oraz zwiększenie dostępności transportu zbiorowego ułatwiającego przemieszczanie się wewnątrz Gminy i poza jej granice;
- Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- Dążenie do modernizacji sieci elektroenergetycznych w celu stworzenia możliwości korzystania z magazynów energii elektrycznej;
- Poprawa dostępności cyfrowej m.in. dążenie do rozwoju sieci Internetu szerokopasmowego poprzez współpracę z operatorami;
- Wprowadzenie technologii informacyjno-komunikacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami w codziennym funkcjonowaniu Urzędu Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych (w tym nowe e-usługi na wysokim poziomie dojrzałości);
- likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej; dostępność architektoniczna gminnych obiektów użyteczności publicznej;
- Rozbudowa monitoringu i nowych systemów bezpieczeństwa;
- Rozbudowa infrastruktury i wyposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie Gminy.

Zwiększenie dostępności przestrzennej poprzez rozszerzenie systemu transportu publicznego oraz usprawnienie mobilności mieszkańców

Zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości infrastruktury technicznej, w tym sieci wodociągowo-kanalizacyjnej.

Poprawa funkcjonowania gospodarki ściekowej na terenie Gminy oraz zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.

Zmodernizowana sieć elektroenergetyczna, umożliwiająca przyłączenie nowych jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

Podniesienie jakości i dostępności Internetu na terenie Gminy, wprowadzenie nowych e-usług.

Poprawa dostępności do budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami oraz szczególnymi potrzebami.

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na terenie Gminy Krypno

Służby ratownicze posiadające możliwości i narzędzia służące ochronie bezpieczeństwa mieszkańców i środowiska

- Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%);
- Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km).
- Udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej (%);
- Długość zmodernizowanej sieci elektroenergetycznej (km);
- Liczba miejscowości z dostępem do Internetu światłowodowego (szt.);
- Liczba miejscowości z dostępem do Internetu szerokopasmowego (szt.);
- Liczba budynków dostępnych pod względem architektonicznym i informacyjnym (szt.);
- Nowe punkty monitoringu (szt.);
- Środki przekazane na doposażenie jednostek OSP (zł).

I.III. Krypno Gminą świadomą ekologicznie, dbającą o środowisko przyrodnicze

- Dalszy rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy i ich promocja wśród społeczeństwa;
- Działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji poprzez wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii w obiektach gminnych oraz sektorze mieszkaniowym, w tym wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ciepła;
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- Zapewnienie terenów pod lokalizację odnawialnych źródeł energii w lokalnych dokumentach planistycznych;
- Zachowanie obszarów chronionych oraz miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe;
- Ochrona różnorodności biologicznej, siedlisk i gatunków roślin i zwierząt występujących na terenie Gminy;
- Retencjonowanie wód opadowych poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz promowanie i wspieranie takich rozwiązań wśród mieszkańców;
- Zapobieganie skażeniom wód gruntowych będących efektem działalności rolniczej;
- Działalność edukacyjna w zakresie zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców m.in. w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, odpadami porolniczymi, prawidłowego odprowadzania ścieków bytowych, retencji wód opadowych, a także skutków zdrowotnych i środowiskowych stosowania złej jakości opału;
- Organizacja wywozu odpadów wielkogabarytowych.

Wysoka efektywność energetyczna i zwiększenie samowystarczalności energetycznej Gminy dzięki pozyskiwaniu energii z odnawialnych źródeł.

Utrzymanie dobrej jakości powietrza oraz brak występujących przekroczeń zanieczyszczeń w powietrzu, dzięki wykorzystywaniu nowoczesnych i ekologicznych źródeł ciepła.

Zachowanie unikalnych ekosystemów, dzięki przyrodzie oraz innych walorów przyrodniczych dla obecnego i przyszłych pokoleń.

Zwiększenie powierzchni zielonej i niebieskiej infrastruktury, a także poziomu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych również na terenach prywatnych.

Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej i zachowanie odpowiednich stosunków wodnych.

Adaptacja do zmian klimatu i zwiększenie odporności na klęski żywiołowe oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom powodzi i suszy.

Zmiana nawyków społecznych na proekologiczne.

Racjonalna gospodarka odpadami.

- Liczba zainstalowanych urządzeń OZE w sektorze publicznym (szt.);
- Liczba wymienionych źródeł ciepła przy wsparciu Gminy (szt.);
- Liczba gminnych budynków po termomodernizacji (szt.);
- Ograniczenie zużycia energii elektrycznej oraz obniżenie kosztów ogrzania budynków po termomodernizacji (zł);
- Powierzchnia terenów pod lokalizację OZE (ha);
- Powierzchnia Gminy objęta powierzchniowymi formami ochrony przyrody (ha);
- Liczba powstałych obiektów małej retencji (szt.);
- Liczba przeprowadzonych akcji z zakresu edukacji ekologicznej (szt.);
- Liczba organizowanych wywozów śmieci wielkogabarytowych (szt.).

GOSPODARKA

Cel strategiczny **Zrównoważony rozwój gospodarczy i turystyczny Gminy Krypno poprzez wykorzystanie potencjału lokalnego i jego odpowiednią promocję**, zakłada działania w zakresie gospodarki, promocji i turystyki w obrębie Gminy.

Pierwszy cel operacyjny: **„Rozwój lokalnej gospodarki opartej o potencjały Gminy Krypno”**, skupia się na stworzeniu odpowiednich warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy Krypno. Wprowadzenie ulg podatkowych dla przedsiębiorców oraz prowadzenie cyklu szkoleń informacyjnych zachęcających do prowadzenia własnej działalności gospodarczej sprzyja tworzeniu nowych miejsc pracy i wzrostowi przedsiębiorczości lokalnej społeczności. Wsparcie inicjatyw tworzenia i rozwoju agroturystyki oraz promocja produktów lokalnych przyczyniają się do wzrostu dochodów rolników i kreowania atrakcyjnej oferty dla turystów, co przekłada się na rozwój lokalnego sektora usług. Dodatkowo realizacja programów związanych z odbiorem odpadów rolniczych oraz wspieranie innowacji w rolnictwie poprzez modernizację i restrukturyzację małych gospodarstw przyczynia się do poprawy stanu środowiska oraz efektywności produkcji rolnej. Pomoc w pozyskiwaniu środków zewnętrznych przyczyni się do podniesienia jakości produkcji rolnej i zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych. Utworzenie lokalnego targowiska umożliwi sprzedaż bezpośrednią od rolników, co sprzyja promocji lokalnych produktów oraz umacnia relacje między producentami a konsumentami, jednocześnie wspierając lokalną ekonomię.

Istotą drugiego celu: **„Promocja atrakcyjności turystycznej i mieszkaniowej Gminy Krypno”** jest przyciągnięcie turystów oraz potencjalnych mieszkańców poprzez różnorodne działania promocyjne i współpracę z innymi podmiotami. Rozwój zaplecza turystycznego, szczególnie sektora usług hotelarskich i gastronomicznych oraz stworzenie atrakcyjnych ścieżek i szlaków pozwoli na zatrzymanie się na dłużej różnorodnym grupom turystów, a w szczególności przybywającym pielgrzymom. Upowszechnianie broszury informacyjnej oraz kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy jako atrakcyjnego miejsca do życia, pracy i wypoczynku, sprzyjają przyciąganiu turystów oraz nowych mieszkańców, co przełoży się na rozwój lokalnej gospodarki. Współpraca międzygminna umożliwi wymianę doświadczeń, promocję regionu na większą skalę oraz tworzenia spójnej oferty turystycznej. Podejmowane działania mają w rezultacie stworzyć nie tylko atrakcyjne środowisko dla odwiedzających, lecz również dla jej mieszkańców.

Cel **„Turystyka pielgrzymkowa i ekoturystyka jako jeden z elementów rozwoju Gminy Krypno”** ma prowadzić do wykorzystania potencjału regionu w celu przyciągnięcia turystów oraz wspierania lokalnej społeczności. Działanie na rzecz rozwoju turystyki pielgrzymkowej poprzez rozwój zaplecza turystycznego, promowanie lokalnych miejsc kultu religijnego, przełoży się na wzrost ruchu turystycznego, zainteresowanie regionem oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Stworzenie infrastruktury rekreacyjnej przyciągnie miłośników sportów wodnych i rekreacji na świeżym powietrzu. Natomiast stworzenie leśnych ścieżek i szlaków turystycznych pieszych oraz rowerowych pozwoli na promowanie aktywnego spędzania czasu na łonie natury oraz zachęci do odkrycia lokalnej przyrody i dziedzictwa kulturowego. Dobra komunikacja i aktywność w mediach społecznościowych pomoże w promowaniu atrakcji gminy oraz utrzymaniu kontaktu z potencjalnymi odwiedzającymi.

CEL STRATEGICZNY II: Zrównoważony rozwój gospodarczy i turystyczny Gminy Krypno poprzez wykorzystanie potencjału lokalnego i jego odpowiednią promocję

Cele operacyjne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia rezultatów
<p>II.1. Rozwój lokalnej gospodarki opartej o potencjał Gminy Krypno</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie innowacji w rolnictwie, w tym wsparcie modernizacji i restrukturyzacji małych gospodarstw rodzinnych; • Realizacja programów w zakresie odbioru odpadów powstałych w rolnictwie, w tym folii, opakowań po nawozach czy środkach ochrony roślin; • Wsparcie dla rolników indywidualnych w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych; • Wprowadzenie systemu ulg podatkowych dla przedsiębiorców; • Prowadzenie cyklu spotkań informacyjnych, zachęcających mieszkańców do prowadzenia własnej działalności gospodarczej; • Wsparcie inicjatyw tworzenia i rozwoju agroturystyki; • Utworzenie lokalnego targowiska, na którym realizowana będzie sprzedaż bezpośrednia od rolników oraz sprzedaż produktów lokalnych; • Promocja produktów lokalnych wśród turystów. 	<p>Rozwój rolnictwa oraz wprowadzanie na rynek wysokiej jakości produktów.</p> <p>Produkcja wysokiej jakości bezpiecznej żywności i ograniczenie strat i marnotrawienia żywności.</p> <p>Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska ze źródeł rolniczych dzięki nowoczesnemu rolnictwu, uprawom ekologicznym oraz zorganizowanemu odbiorowi odpadów rolniczych.</p> <p>Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, przyciągającej nowych przedsiębiorców.</p> <p>Wzrost poziomu przedsiębiorczości na terenie Gminy.</p> <p>Rozwój agroturystyki na terenie Gminy.</p> <p>Funkcjonowanie targowiska, na którym można sprzedawać i zakupić produkty lokalne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zrealizowanych programów w zakresie gospodarowania odpadami powstałymi w rolnictwie (szt.); • Liczba zrealizowanych spotkań w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych dla rolników (szt.); • Liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.); • Liczba przeprowadzonych szkoleń dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej (szt.); • Stopień bezrobocia na terenie Gminy (%); • Liczba nowo zarejestrowanych gospodarstw agroturystycznych (szt.); • Liczba wystawców na lokalnym targowisku (szt.).

<p>II.II. Promocja atrakcyjności turystycznej i mieszkaniowej Gminy Krypno</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój i poszerzenie oferty wydarzeń kulturowych i sportowych promujących lokalne dziedzictwo, walory przyrodnicze oraz produkty lokalne; • Spójna oferta promocyjna, wykorzystująca różne kanały i narzędzia komunikacji i promocji, skupiającej lokalne atrakcje turystyczne oraz punkty gastronomiczne i hotelarskie; • Skrupulatne prowadzenie kanałów komunikacyjnych i mediów społecznościowych; • Kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy jako miejsca, w którym warto żyć, prowadzić działalność gospodarczą oraz wypoczywać; • Opracowanie i promocja produktu lokalnego; • Utworzenie punktu informacji turystycznej; • Współpraca z okolicznymi gminami i przedsiębiorcami w zakresie tworzenia i promocji spójnej oferty turystycznej; • Nawiązanie współpracy, w tym zagranicznej, z gminami partnerskimi, w celu zwiększenia możliwości uczenia się i wymiany doświadczeń, możliwości promocyjnych oraz poszerzenia oferty kulturalnej m.in. wyjazdy, obozy dla młodzieży; 	<p>Wzrost rozpoznawalności Gminy jako miejsca atrakcyjnego do realizacji różnych rodzajów turystyki (m.in. turystyki weekendowej, pielgrzymkowej) dzięki wykorzystywaniu jej zasobów przyrodniczych, kulturowych i dziedzictwa lokalnego.</p> <p>Wzrost rozpoznawalności gminy jako dobrego miejsca do zamieszkania.</p> <p>Zachęcenie do zainwestowania przez nowych przedsiębiorców oraz deweloperów.</p> <p>Aktywna współpraca z miastami/gminami partnerskimi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturowych i sportowych na terenie Gminy (szt.); • Liczba zorganizowanych spójnych kampanii promocyjnych (szt.); • Liczba odsłon strony internetowej (szt.); • Liczba utworzonych i wypromowanych produktów lokalnych (szt.); • Funkcjonowanie punktu informacji turystycznej (forma opisowa); • Liczba gmin, z którymi podjęto współpracę (szt.).
<p>II.III. Turystyka pielgrzymkowa i ekoturystyka jako jeden z elementów rozwoju Gminy Krypno</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działanie na rzecz rozwoju turystyki pielgrzymkowej; • Nawiązanie współpracy z Proboszczem Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia; • Rozwój zaplecza turystycznego, w szczególności sektora usług hotelarskich i gastronomicznych; • Budowa zbiornika wodnego z terenami rekreacyjnymi; • Budowa przystani kajakowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą; • Wyznaczenie nowych leśnych ścieżek i szlaków turystycznych pieszych oraz rowerowych. 	<p>Stworzenie bogatej oferty turystycznej, zachęcającej turystów do krótszego i dłuższego wypoczynku na terenie Gminy.</p> <p>Zwiększenie dostępności i atrakcyjności bazy noclegowej i gastronomicznej przyciągającej turystów i gości spoza Gminy.</p> <p>Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy, w oparciu o nowoczesną infrastrukturę rekreacyjną, sportową i wypoczynkową, spełniającą oczekiwania odwiedzających Gminę i</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba miejsc noclegowych na terenie Gminy (szt.); • Liczba obiektów gastronomicznych na terenie Gminy (szt.); • Liczba turystów korzystająca z bazy noclegowej (os.); • Długość utworzonych ścieżek i szlaków turystycznych na terenie Gminy (km).

jej mieszkańców oraz sprzyjającej nawiązywaniu i pogłębianiu relacji i kontaktów społecznych.

SPOŁECZOŚĆ

Cel strategiczny **Gmina Krypno odpowiadająca na potrzeby mieszkańców i wspierająca ich rozwój** zakłada działania w obszarze społeczność.

Pierwszy cel operacyjny: „**Wysokiej jakości usługi społeczne, dostosowane do potrzeb mieszkańców**”, skupia się na poprawie jakości życia lokalnej społeczności poprzez zapewnienie kompleksowej opieki i wsparcia oraz przyczynia się do budowy pozytywnego wizerunku gminy jako miejsca sprzyjającego rozwojowi i dobrobytowi mieszkańców. Dostęp do specjalistycznej opieki oraz możliwość uzyskania pomocy w różnych dziedzinach życia, wpływa na komfort mieszkańców oraz poczucie bezpieczeństwa. Działania prozdrowotne przyczyniają się do poprawy stanu zdrowia mieszkańców. Na terenie całego kraju, obserwuje się zjawisko starzenia się społeczeństwa. Dlatego niezwykle istotna jest poprawa jakości usług społecznych, w tym usług asystenckich, uwzględniająca potrzeby osób starszych, chorych i z niepełnosprawnością. Priorytetem jest również stworzenie miejsc opieki nad najmłodszymi dziećmi, co pozwoli na ich rozwój oraz powrót ich opiekunów do pracy.

Kolejny punkt – „**Wysoka jakość edukacji oraz wsparcie rozwoju dzieci i młodzieży**” ma na celu zapewnienie wysokiej jakości edukacji oraz wsparcia dla uczniów o różnych potrzebach i zdolnościach. Podstawą rozwoju jednostek samorządowych jest wysoki poziom edukacji. Odpowiednio wyposażone placówki, mają większe możliwości do prowadzenia różnorodnych i wysokiej jakości zajęć edukacyjnych oraz pozwalają na rozwój pasji uczniów od najmłodszych lat. Doświadczona i wykształcona kadra stanowi wsparcie dla uczniów uzdolnionych oraz tych zmagających się z trudnościami w nauce, umożliwia dostosowanie procesu nauczania do indywidualnych potrzeb uczniów, co przyczynia się do ich rozwoju i osiągnięć. Zapewnienie efektywnego nauczania języków obcych umożliwia uczniom poszerzenie swoich horyzontów. Utworzenie wolontariatu uczniowskiego przyczynia się do rozwoju uczniów poprzez angażowanie ich w działania na rzecz społeczności lokalnej oraz kształtowanie postaw prospołecznych. Nastawienie szkoły na rozwój kompetencji kluczowych uczniów pomaga im przygotować się do dalszych etapów edukacji i przyszłej pracy zawodowej.

Działania w ramach ostatniego celu: „**Aktywne społeczeństwo korzystające z bogatej oferty kulturalno-sportowej**” opierają się o wzmocnienie kapitału społecznego oraz zwiększenia inicjatyw oddolnych realizowanych przez mieszkańców dla lokalnej społeczności. Niezwykle istotne jest w tym zakresie wspieranie i rozwój współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, ale również zapewnienie infrastruktury i przestrzeni do rozwoju oferty rekreacyjnej, kulturalnej czy sportowej. Wspieranie i zaangażowanie organizacji pozarządowych umożliwiają realizację różnorodnych inicjatyw społecznych i kulturalnych, co przyczynia się do aktywizacji społeczności oraz tworzenia więzi międzyludzkich. W rezultacie, te działania przynoszą gminie zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców, poprawę jakości życia oraz integrację społeczności lokalnej, co wpływa pozytywnie na jej rozwój oraz wizerunek jednostki. Utworzenie bogatej oferty zajęć dla dzieci i młodzieży w okresie wakacyjnym zapewnia alternatywne formy spędzania czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań i umiejętności dzieci i młodzieży.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji kierunków działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY III: Gmina Krypno odpowiadająca na potrzeby mieszkańców i wspierająca ich rozwój

Cele operacyjne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia rezultatów
<p>III.1. Wysokiej jakości usługi społeczne, dostosowane do potrzeb mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie placówki opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie gminy Krypno; • Tworzenie warunków do rozwoju podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej; • Poprawa stanu zdrowia mieszkańców poprzez realizację programów profilaktyki zdrowotnej; • Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowego i aktywnego trybu życia; • Rozwój mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego; • Dążenie do integracji społecznej i zapobieganie wykluczeniu społecznemu; • Rozwój gminnej polityki senioralnej uwzględniającej potrzeby aktywnych osób starszych m.in. utworzenie Klubu Seniora; • Wspieranie aktywności mieszkańców na rzecz zakładania i funkcjonowania organizacji pozarządowych; • Rozszerzenie działalności Ośrodka Pomocy Społecznej o rozwój usług asystenckich i opiekuńczych nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. 	<p>Zapewnienie możliwości szybkiego powrotu do aktywności zawodowej dla młodych rodziców.</p> <p>Zapewnienie równego i szerokiego dostępu do opieki i profilaktyki zdrowotnej.</p> <p>Poszerzenie oferty specjalistycznych konsultacji i badań diagnostycznych dla mieszkańców Gminy.</p> <p>Ograniczenie problemów związanych z uzależnieniami oraz wzrost świadomości zdrowotnej społeczności lokalnej.</p> <p>Większa liczba gminnych mieszkań komunalnych.</p> <p>Aktywizacja mieszkańców i poprawa warunków życia na obszarach wiejskich.</p> <p>Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.</p> <p>Zwiększenie ilości miejsc oraz szersza oferta usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia socjalnego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba dostępnych miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 (szt.); • Liczba specjalizacji dostępnych w placówkach medycznych (szt.); • Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych (os.); • Liczba realizowanych programów profilaktycznych (szt.); • Liczba osób korzystających z programów profilaktycznych (os.); • Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych dotyczących zdrowia i uzależnień (szt.); • Liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych (szt.); • Liczba realizowanych projektów aktywizacyjnych na obszarach wiejskich (szt.).

			<ul style="list-style-type: none"> • Liczba miejsc w placówkach opiekuńczych i socjalnych (szt.). • Liczba nowych organizacji pozarządowych (szt.).
<p>III.II Wysoka jakość edukacji oraz wsparcie rozwoju dzieci i młodzieży</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja oraz wyposażenie szkół i przedszkoli w pomoce dydaktyczne, w celu podwyższenia poziomu nauczania oraz poszerzenie bazy sportowej wspomagającej rozwój fizyczny; • Prowadzenie zajęć rozwijających i promujących aktywność fizyczną; • Poprawa warunków lokalowych przedszkola; • Uruchomienie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych, rozwijających kompetencje kluczowe pozwalających na rozwijanie pasji i zainteresowań; • Zapewnienie efektywnego nauczania języków obcych od poziomu przedszkolnego; • Wymiany międzynarodowe dzieci i młodzieży z gminami partnerskimi jako forma efektywnego uczenia się i zdobywania doświadczenia; • Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli; • uruchomienie wolontariatu uczniowskiego i kształtowanie aktywnej i zaangażowanej postawy wśród uczniów; • zwiększenie oferty wsparcia dla uczniów uzdolnionych oraz zmagających się z trudnościami w nauce. 	<p>Poprawa warunków technicznych budynków oświatowych.</p> <p>Poprawa jakości bazy oświatowej, rozwój kompetencji nauczycieli umożliwiających edukację na wysokim poziomie.</p> <p>Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz kondycji fizycznej dzieci i młodzieży dzięki wyposażeniu placówek oświatowych w nowoczesną i bezpieczną bazę sportową.</p> <p>Zapewnienie nauczycielom i pedagogom nowych narzędzi do wychowywania, nauczania oraz podnoszenie ich kompetencji.</p> <p>Wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z problemami w nauce.</p> <p>Wsparcie dzieci szczególnie uzdolnionych.</p> <p>Zapewnienie atrakcyjnej i rozwijającej dodatkowe umiejętności oferty zajęć</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba sal lekcyjnych poddanych modernizacji (szt.); • Liczba wyposażonych placówek oświatowych (szt.); • Oferta zajęć sportowych (opisowo.); • Liczba miejsc w przedszkolach (szt.); • Liczba odbywających się zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży (szt.); • Wyniki egzaminów ósmoklasisty (%); • Liczba zorganizowanych wymian międzynarodowych (szt.); • Liczba nauczycieli/opiekunów biorących udział w szkoleniach (os.); • Funkcjonowanie wolontariatu uczniowskiego (forma opisowa); • Liczba odbywających się zajęć dla dzieci z

		<p>pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, zgodnej z ich zainteresowaniami.</p>	<p>trudnościami w nauce (szt.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba uczniów objętych systemem stypendialnym (os.).
<p>III.III. Aktywne społeczeństwo korzystające z bogatej oferty kulturalno-sportowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie działalności świetlic wiejskich; • opracowanie oferty kulturalnej dla różnych grup wiekowych na zasadzie lokalnych centrów aktywności; • Wspieranie i szersza współpraca z organizacjami pozarządowymi – powierzanie szerszego spektrum zadań własnych gminy organizacjom pozarządowym; współpraca z KGW oraz instytucjami gminnymi na rzecz wspólnej organizacji wydarzeń dla mieszkańców np. Dni Krypna, Dożynki; • Poprawa dostępności oraz jakości infrastruktury sportowej, m.in. hala widowiskowo-sportowa, modernizacja stadionu; • poszerzenie oferty instytucji kultury dla wszystkich grup wiekowych, w tym uruchomienie bogatej oferty zajęć dla dzieci i młodzieży w okresie wakacyjnym; • Promowanie istniejących otwartych stref aktywności, upowszechnianie aktywności sportowej na obszarze Gminy; • Poprawa warunków lokalowych Gminnego Ośrodka Kultury w Krypnie; • Stworzenie warunków lokalowych dla harcerzy działających na terenie Gminy. 	<p>Poszerzenie oferty kulturalnej i sportowej na terenie Gminy.</p> <p>Zwiększenie stopnia świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o zdrowie fizyczne oraz walka z chorobami cywilizacyjnymi poprzez aktywność fizyczną.</p> <p>Wzrost zainteresowania mieszkańców odbywającymi się na terenie Gminy wydarzeniami w oparciu o rozwiniętą infrastrukturę i szeroką ofertę.</p> <p>Zaangażowania mieszkańców w życie i rozwój Gminy.</p> <p>Zapewnienie mieszkańcom dostępu do wydarzeń integrujących pokolenia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba oferowanych zajęć kulturalnych (szt.); • Liczba uczestników organizowanych zajęć kulturalnych (os.); • Liczba zajęć sportowych dostępnych na terenie Gminy (szt.); • Liczba uczestników zajęć sportowych (szt.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Krypno oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Krypno jest gminą wiejską położoną w południowej części powiatu monieckiego, w centralnej części województwa podlaskiego. Graniczy z 5 gminami: od zachodu z gminą Trzciannie (powiat moniecki), od północy z gminą Mońki (powiat moniecki), od wschodu z gminami Dobrzyniewo Duże (powiat białostocki) i Knyszyn (powiat moniecki), od południa z gminą Tykocin (powiat białostocki). Powierzchnia Gminy Krypno wynosi 112 km². Cały obszar podzielony jest na 16 sołectw. Dominujący udział w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy mają tereny rolnicze, zajmują około 86% powierzchni. Lasy z kolei zajmują 6% powierzchni. Według danych GUS na koniec 2022 udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem wynosił 6,1%. Gmina Krypno znajduje się na obszarach, gdzie zachowane są w dużym stopniu tereny przyrodnicze o wysokich walorach środowiskowych, które są unikalne w skali Europy. Obszar ten jest częścią makroregionu funkcjonalnego znanego jako "Zielone Płuca Polski". Gmina graniczy od zachodu z Biebrzańskim Parkiem Narodowym, natomiast południowa część obejmuje Obszar Chronionego Krajobrazu Dolinę Narwi. Siedzibą Gminy jest wieś Krypno Kościelne, która wraz z Krypnem Wielkim stanowi główny ośrodek rozwojowy cechuje się największą intensywnością zabudowy oraz na jej terenie znajduje się większość gminnej infrastruktury użyteczności publicznej, w tym Urząd Gminy Krypno, Zespół Szkolno-Przedszkolny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury i inne. Innym ośrodkiem rozwojowym Gminy jest miejscowość Ruda. Ponadto w miejscowości Góra rozwija się funkcja turystyczna. Natomiast Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia w Krypnie Kościelnym sprawia, że Gmina Krypno ma potencjał do rozwoju turystyki pielgrzymkowej.

Układ komunikacyjny na obszarze Gminy Krypno tworzą drogi gminne, powiatowe oraz droga wojewódzka DW 671. Należy zauważyć, że duży wpływ na możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki ma lokalizacja w pobliżu miasta wojewódzkiego – Białegostoku, do którego dojazd z siedziby Gminy zajmuje około 30 minut.

Odnawialne źródła energii, poza małymi instalacjami na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej, to przede wszystkim farmy fotowoltaiczne. Zlokalizowane są w miejscowości Zastocze oraz Kulesze-Chobotki. Dodatkowo z informacji uzyskanych od pracowników Urzędu Gminy Krypno wynika, że Gmina prowadzi dalsze postępowania odnośnie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dotyczących lokalizacji odnawialnych źródeł energii.

Na terenie Gminy Krypno polityka przestrzenna opiera się na zapisach zawartych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Krypno, uchwalonego przez Radę Gminy Krypno w 2000 roku (Uchwała XIX/106/2000 Rady Gminy Krypno z dnia 5 grudnia 2000 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Krypno). Treść dokumentu potwierdza dominującą funkcję Gminy, jaką jest produkcja rolnicza, uzupełniona funkcją przetwórstwa rolno-spożywczego, pomimo niesprzyjających warunków glebowych. Wytoczono następujące zasady prowadzenia polityki przestrzennej:

- ścisła ochrona gleb III i IV klasy bonitacyjnej;

- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi;
- racjonalna gospodarka leśna z dostosowaniem rozmiaru pozyskiwania drewna do zdolności reprodukcyjnej drzewostanu;
- modernizacja sieci dróg na terenie gminy, polepszająca warunki produkcji rolnej i podnosząca standard życia mieszkańców gminy;
- poprawa standardu obsługi ludności przez modernizację sieci usług elementarnych i obiektów usługowych w ośrodku gminnym;
- zabezpieczenie terenów na potrzeby rozwoju wszelkich form budownictwa mieszkaniowego i usług dla mieszkańców oraz turystów;
- zabezpieczenie możliwości rozwijania drobnej wytwórczości i małych zakładów przemysłowych nieuciążliwych dla środowiska;
- poprawa niezawodności dostaw energii elektrycznej;
- dbałość o ład przestrzenny i ochronę wartości estetycznych lokalnych struktur krajobrazowo-przestrzennych;
- stworzenie korzystnych warunków dla rozwoju i ochrony wartości kulturowych gminy.

Wskazano następujące ograniczenia oraz uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Krypno:

- niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- niekorzystne prognozy demograficzne;
- położenie na terenie atrakcyjnym turystycznie,
- bogata przestrzeń kultury materialnej i liczące się zabytki;
- wysoki stopień wyposażenia wsi w obiekty infrastruktury technicznej (wodociąg, oczyszczalnia ścieków, efektywna gospodarka odpadami);
- dogodne połączenie komunikacyjne do Białegostoku;
- dostępność terenów budowlanych;
- czyste powietrze i woda stanowiące o wysokiej jakości życia blisko natury – atrakcyjne zwłaszcza dla mieszkańców miast szukających innych terenów do zamieszkania.

Gminy Krypno nie posiada miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Granice Gminy Krypno zostały wyznaczone przez trzy rzeki. Południową granicę stanowi pradolina Narwi, zachodnią dolina rzeki Nereśl, zaś wschodnią granicę częściowo określa rzeka Kulikówka, gdzie znajdują się również stawy Popielowo i Gryczyska, przez który przepływa rzeka Jaskranka, wpadająca do Narwi pod wsią Góra.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy musi uwzględniać występujące na obszarze Gminy obszary zagrożenia powodzią, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Gmina Krypno (na podstawie map zagrożenia powodziowego sporządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie):

- znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. a Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$;

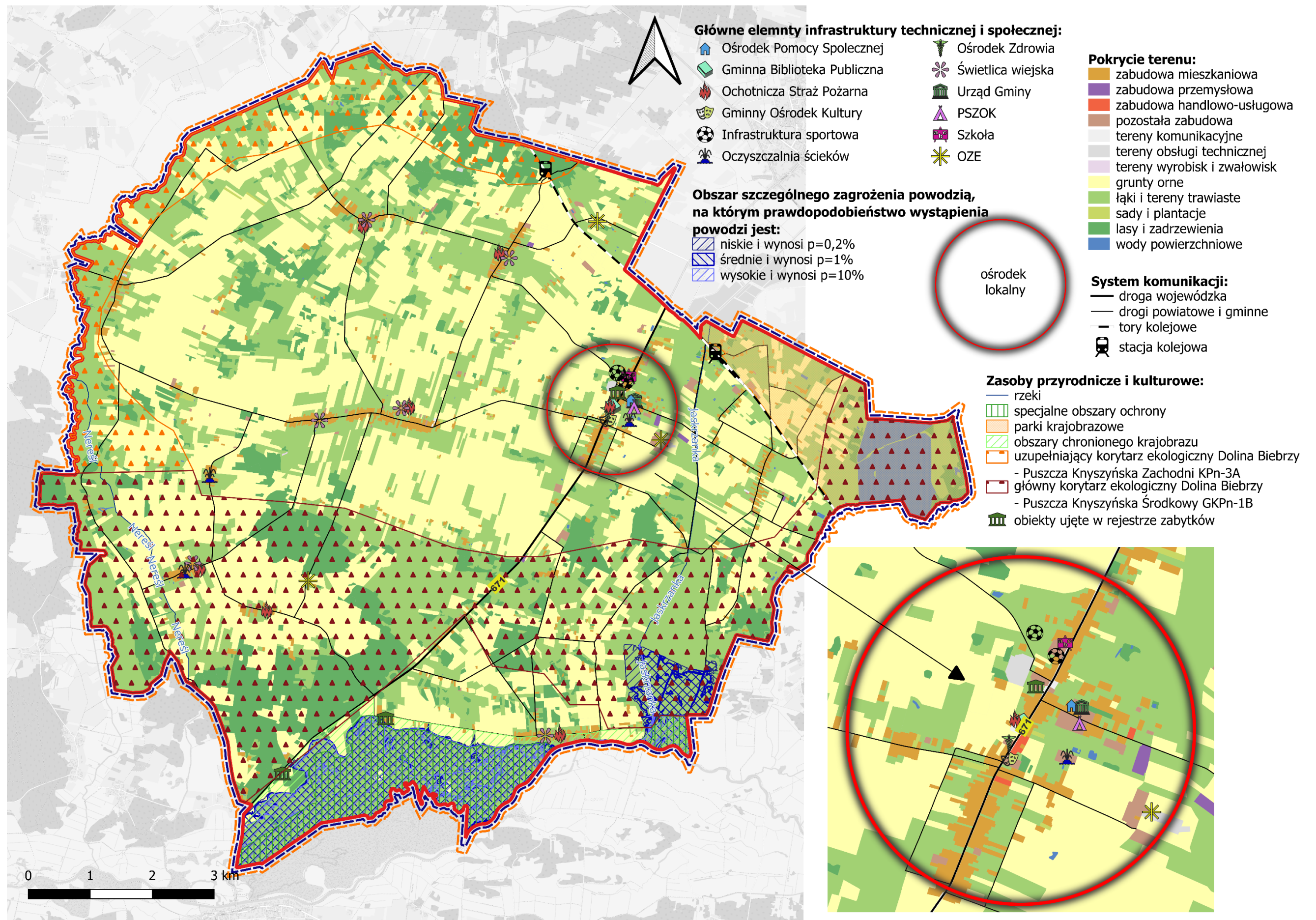

- znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$;
- nie znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b Prawa wodnego, tj. obszarze między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne;
- znajduje się częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$.

Według analizy przeprowadzonej na potrzeby Planu przeciwdziałania skutkom suszy Gmina Krypno położona jest:

- w obszarze, gdzie niemal na całym terenie występuje umiarkowane zagrożenie pod względem suszy atmosferycznej. Jedynie na niewielkim obszarze we wschodniej części jednostki występują tereny silnie zagrożone występowaniem suszy atmosferycznej;
- w większości na terenie ekstremalnie zagrożonym występowaniem suszy rolniczej oraz na niewielkim obszarze w zachodniej części gminy na terenie silnie zagrożonym oraz umiarkowanie zagrożonym suszą rolniczą;
- w całości na terenie umiarkowanie zagrożonym występowaniem suszy hydrologicznej;
- w większości na terenie słabo zagrożonym suszą hydrogeologiczną oraz częściowo umiarkowanie zagrożonym suszą hydrogeologiczną.

W łącznym zestawieniu w granicach Gminy Krypno występują dwa typy obszarów zagrożenia suszą: niemal na całym terenie jednostki występują tereny silnie zagrożone suszą, a jedynie na niewielkim obszarze, we wschodniej części Gminy, na terenie umiarkowanie zagrożonym suszą.

Ryc. 6. Uwarunkowania rozwoju

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego jest nadrzędnym dokumentem planistycznym, który reguluje kwestie związane z planowaniem przestrzennym w regionie.

Według Planu Zagospodarowania Województwa Podlaskiego Gmina Krypno zalicza się do wsi o standardowych funkcjach podstawowych (mieszkaniowo-rolniczych) z funkcjami ponadlokalnymi: kultu religijnego i turystyki pielgrzymkowej.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego wskazuje na możliwości wykorzystania szlaków kulturowych w ochronie i promocji dziedzictwa kulturowego województwa podlaskiego. Rekomenduje jednocześnie wytyczenie nowych szlaków, poza już funkcjonującymi, w granicach Gminy Krypno jest to szlak sanktuariów o następującym przebiegu: Sejny – Studzieniczna – Krasnybór – Różanystok – Krypno – Płonka Kościelna – Łomża – Hodyszewo – Ostrożany.

Natomiast zasady ochrony dóbr kultury współczesnej obejmują kierunki działań dla ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego. Gminy Krypno dotyczy bezpośrednio kształtowanie obszarów zabytkowych i krajobrazów kulturowych poprzez rozwój systemu ścieżek edukacyjnych i przyrodniczo-kulturowych, poprzez wspieranie realizacji projektów budowy ścieżki rowerowej na odcinku Tykocin – Krypno – Knyszyn.

W dokumentach planistycznych Gminy Krypno należy stosować zasady ochrony oraz poprawy jakości i struktury rolniczej przestrzeni produkcyjnej, poprzez ograniczanie do niezbędnego minimum przeznaczania na cele nierolnicze gruntów rolnych o wysokiej przestrzeni produkcyjnej, strategicznych dla produkcji żywności.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego w granicach Gminy Krypno to:

1. Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Krypnie Kościelnym – w trakcie realizacji.
2. Przebudowa koryta Kanału Tykocin w km 0+000÷8+621 wraz z budowlami – nie podjęto realizacji.
3. Przebudowa koryta rzeki Nereśl w km 0+000÷24+843 wraz z budowlami – nie podjęto realizacji.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Krypno.

1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych;
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych;
- zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją;
- utrzymanie różnorodności biologicznej;

- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy;
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju;
- ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych z uwzględnieniem przepisów dotyczących zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego, bytowego oraz rolniczego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwacje urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.;
- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i nowych szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej;
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe);
- nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury;
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego.

2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów ruralistycznych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych;
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej;
- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne);
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu;
- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu historycznego jako istotnego komponentu;

- ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.
- 3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej**
- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia;
  - kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych;
  - utrzymanie dominującej formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej realizowanej indywidualnie i w zorganizowanych zespołach mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli nad charakterem zabudowy, jej intensywnością oraz rozdrobnieniem podziałów ewidencyjnych;
  - kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej;
  - zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej przydatności rolniczej;
  - utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych;
  - uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy;
  - przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie;
  - nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze;
  - podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami;
  - wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii;
  - przyjęcie rozwiązań wynikających z przepisów prawa wodnego oraz ograniczenie rozwoju nowej zabudowy na terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym.

4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Gminy Krypno nie planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Z tego względu nie ustala się zasad i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w zakresie ich lokalizacji.

5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji;
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii;
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;
- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich;
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem;
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy;
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej;
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz;
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi;

- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy;
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu;
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych;
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne;
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe;
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej.

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej;
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą;
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami;
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach, umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości;
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania);
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV lub V i nie mogą wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie,

zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu;
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży;
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi;
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego;
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska;
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikro instalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie;
- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego;
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko;
- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

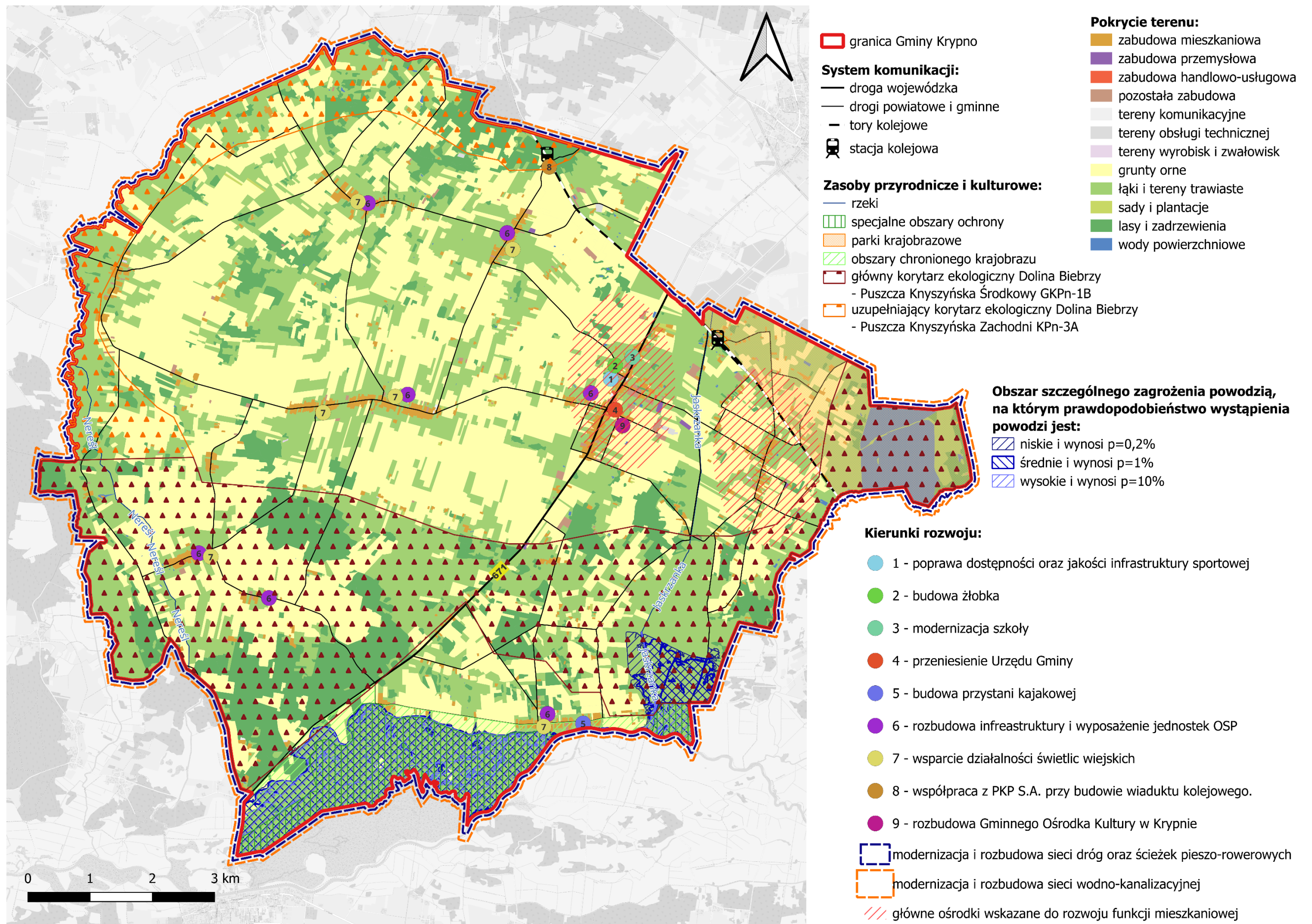
- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej;

- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych;
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych;
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową;
- kurniki powinny być lokalizowane w sposób minimalizujący negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze i mieszkaniowe;
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi;
- zalesianie gruntów najslabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin;
- zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk;
- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie.

10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Gmina Krypno nie posiada obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w myśl ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, jednak planuje się podjęcie działań służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zgodnie ze wskazaną ustawą. Na terenie Gminy nie występują również większe obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

Na poniższej rycinie przedstawione zostały główne kierunki, których realizacja planowana jest na terenie Gminy Krypno. Głównym ośrodkiem wskazanym do dalszej rozbudowy funkcji mieszkaniowej jest miejscowość Krypno Wielkie, Krypno Kościelne oraz Ruda. W obrębie całej Gminy planowane są działania związane z rozbudową i modernizacją sieci dróg, chodników, ścieżek rowerowych oraz sieci wodno-kanalizacyjnej.

Ryc. 7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców Gminy Krypno. Dodatkowo są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Misją województwa podlaskiego jest „Ambitne Podlaskie”, które odnosi się zarówno do wymiaru gospodarczego, społecznego, terytorialnego, jak i organizacyjnego. Wizją województwa na rok 2030 jest z kolei Podlaskie: przedsiębiorcze, partnerskie i perspektywiczne.

W Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Dynamiczna gospodarka.
2. Zasobni mieszkańcy.
3. Partnerski region.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034 ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030.

Tab. 2 Spójność Strategii Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034 ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO 2030	STRATEGIA ROZWOJU GMINY KRYPNO NA LATA 2025-2034
<p>Cel strategiczny 1. Dynamiczna gospodarka</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przemysły przyszłości; 2. Podlaski system otwartych innowacji; 3. Lokalna przedsiębiorczość; 4. Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego; 5. E-podlaskie. 	<p>I. Gmina Krypno harmonijnie rozwijającą się jednostką, tworzącą bezpieczną i atrakcyjną przestrzeń do życia:</p> <p>I.II. Infrastruktura zwiększająca dostępność i bezpieczeństwo komunikacyjne oraz cyfrowy rozwój Gminy Krypno</p> <p>I.III. Krypno Gminą świadomą ekologicznie, dbającą o środowisko przyrodnicze</p> <p>II. Zrównoważony rozwój gospodarczy i turystyczny Gminy Krypno poprzez wykorzystanie potencjału lokalnego i jego odpowiednią promocję:</p> <p>II.I. Rozwój lokalnej gospodarki opartej o potencjały Gminy Krypno.</p> <p>II.III. Turystyka pielgrzymkowa i ekoturystyka jako jeden z elementów rozwoju Gminy Krypno</p>
<p>Cel strategiczny 2: Zasobni mieszkańcy</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kompetentni mieszkańcy; 2. Aktywni mieszkańcy; 3. Przestrzeń wysokiej jakości. 	<p>I. Gmina Krypno harmonijnie rozwijającą się jednostką, tworzącą bezpieczną i atrakcyjną przestrzeń do życia</p> <p>I.I. Planowanie przestrzenne na rzecz zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Krypno</p> <p>I.II. Infrastruktura zwiększająca dostępność i bezpieczeństwo komunikacyjne oraz cyfrowy rozwój Gminy Krypno</p> <p>I.III. Krypno Gminą świadomą ekologicznie, dbającą o środowisko przyrodnicze</p> <p>III. Gmina Krypno odpowiadająca na potrzeby mieszkańców i wspierająca ich rozwój:</p> <p>III.I. Wysokiej jakości usługi społeczne, dostosowane do potrzeb mieszkańców</p> <p>III.II. Wysoka jakość edukacji oraz wsparcie rozwoju dzieci i młodzieży</p> <p>III.III. Aktywne społeczeństwo korzystające z bogatej oferty kulturalno-sportowej</p>
<p>Cel strategiczny 3: Partnerski region</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dobre zarządzanie; 2. Kapitał społeczny; 3. Partnerstwa międzynarodowe i ponadregionalne; 4. Gościnny region. 	<p>I. Gmina Krypno harmonijnie rozwijającą się jednostką, tworzącą bezpieczną i atrakcyjną przestrzeń do życia:</p> <p>I.II. Infrastruktura zwiększająca dostępność i bezpieczeństwo komunikacyjne oraz cyfrowy rozwój Gminy Krypno</p> <p>II. Zrównoważony rozwój gospodarczy i turystyczny Gminy Krypno poprzez wykorzystanie potencjału lokalnego i jego odpowiednią promocję:</p>

	II.I. Rozwój lokalnej gospodarki opartej o potencjały Gminy Krypno. II.II. Promocja atrakcyjności turystycznej i mieszkaniowej Gminy Krypno III. Gmina Krypno odpowiadająca na potrzeby mieszkańców i wspierająca ich rozwój III.I. Wysokiej jakości usługi społeczne, dostosowane do potrzeb mieszkańców III.III. Aktywne społeczeństwo korzystające z bogatej oferty kulturalno-sportowej
--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego wyznaczono następujące obszary strategicznej interwencji:

1. Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze;
2. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją;
3. Subregionalne ośrodki wzrostu;
4. Białystok i jego obszar funkcjonalny;
5. Miasta powiatowe;
6. Obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne.

Gmina Krypno zalicza się jedynie do obszarów wiejskich, w tym przyrodniczo cennych. Zakres interwencji na tych terenach ma obejmować różnorodne narzędzia, mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców. Priorytetami są rozwój edukacji od przedszkola po kształcenie ustawiczne, modernizacja infrastruktury transportowej, telekomunikacyjnej i wodno-kanalizacyjnej oraz odbudowa społeczno-gospodarcza obszarów wiejskich. Istotne działania obejmują promowanie przedsiębiorczości i umiejętności konkurencyjności na rynku pracy, zwłaszcza w kontekście rolnictwa, gdzie istnieje zagrożenie związane z brakiem wody. Należy także chronić przestrzeń produkcyjną rolniczą i poprawić strukturę gospodarstw. W obszarze energetyki, konieczna jest kontynuacja wsparcia dla produkcji i dystrybucji energii z odnawialnych źródeł w ramach realizacji celu operacyjnego 1.4 Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego. Polityka regionalna powinna opierać się na inicjatywach lokalnych, rozwijając kapitał społeczny, szczególnie w obszarach ochrony przyrodniczej. Działania powinny równocześnie chronić środowisko i wspierać rozwój przedsiębiorczości, zachowując walory przyrodnicze. Rolnictwo na obszarach cennych przyrodniczo powinno stawiać na produkcję wysokiej jakości żywności, ekologię i zrównoważony rozwój. Działania mają opierać się głównie na celach operacyjnych związanych z przestrzenią wysokiej jakości (cel operacyjny 2.3.), a także rozwojem przedsiębiorczości (cel operacyjny 1.3.) w powiązaniu z aktywizacją mieszkańców (cel operacyjny 2.2.), szczególnie w zakresie wspierania mieszkańców w zdobywaniu i rozwijaniu kompetencji na wszystkich etapach życia. W kontekście przedsiębiorczości istnieje perspektywa rozwoju ekologicznych oraz zrównoważonych metod produkcji rolniczej, co wiąże się z rozwijaniem wysokiej jakości przetwórstwa żywności.

Ryc. 8 Obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne

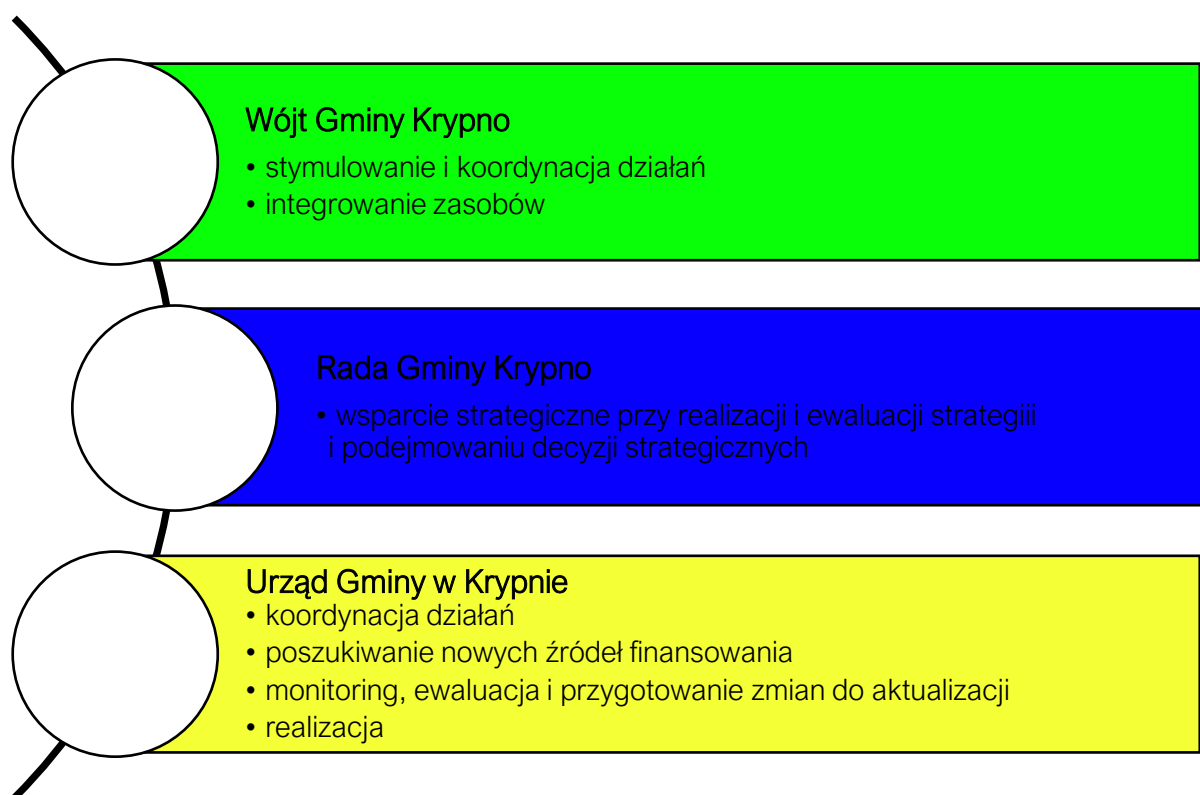
Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030, Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku.*

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2025-2034. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Krypno, Rada Gminy Krypno oraz pracownicy Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać będzie zatem uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, samorząd Gminy Krypno będzie dbał o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu monieckiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2024 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Krypno). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem

oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Krypno oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Wójt zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jej aktualizację.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Krypno będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1-4 ustawy o samorządzie gminnym.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Krypno na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach **Funduszy Europejskich dla Podlaskiego 2021-2027**;
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (**PS WPR 2023-2027**);
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Podlaskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie podlaskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego;
- **FS** – Fundusz Spójności;
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko;
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki;
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027;
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy;
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich;
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa;
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych jednostek Urzędu Gminy Krypno oraz jednostek organizacyjnych Gminy Krypno.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem monieckim oraz województwem podlaskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Tabela przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2024-2032 na podstawie uchwały Nr LIII/329/23 Rady Gminy Krypno z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Krypno na lata 2024-2032. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą ponad 236,7 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych niemal 15,7 mln zł i podatku od nieruchomości około 10,0 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast ponad 202,8 mln zł.

Tab. 3 Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii

	Dochody		w tym:		Wydatki	Rozchody
	ogółem	PIT	podatek od nieruchomości	ogółem		
2024	33 253 788,00	1 459 520,00	1 086 000,00	35 079 538,00	1 019 800,00	
2025	23 127 971,00	1 650 000,00	1 017 330,00	22 033 171,00	1 094 800,00	
2026	20 533 282,00	1 781 168,00	1 042 763,00	19 649 282,00	884 000,00	
2027	20 593 542,00	1 771 222,00	1 073 003,00	19 742 842,00	850 700,00	
2028	20 673 612,00	1 780 000,00	1 104 120,00	20 019 612,00	654 000,00	
2029	21 315 433,00	1 790 000,00	1 135 035,00	20 601 633,00	713 800,00	
2030	21 852 619,00	1 800 000,00	1 165 681,00	21 352 619,00	500 000,00	
2031	22 409 041,00	1 815 000,00	1 197 154,00	21 909 041,00	500 000,00	
2032	22 954 487,00	1 825 000,00	1 228 280,00	22 453 937,00	500 550,00	
Ogółem	206 713 775,00	15 671 910,00	10 049 366,00	202 841 675,00	6 717 650,00	

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały Nr LIII/329/23 Rady Gminy Krypno z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Krypno na lata 2024-2032

Diagnoza sytuacji przestrzennej,
gospodarczej
i społecznej Gminy Krypno

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	62
1.1. Informacje ogólne	62
1.2. Transport i łączność	63
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	67
1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe.....	69
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	75
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy.....	75
2.2. Infrastruktura i środowisko	81
<i>Urządzenia sieciowe</i>	81
<i>Gospodarka odpadami</i>	82
<i>Ochrona środowiska i odnawialne źródła energii</i>	83
2.3. Stan finansów samorządowych	86
<i>Wykonanie budżetu</i>	86
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	90
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	95
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	97
3.1. Demografia	97
3.2. Kapitał społeczny	100
<i>Przedszkola</i>	100
<i>Edukacja</i>	101
<i>Kultura i sport</i>	104
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	106
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy</i>	107
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	109

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

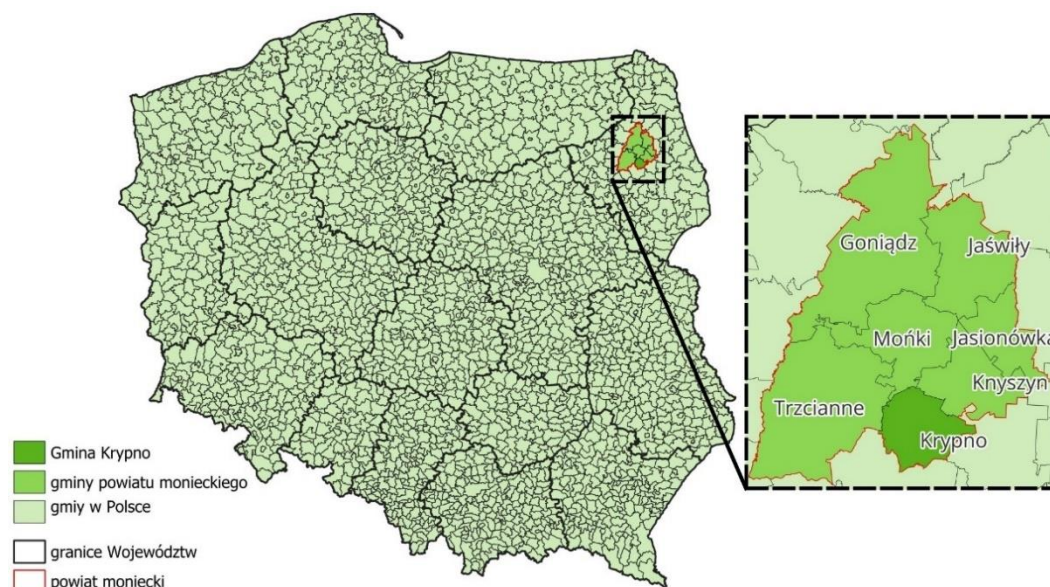
1.1. Informacje ogólne

Krypno jest gminą wiejską, położoną w centralnej części województwa podlaskiego, w powiecie monieckim. Siedzibą Gminy jest wieś Krypno Kościelne. Według „Klasyfikacji gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego” Przemysława Śleszyńskiego i Tomasz Komornickiego z Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyńskiego (Polska Akademia Nauk), Gmina Krypno zalicza się do kategorii H4: gminy wiejskie o intensywnie rozwiniętej funkcji rolniczej.

W 2022 roku Gminę zamieszkiwały 3 734 osoby, co stanowiło ok. 10% mieszkańców powiatu monieckiego. W tym samym roku powierzchnia całkowita Gminy wynosiła 112 km², co stanowiło ok. 8,1% powierzchni powiatu monieckiego.

Od wschodu Gmina Krypno graniczy z gminami Dobrzyniewo Duże (powiat białostocki) i Knyszyn (powiat moniecki), od północy z gminą Mońki (powiat moniecki), od zachodu z gminą Trzcianne (powiat moniecki), natomiast od południa z gminą Tykocin (powiat białostocki).

Gmina podzielona jest na 16 sołectw: Krypno Kościelne, Krypno Wielkie, Ruda, Góra, Morusy, Kulesze-Chobotki, Kruszyn-Białobrzeskie, Rekle, Bajki-Zalesie, Długoleśka I, Długoleśka „Centrum”, Długoleśka II, Dębina, Peńskie, Zastocze oraz Zygmuntki.

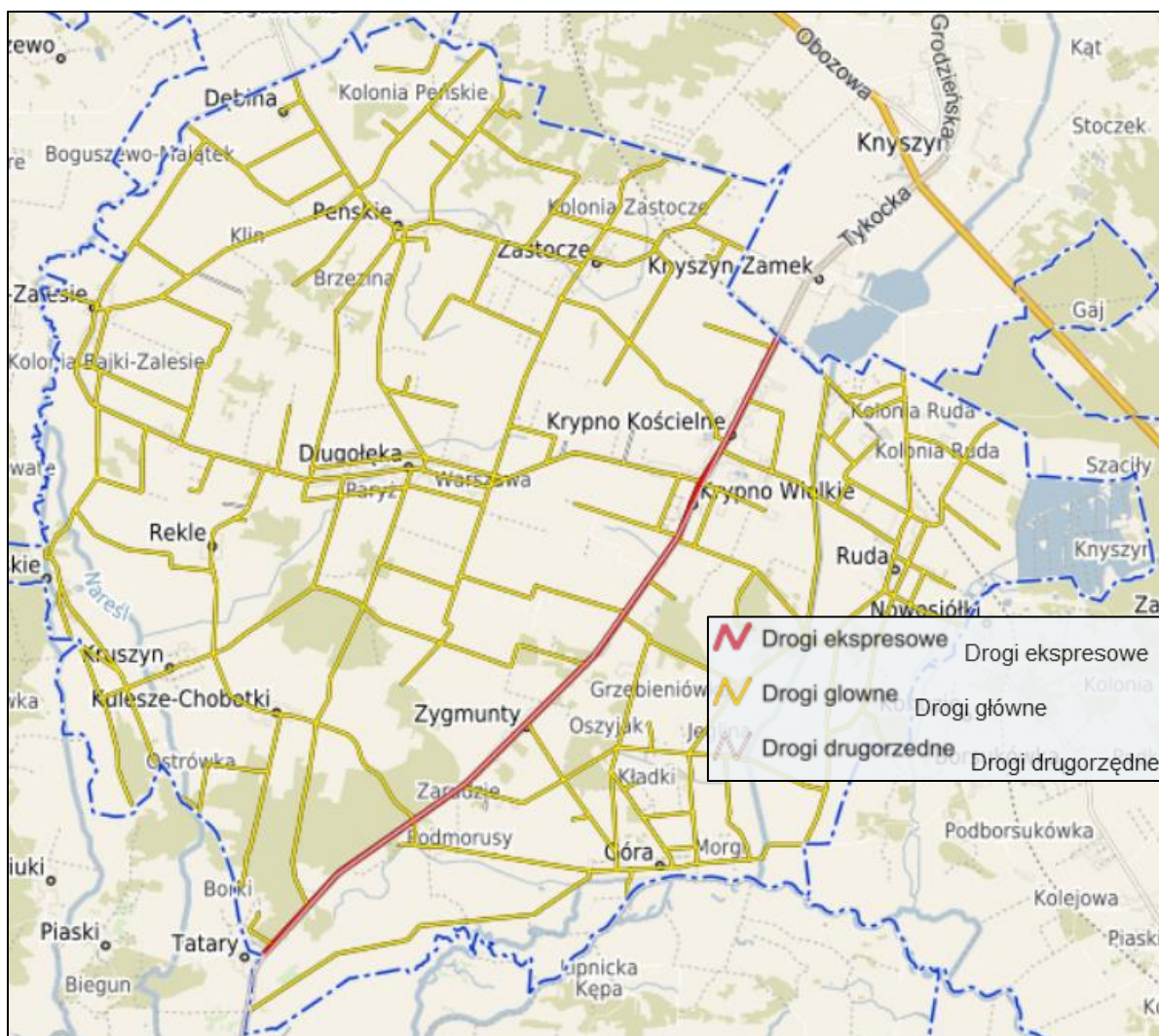
Ryc. 8. Położenie administracyjne Gminy Krypno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK.

1.2. Transport i łączność

Układ komunikacyjny na obszarze Gminy Krypno tworzą drogi gminne (łącznie 71,55 km), powiatowe (łącznie 38,82 km) oraz jedna droga wojewódzka (10,60 km) DW 671. W nieznaczącej odległości (ok. 20 km) od siedziby gminy przebiega droga ekspresowa S8 (węzły w miejscowości Jeżewo Stare, Rzędziany lub węzeł Choroszcz).

Sieć drogową na terenie gminy Krypno przedstawia rycina nr 3.

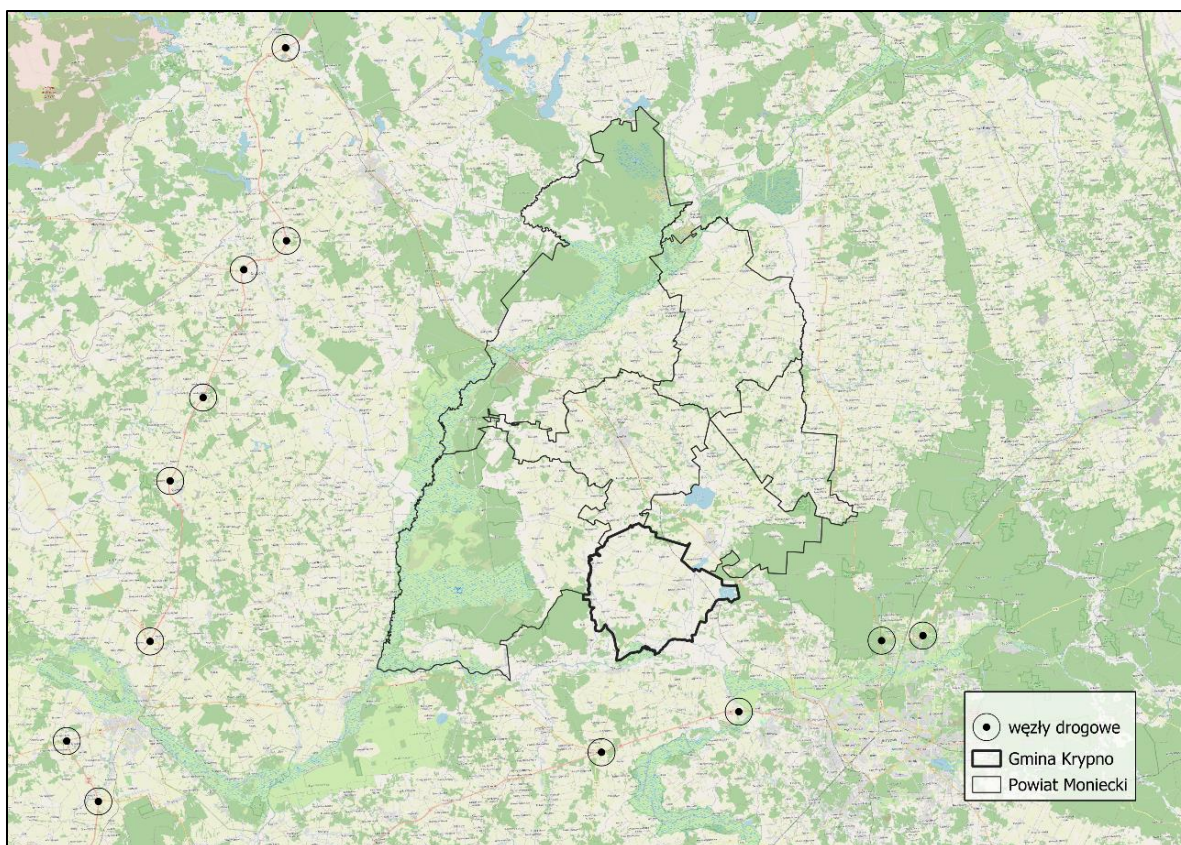
Ryc. 9. Sieć drogową na terenie Gminy Krypno

Źródło: <https://krypno.e-mapa.net/>.

Droga wojewódzka nr 671 poza granicą Gminy Krypno łączy się z drogą krajową nr 65 w miejscowości Knyszyn, z drogą krajową 64 w miejscowości Tykocin oraz drogą ekspresową S8 (3 pobliskie węzły w miejscowościach: Jeżewo Stare, Rzędziany i Choroszcz).

Na poniższej rycinie przedstawiono najbliższe dla Gminy Krypno węzły drogowo.

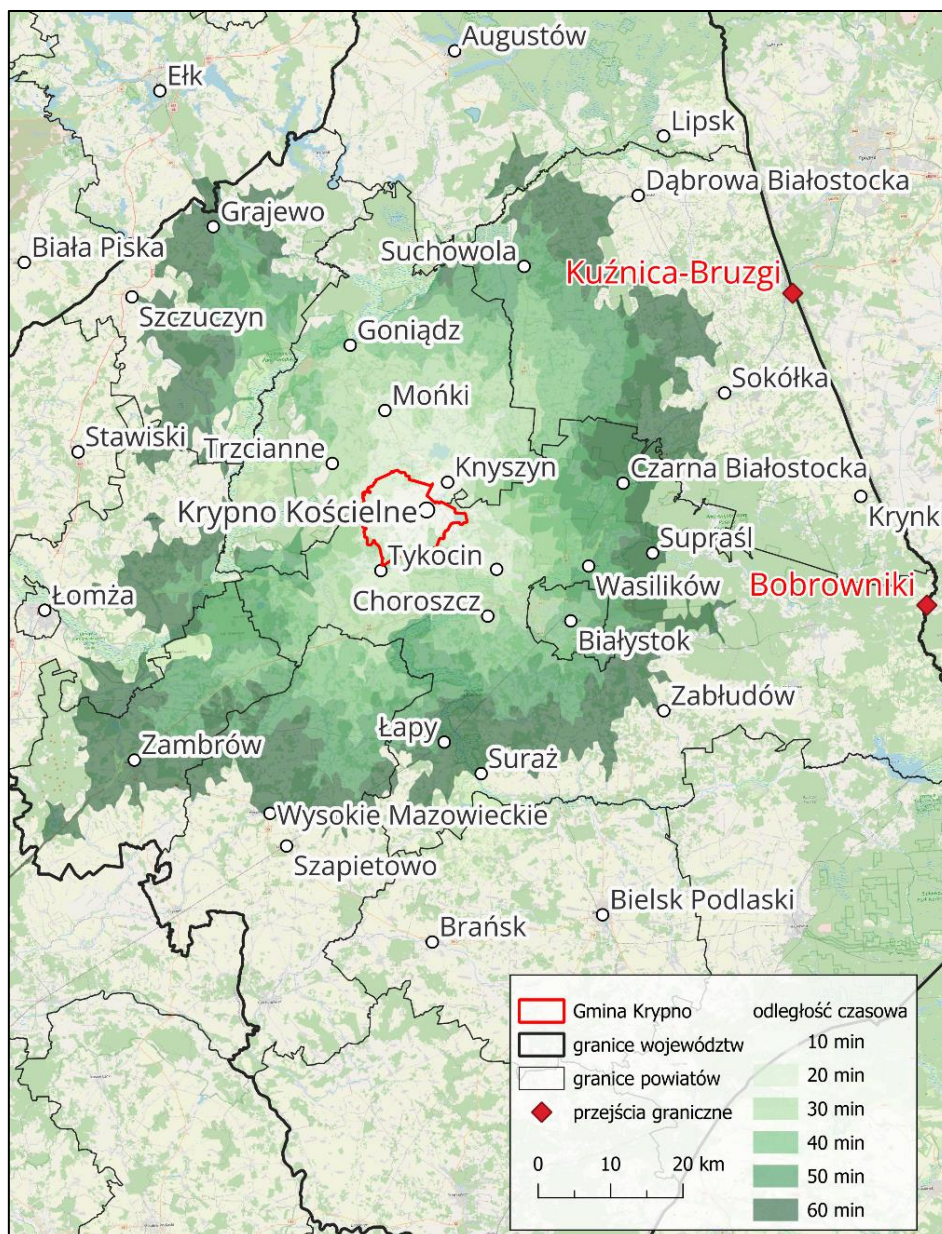
Ryc. 10. Węzły drogowe w pobliżu Gminy Krypno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK.

Poniższa rycina przedstawia dostępność czasową ze wsi Krypno Kościelne samochodem osobowym na odległość 10, 20, 30, 40, 50 i 60 minut. Za docelowe punkty przyjęto miasta w województwie podlaskim. W ciągu 10 minut ze wsi będącej siedzibą Gminy dostać się można do miasta Knyszyn (siedziba gminy Knyszyn) oraz Tykocina (siedziba gminy Tykocin). Następnie w ciągu 20 minut w zasięgu osoby podróżującej leżą miejscowości Mońki (miasto powiatowe) oraz Dobrzyniewo Duże (siedziba gminy Dobrzyniewo Duże). Pół godziny zajmuje dojazd samochodem do Choroszczy (siedziba gminy Choroszcz), Trzciannego (siedziba gminy Trzcianne) oraz Goniądza (siedziba gminy Goniądz). W ciągu 40 minut z Krypna Kościelnego dostać się można do Białegostoku (miasto wojewódzkie), natomiast 50 minut zajmuje podróż do Suchowoli, Czarnej Białostockiej, Wasilkowa i Grajewa. Godzinę zajmuje przemieszczenie się ze wsi Krypno Kościelne do Zambrowa, Wysokich Mazowieckich, Łap, Surazu, Supraśla Dąbrowy Białostockiej oraz Szczuczyna. Nieco ponad godzinę zajmuje dojazd do miasta przygranicznego – Kuźnicy, w którym położone jest przejście graniczne Kuźnica-Bruzgi (Białoruś) (położone w odległości 75 km od siedziby Gminy) oraz do przejścia granicznego w Bobrownikach (oddalone o 83 km).

Należy zauważyć, iż bliskość granicy polsko-białoruskiej przy obecnej destabilizacji Rosji i Białorusi może wpłynąć negatywnie m.in. na rozwój obszaru Gminy Krypno w zakresie współpracy gospodarczej i środowiskowej. Również sytuacja transportowa jest niekorzystna w związku z wybudowaną zaporą na granicy polsko-białoruskiej. Konstrukcja ta przyczynia się do utrudnień w transporcie zarówno pasażerskim, jak i towarowym.

Ryc. 11. Dostępność czasowa ze wsi Krypno Kościelne samochodem osobowym w przeciągu godziny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK.

Do najważniejszych inwestycji w zakresie dróg i infrastruktury okołodrogowej, które Gmina planuje przeprowadzić w ciągu najbliższych lat należy rozbudowa i modernizacja następujących odcinków:

- budowa drogi Ruda-Góra – inwestycja zaplanowana na lata 2024-2026;
- droga Krypno Wielkie-Ruda-Góra – inwestycja zaplanowana na lata 2025-2034;
- droga Ruda-Kolonia Oboryska – inwestycja zaplanowana na lata 2024-2025;
- droga osiedlowa Krypna Wielkiego – inwestycja zaplanowana na lata 2024-2025;
- droga Długoleka-Zastocze – inwestycja zaplanowana na lata 2024-2028;
- droga do Urzędu Gminy w Krypnie Kościelnym – inwestycja zaplanowana na lata 2024-2028;

- droga Długoleka-Kulesze Chobotki – inwestycja zaplanowana na lata 2025-2028;
- droga Ruda-Stacja PKP – inwestycja zaplanowana na lata 2025-2030.

Generalna Dyrekcja Dróg i Autostrad na moment opracowywania niniejszego dokumentu opracowuje projekt budowy drogi ekspresowej S16 na przebiegu od Ełku do Knyszyna (DW65). Inwestycja realizowana jest w ramach Rządowego Programu Budowy Dróg Krajowych do 2030 roku (z perspektywą do 2033 roku).

Przez teren Gminy Krypno przebiega zelektryfikowana linia kolejowa. Na terenie Gminy znajduje się dworzec kolejowy w miejscowości Ruda, który według klasyfikacji PKP ma kategorię dworca lokalnego. Z dworca w Rudzie dostać się można bezpośrednio do Białegostoku (czas dojazdu: ok. 30 min) i Ełku (czas dojazdu: ok. 60 min), natomiast przesiadając się do innych pociągów w tych miejscowościach, dojechać można do m.in. Gdyni, Katowic, Olsztyna, Szczecina czy Warszawy. W dni powszednie oraz niedziele, w ciągu doby dworzec obsługuje łącznie 8 kursów (pierwszy pociąg odjeżdża o godzinie 6:19, natomiast ostatni o 18:29). Z kolei w soboty realizowanych jest 6 kursów (pierwszy pociąg o 8:42, ostatni o 18:29). W granicach Gminy funkcjonuje również stacja kolejowa w miejscowości Zastocze, z której dostać się można do Białegostoku oraz Ełku. Biorąc pod uwagę, że stacja leży na tej samej trasie pociągów, co dworzec kolejowy w Rudzie – w dni powszednie i niedziele również obsługiwanych jest 8 pociągów na dobę, z czego pierwszy odjeżdża ze stacji o 6:22, a ostatni o 18:33, natomiast w soboty jest to 6 kursów od 8:38 do 18:33.

Transport zbiorowy

W dniu 27 listopada 2023 roku zawarte zostało porozumienie międzygminne pomiędzy gminą Dobrzyniewo Duże a Gminą Krypno w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego na obszarze gmin Dobrzyniewo Duże i Krypno. W związku z tym organizatorem publicznego transportu zbiorowego na terenie Gminy Krypno od grudnia 2023 roku jest gmina Dobrzyniewo Duże. Porozumienie dotyczy organizacji transportu zbiorowego na linii komunikacyjnej 406 Fasty-Krypno Kościelne przez Dobrzyniewo Duże. W ramach wspomnianej linii komunikacyjnej w dni robocze występuje 9 kursów autobusowych obejmujących miejscowości Ruda (trzy przystanki) oraz Krypno Kościelne (dwa przystanki), w soboty 5 kursów, natomiast w niedziele i święta 2 kursy. Gmina Krypno zobowiązana jest do przekazywania gminie Dobrzyniewo Duże dotacji celowej na realizację zadania organizacji publicznego transportu zbiorowego.

Przewoźnikiem oferującym swoje usługi na terenie Gminy Krypno jest Wschód Express. Koszt biletu jednorazowego na trasie Krypno Kościelne-Fasty wynosi od 3,00 do 8,00 zł w zależności od długości przejazdu oraz przyznanej ulgi. Możliwe jest wykupienie biletu miesięcznego, którego cena waha się od 75,00 do 200,00 zł.

Miejscowości Długoleka, Bajki Zalesie, Rekle, Kruszyn, Kulesze-Chobotki, Morusy, Zygmuntki oraz Góra, nie posiadają dostępu do publicznego transportu zbiorowego. Uwzględniając te okoliczności oraz biorąc pod uwagę położenie stacji i dworca kolejowego, można powiedzieć, iż mieszkańcy wschodniej części Gminy mają lepszy dostęp do transportu zbiorowego niż mieszkańcy zachodniej części Gminy.

Łączność

Głównym dostawcą Internetu na terenie Gminy Krypno jest firma Koba. Miejscowości: Peńskie, Zastocze, Bajki Zalesie, Długołęka, Krypno Wielkie, Krypno Kościelne, Ruda, Rekle, Kruszyn, Kulesze-Chobotki i Góra mają dostęp do Internetu szerokopasmowego (brakuje go w miejscowościach: Dębina, Białobrzeskie, Morusy oraz Zygmunty).

1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Na terenie województwa podlaskiego obowiązuje Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030, w którym określone zostały następujące cele strategiczne oraz operacyjne:

1. Dynamiczna gospodarka
  - 1.1. Przemysł przyszłości
  - 1.2. Podlaski system otwartych innowacji
  - 1.3. Lokalna przedsiębiorczość
  - 1.4. Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego
  - 1.5. E-podlaskie
2. Zasobni mieszkańcy
  - 2.1. Kompetentni mieszkańcy
  - 2.2. Aktywni mieszkańcy
  - 2.3. Przestrzeń wysokiej jakości
3. Partnerski region
  - 3.1. Dobre zarządzanie
  - 3.2. Kapitał społeczny
  - 3.3. Partnerstwa międzynarodowe i ponadregionalne
  - 3.4. Gościnny region

Misją województwa podlaskiego jest „Ambitne Podlaskie”, które odnosi się zarówno do wymiaru gospodarczego, społecznego, terytorialnego, jak i organizacyjnego. Wizją województwa na rok 2030 jest z kolei Podlaskie: przedsiębiorcze, partnerskie i perspektywiczne.

Najważniejszym dokumentem planistycznym w Gminie, którego obowiązek posiadania nakłada Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Krypno, uchwalone przez Radę Gminny Krypno dnia 5 grudnia 2000 r. Uchwałą Nr XIX/106/2000.

24 września 2023 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Ustawa o zmianie Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw), która wprowadza reformę systemu planowania przestrzennego w Polsce. Do najważniejszych zmian należy zaliczyć wprowadzenie nowego narzędzia planistycznego – planu ogólnego, który zastąpi

studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Plan ogólny będzie miał charakter aktu prawa miejscowego. Oznacza to m.in., że będzie miał charakter wiążący dla planów miejscowych, a także dla decyzji o warunkach zabudowy. Plan ogólny obowiązywać będzie od 1 stycznia 2026 roku.

Aktami prawa miejscowego w zakresie planowania przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze Gminy Krypno nie występują aktualne plany zagospodarowania przestrzennego.

Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, a więc na całym obszarze Gminy, wydawane są decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W tabeli poniżej przedstawiono ruch budowlany w Gminie Krypno w oparciu o liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz wydanych pozwoleń na budowę w latach 2018-2022. Liczba decyzji o warunkach zabudowy w Gminie do roku 2021 roku corocznie wzrastała, podobnie jak w przypadku średniej dla powiatu monieckiego. Porównując natomiast wskaźnik liczby wydanych decyzji o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, zauważyć można, iż Gmina Krypno znacznie przewyższa średnią dla powiatu (3-krotnie w roku 2018, 5-krotnie w roku 2020 i 2021). Wydawanie decyzji o warunkach zabudowy jako alternatywy do braku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego może utrudnić władzom samorządowym racjonalną politykę przestrzenną, co z kolei rodzi niebezpieczeństwo chaotycznego rozproszenia lokalizacji inwestycji i nowej zabudowy.

Analizując zmieniającą się liczbę wydanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, zauważyć można, że do roku 2020 wartość dla Gminy utrzymywała się na stosunkowo podobnym poziomie co średnia dla powiatu. Z kolei w 2021 roku wskaźnik dla Gminy przewyższył średnią powiatową ponad 2-krotnie (w kolejnym roku blisko 2-krotnie). Wśród wszystkich wydanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym, przedmiotem większości decyzji przez cały badany okres były nowe budynki mieszkalne.

Tabela 1. Ruch budowlany w Gminie Krypno w latach 2018-2022 na tle średniej dla powiatu monieckiego

		2018	2019	2020	2021	2022
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu						
ogółem	Krypno	45	68	105	107	67
	powiat	148	165	209	226	164
na 1 tys. mieszkańców	Krypno	11,19	17,12	27,68	28,46	17,94
	powiat	3,64	4,08	5,41	5,93	4,35
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym						
ogółem	Krypno	18	21	20	47	22
	powiat	184	185	198	232	140
na 1 tys. mieszkańców	Krypno	4,47	5,29	5,27	12,50	5,89
	powiat	4,52	4,58	5,12	6,09	3,71
w tym nowe budynki mieszkalne (%)	Krypno	72,22	57,14	80,00	72,34	77,27
	powiat	38,04	42,70	37,37	48,71	53,57
w tym nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (%)	Krypno	27,78	42,86	20,00	27,66	22,73
	powiat	61,96	57,30	62,63	51,29	46,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe

Walory przyrodnicze

Granice Gminy Krypno wyznaczone są przez 3 rzeki. Zachodnią granicę stanowi dolina rzeki Nereśl, południową pradolina Narwi, natomiast wschodnią granicę wyznacza rzeka Kulikówka. Gmina Krypno leży na terenach posiadających zachowane w znacznym stopniu środowisko przyrodnicze, o wysokich walorach unikalnych w skali Europy. Wchodzi w skład makroregionu funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”. Od zachodu graniczy z Biebrzańskim Parkiem Narodowym. Południowa część Gminy obejmuje zasięgiem Dolinę Narwi.

Bezpośrednio na terenie Gminy ustanowione zostały 3 prawne formy ochrony przyrody:

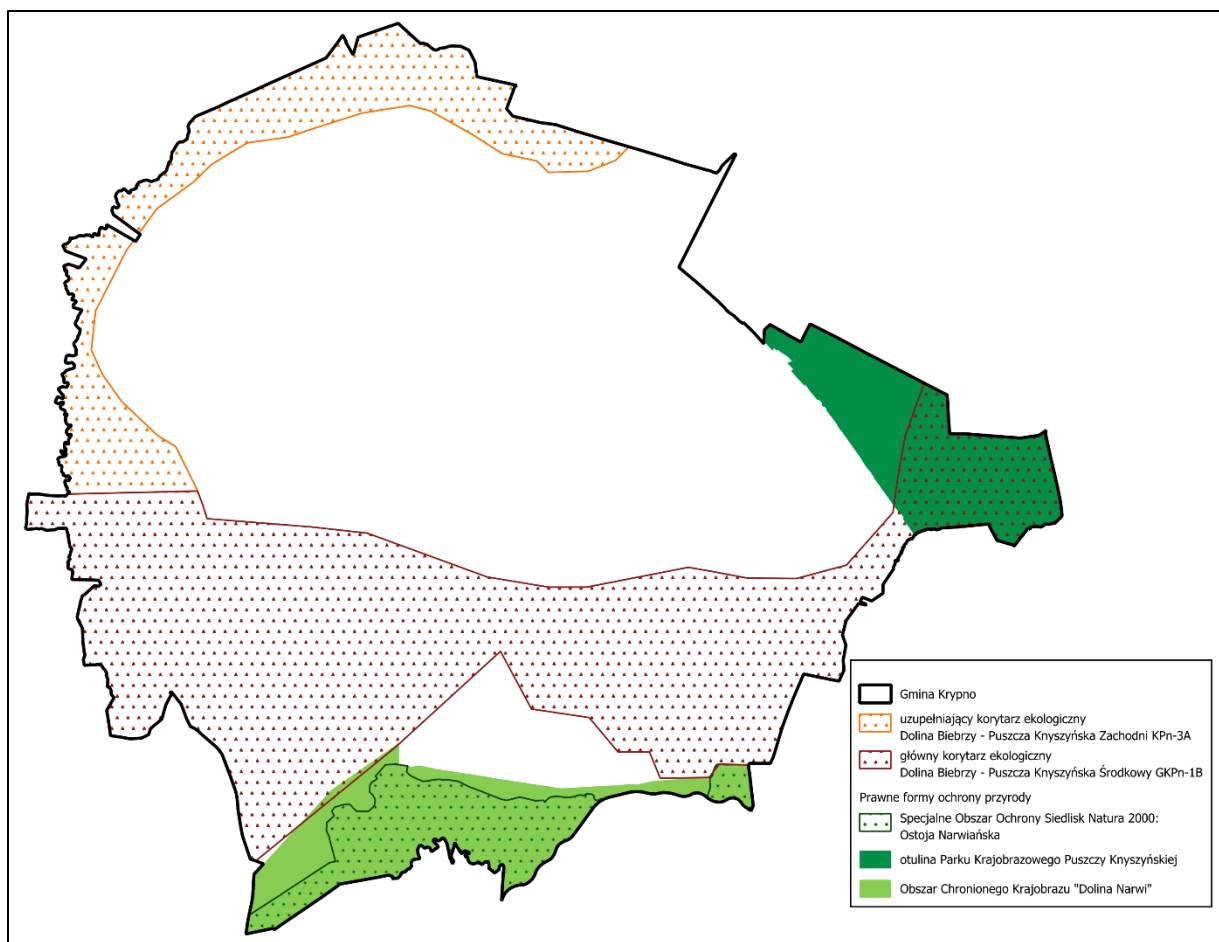
- **Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Ostoja Narwiańska”** (na terenie Gminy ok. 5,9 km² powierzchni obszaru) – znaczenie doliny Narwi jako ostoi Natura 2000 wynika z dużego zróżnicowania przyrodniczego, w tym obecności wielu typów siedlisk, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów. Wiele z nich występuje w postaci reprezentatywnych, doskonale zachowanych i wielkopowierzchniowych płatów, które są już rzadko spotykane i często niedostatecznie chronione w obrębie innych obszarów sieci Natura 2000 w Polsce północno-wschodniej. Należy do nich zaliczyć w pierwszej kolejności starorzecza, jałowczyska oraz murawy napiaskowe i kserotermiczne, a także różne typy łąk oraz dąbrowy świetliste.

- **Otulina Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. Prof. Witolda Sławińskiego** (na terenie Gminy ok. 5,7 km² powierzchni obszaru) – do szczególnych celów ochrony Parku należą:
  - ochrona zasobów przyrody Puszczy Knyszyńskiej obejmująca ekosystemy leśne, bagienne, dolin rzecznych oraz inne cenne obszary;
  - zachowanie chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt;
  - ochrona właściwości historyczno-kulturowych Parku;
  - ochrona krajobrazu Parku;
  - rozwijanie turystyki i rekreacji Parku;
  - tworzenie warunków do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej.
- **Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”** (na terenie Gminy ok. 6,8 km² powierzchni obszaru) – celem ustanowienia Obszaru jest ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej doliny Narwi, z licznymi meandrami i starorzeczami, wyróżniającej się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi i kulturowymi, wartościowymi ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem oraz pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

Dodatkowo, Gmina Krypno graniczy ze **Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Ostoja Knyszyńska”**. Obszar ten ustanowiony został ze względu na cenne kompleksy leśne o charakterze subborealnym, przypominającym południowo-zachodnią tajgę. Flora obszaru obejmuje łącznie ok. 800 gatunków roślin naczyniowych, w tym 43 gatunki objęte ochroną gatunkową.

Ryc. 12. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Krypno wraz z siecią korytarzy ekologicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK.

Ponadto większa część terenu Gminy Krypno pełni funkcję korytarzy ekologicznych. Korytarz ekologiczny według polskiego prawodawstwa (Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody) to obszar umożliwiający migrację zwierząt, roślin lub grzybów. W Polsce opracowanych zostało kilka projektów korytarzy ekologicznych na poziomie krajowym, natomiast nie stanowią one prawnej formy ochrony przyrody.

Przez teren Gminy przebiega sześć szlaków rowerowych/pieszorowerowych, których wykaz przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Szlaki rowerowe i pieszorowerowe na obszarze Gminy Krypno

Nazwa	Długość	Przebieg
„Królowej Bony”	11 km	granica Gminy (jaz na rzece Narew) — Góra — Jeglina — Krypno Wielkie — Krypno Kościelne — granica Gminy
„W. Puchalskiego”	6 km	Góra — Morusy — granica Gminy
„Pielgrzymi”	5 km	granica Gminy — Ruda — Krypno Kościelne — granica Gminy

„Z Krypna do Narwiańskiego o Parku Narodowego”	8 km	Krypno Kościelne — most na rzece Jaskranka – Jeglina — Góra
„Tykocin — Trzcianne”	14 km	granica Gminy – Kulesze-Chobotki - Rekle – Bajki Zalesie — granica Gminy
„Doliny górnej Narwi”	10 km	granica Gminy — Góra — Morusy – granica Gminy

Źródło: dane Urzędu Gminy Krypno.

Walory kulturowe

Początki osady o nazwie Krypno związane są z kolonizacją puszczy królewskiej i sięgają XV wieku. W XVI wieku dobra krypniańskie zostały przekazane przez króla Zygmunta II Augusta Radziwiłłom. Wielkie znaczenia dla rozwoju miejscowości miało położenie przy trakcie królewskim wiodącym z Krakowa przez Tykocin do Knyszyna, gdzie mieścił się zamek królewski, w którym rezydował król Zygmunt II August, ostatni z Jagiellonów, podczas polowań w Puszczy Knyszyńskiej. Jak głosi miejscowa legenda: „na grubej lipie, pod którą była krypa przeznaczona do pojenia koni królewskich w czasie postoju, pojawił się obraz Matki Boskiej. Obraz trzykrotnie odnoszono do kościoła w Knyszynie i za każdym razem powracał w to samo miejsce. Od tego miejsca i wydarzenia prawdopodobnie pochodzi nazwa miejscowości: Krypka, Krypa, a na początku XVI wieku Krypno. W pobliżu lipy, dla uświęcenia tego miejsca przez długie lata stała kapliczka, a następnie były wznoszone kolejne kościoły”.

Obecnie stoi tam kościół, w którym zostały zachowane elementy legendy, a mianowicie namalowany na lipowej desce obraz Matki Boskiej Pocieszenia. Jest to jedna z najwcześniejszych kopii obrazu Matki Boskiej Śnieżnej z Bazyliki Santa Maria Maggiore w Rzymie, sprowadzona prawdopodobnie przez hetmana Jana Zamoyskiego do swojej kaplicy w pobliskim Knyszynie. W roku 1985 odbyła się uroczysta koronacja obrazu diademami papieskimi, co przyczyniło się do dalszej popularyzacji sanktuarium, będącego tradycyjnym miejscem pielgrzymek rodzin z terenu całej archidiecezji.

Krypno funkcjonuje jako jedna wieś, ale tworzą je dwie osady, pierwotnie oddalone od siebie, założone w różnym czasie i na odrębnych zasadach. Przez wieki obie wsie rozrosły się i praktycznie połączyły, a odrębność pozostała w oficjalnych nazwach: Krypno Wielkie i Krypno Kościelne.

Niewątpliwie najważniejszym walorem kulturowym Gminy, jest Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia wraz z cmentarzem przykościelnym, kapliczkami na cmentarzu i ogrodzeniem. Każdego roku pielgrzymuje do niego kilkadziesiąt tysięcy wiernych z całej Polski. Do najważniejszych zabytków poza Kościołem p.w. Narodzenia NMP w Krypnie należy Kapliczka w Bajkach Zalesiu i dom W. Puchalskiego (polskiego agronoma, przyrodnika, myśliciwego, fotografika i reżysera filmów przyrodniczych) w miejscowości Morusy.

Ważnym elementem dziedzictwa kulturowego Gminy Krypno jest również przenikanie się kultur Wschodu i Zachodu Europy, które jest charakterystyczne na całym obszarze województwa podlaskiego. Różnorodne grupy etniczne m.in. Polaków, Litwinów,

Białorusinów czy Tatarów o odmiennej kulturze i tradycjach wpływają pozytywnie na atrakcyjność turystyczną regionu.

Na terenie Gminy Krypno obowiązuje Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2021-2024 przyjęty Uchwałą Nr XXI/125/20 Rady Gminy Krypno dnia 24 listopada 2020 r. W Programie określone zostały dwa priorytety:

1. **Priorytet** – zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania oraz poprawa stanu ładu przestrzennego w Gminie i utrwalenie na podstawie tradycyjnego układu przestrzennego własnej tożsamości przestrzennej Gminy.
2. **Priorytet** – zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy pod kątem wykorzystania w tym celu dziedzictwa kulturowego; tworzenie miejsc pracy związanych z wykorzystaniem i ochroną zabytków.

Zabytki wpisane do gminnej ewidencji zabytków Gminy Krypno:

- Długoleka – dom nr 93 z 1914 roku;
- Góra – Kapliczka pod wezwaniem NMP Królowej Polski;
- Krypno Kościelne:
  - zespół Kościoła Parafialnego p.w. Narodzenia NMP (budynek kościoła wybudowany w latach 1881-1885, budynek plebani wybudowany w latach 1930-1935, cmentarz przykościelny z XIX wieku, ogrodzenie z kaplicami, kostnica przy kościele parafialnym wybudowana w latach 30. XX wieku);
  - cmentarz parafii rzymskokatolickiej p.w. Narodzenia NMP z początku XIX wieku;
- Krypno Wielkie:
  - dom nr 15 z 1936 roku;
  - dom nr 119 z początku XX wieku (przeniesiony w latach 50. XX wieku);
  - spichlerz w zagrodzie nr 119 z początku XX wieku (przeniesiony z Rudy);
- Kulesze Chobotki – zagroda nr 5 z domem i spichlerzem wybudowanymi w 1935 roku;
- Morusy:
  - dom nr 6 z drugiej połowy XIX wieku;
  - dom nr 2 z 1932 roku;
  - dom nr 3 z 1913 roku;
  - dom nr 11 z 1934 roku;
  - dom nr 12 z 1913 roku;
- Peńskie:
  - dom nr 71 z połowy XIX wieku;
  - dom nr 25 z końca XIX wieku;
  - dom nr 43 wybudowany po 1945 roku;
- Rekle – dom nr 21 z 1933 roku;
- Ruda:
  - dom nr 10 z początku XX wieku;
  - zagroda nr 16;
  - dom z lat 20. XX wieku;
  - spichlerz z lat 30. XX wieku;

- dom nr 51 z 1900 roku;
- dom numer 60 z końca XIX wieku;

➤ Zastocze:

- dom nr 36 z 1949 roku;
- dom nr 30 wybudowany po 1945 roku;
- dom nr 31 wybudowany przed 1945 rokiem;
- dom nr 45 wybudowany ok. 1930 roku.

Ponadto na terenie Gminy zostały zlokalizowane 93 zabytki archeologiczne.

Zabytki wpisane do Rejestru zabytków województwa podlaskiego (stan na dzień 15 stycznia 2024 roku):

- Krypno Kościelne – Kościół parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny z II poł. XIX wieku wraz z cmentarzem przykościelnym i ogrodzeniem z kaplicami;
- Morusy – chałupa wraz z działką (numer geodezyjny 61, ob. nr 134) – II poł. XIX wieku.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy m.in. liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu monieckiego w roku 2018 i 2022. Łączna liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Krypno w 2022 roku wyniosła 269, nastąpił więc wzrost o 25 jednostek względem roku 2018. Podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie Gminy Krypno stanowiły w 2022 roku 9,6% wszystkich podmiotów gospodarczych powiatu monieckiego. Poza gminą Mońki, na terenie której działa niemal połowa przedsiębiorstw powiatu, jest to trzeci najwyższy wynik wśród gmin powiatu. Wyższy udział mają jedynie gminy: Knyszyn oraz Goniądz.

Tabela 3. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych w powiecie monieckim w latach 2018-2022

JST	2018		2022		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2018-2022
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat moniecki	2 525	100,0%	2 790	100,0%	265
Goniądz	277	11,0%	303	10,9%	26
Jasionówka	135	5,3%	172	6,2%	37
Jaświły	212	8,4%	235	8,4%	23
Knyszyn	345	13,7%	405	14,5%	60
Krypno	244	9,7%	269	9,6%	25
Mońki	1 140	45,1%	1 209	43,3%	69
Trzcianne	172	6,8%	197	7,1%	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Do największych przedsiębiorstw zarejestrowanych na obszarze Gminy Krypno należą:

- Skłodowscy Sp. z o. o. – rozbiór i przetwórstwo wołowiny;
- Multi Ice – produkcja koncentratów do lodów;
- Polska Grupa Biogazowa Sp. z o. o. – produkcja energii elektrycznej.

Wśród wszystkich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Krypno największa część z nich działa w Sekcji F Budownictwo (28% wszystkich podmiotów) oraz Sekcji G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (17% wszystkich podmiotów). Znaczny udział posiada również Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo (9% wszystkich podmiotów), Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe (8% wszystkich podmiotów) oraz Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (7% wszystkich podmiotów). Pozostałe typy przedsiębiorstw jednostkowo nie przekraczają swoim odsetkiem 5% udziału we wszystkich podmiotach gospodarczych.

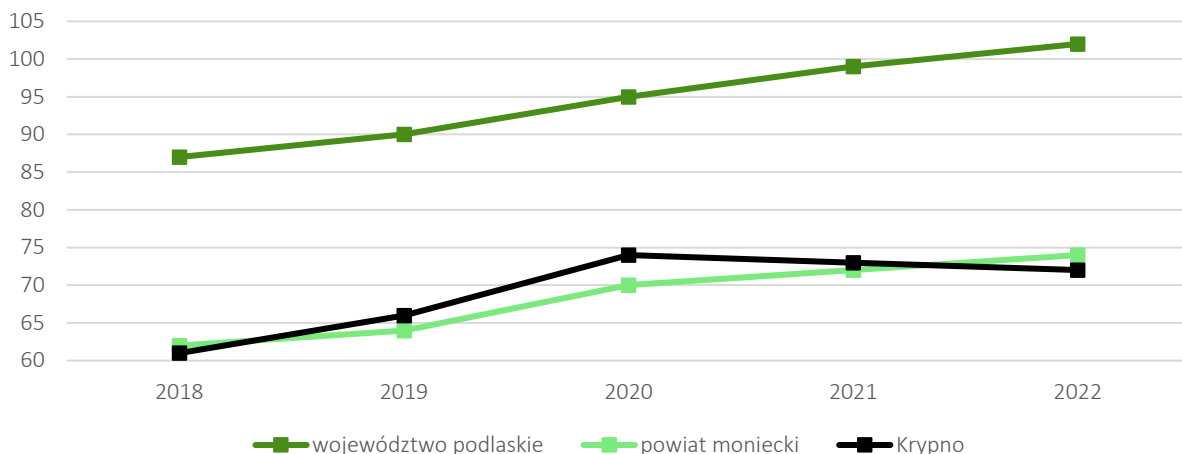
Tabela 4. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Krypno w 2022 roku według sekcji PKD 2007

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	24	9%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	21	8%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	1%
SEKCJA F Budownictwo	76	28%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	47	17%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	13	5%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	3	1%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	1%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3	1%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	18	7%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4	2%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	3%
SEKCJA P Edukacja	4	2%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	9	3%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8	3%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	19	7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższy wykres przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Krypno na tle średnich wartości dla powiatu monieckiego oraz województwa podlaskiego. Gmina w okresie od 2019 do 2021 roku osiągała wynik wskaźnika wyższy niż odnotowywano dla średniej powiatowej. Od 2020 roku natomiast zauważalny jest coroczny spadek wartości wskaźnika dla Gminy. Przez cały badany okres średnie wartości dla województwa były zdecydowanie wyższe od wartości dla Gminy, jak i średniej dla powiatu.

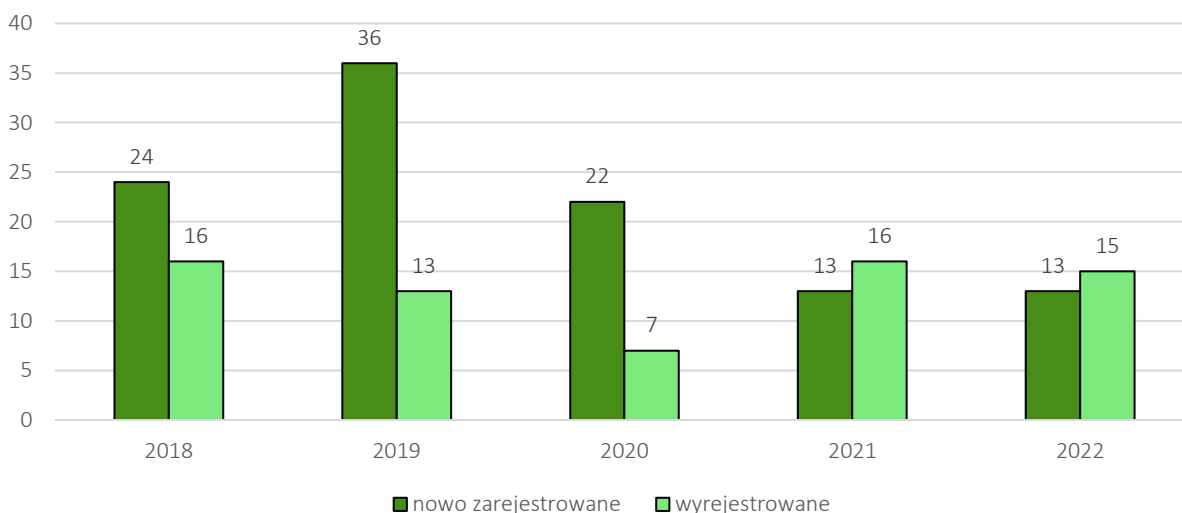

Ryc. 13. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Krypno na tle średnich wartości dla powiatu i województwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższy wykres przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z REGON w Gminie Krypno w latach 2018-2022. Do 2020 roku zauważalny jest bilans dodatni podmiotów, natomiast od 2021 roku odnotowuje się większą liczbę podmiotów wyrejestrowanych niż zarejestrowanych. Najwięcej podmiotów w Gminie zarejestrowanych zostało w roku 2019 (36), natomiast w roku 2020 liczba ta spadła do 22. W roku 2021 i 2022 liczba nowo zarejestrowanych podmiotów wyniosła 13 w każdym, były to najniższe wyniki w analizowanym okresie

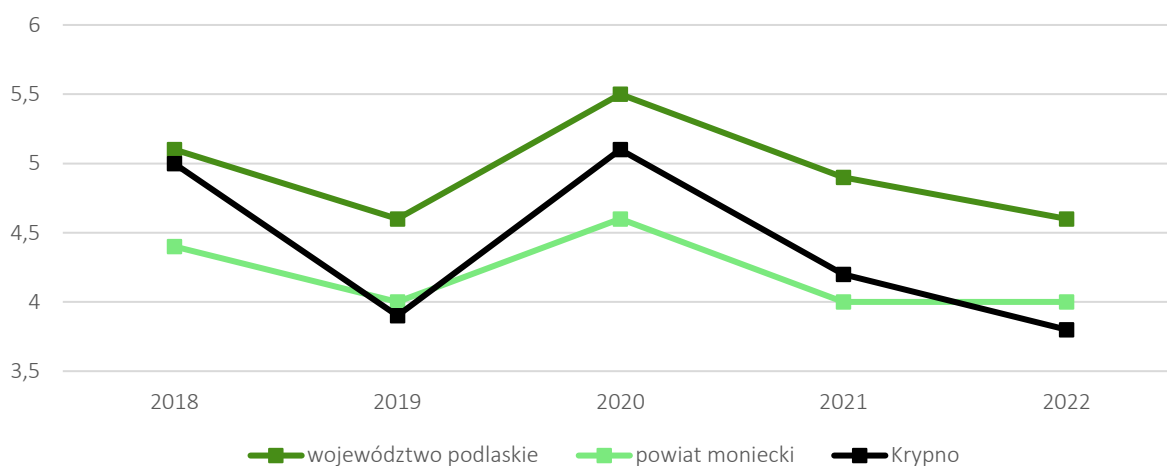

Ryc. 14. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 działających na terenie Gminy Krypno

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kondycja gospodarki lokalnej ma bezpośredni wpływ na dynamikę rozwoju rynku pracy na obszarze całej jednostki. Na poniższym wykresie przedstawiono kształtowanie się udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, zamieszkujących Gminę Krypno w latach 2018-2022 na tle średnich wartości dla powiatu

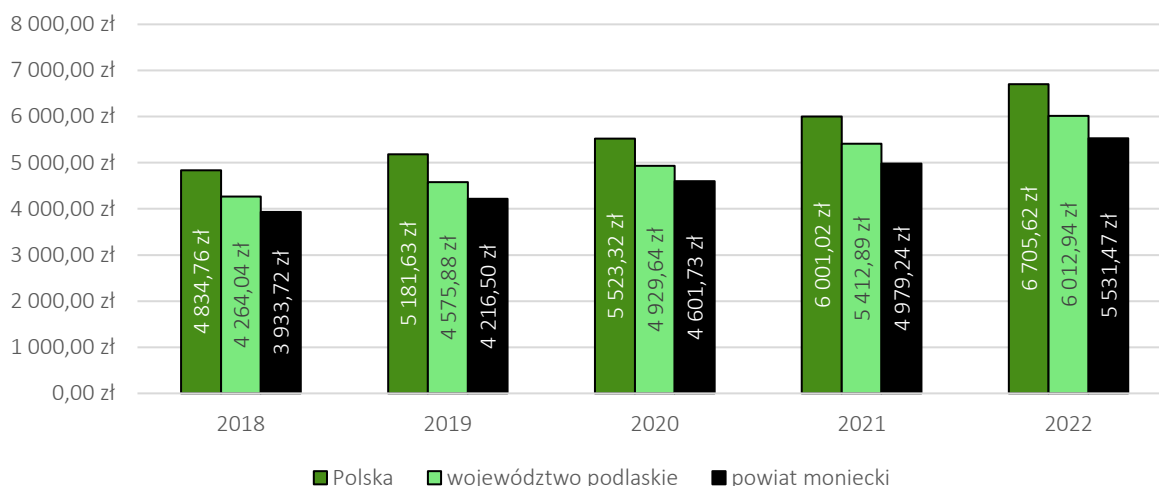
monieckiego i województwa podlaskiego. Gmina Krypno najwyższą wartość wskaźnika osiągnęła w 2020 roku, tym samym drugi raz w ciągu całego przedstawionego okresu przewyższył on średnią wartość wskaźnika dla powiatu. W 2021 roku wartość wskaźnika dla Gminy zmalała, aby w 2022 roku osiągnąć wartość niższą niż średnia powiatowa. Przez cały badany okres średnie wartości dla województwa podlaskiego były wyższe niż wartości dla Gminy Krypno oraz średnie dla powiatu. Jest to oczywiście sytuacja niekorzystna, gdyż w przypadku wskaźnika opisującego udział bezrobotnych w danym społeczeństwie, pożądane jest osiąganie wartości jak najniższych.

Ryc. 15. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Krypno na tle średnich wartości dla powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższa rycina przedstawia kształtowanie się przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w powiecie monieckim na tle średniego wynagrodzenia miesięcznego na poziomie województwa podlaskiego oraz Polski. Zauważyć można, że przeciętne wynagrodzenie na poziomie powiatu corocznie kształtowało się na poziomie niższym niż średnie dla województwa i kraju. Należy jednak uwzględnić, że jednocześnie każdego roku odnotowano wzrost średniego miesięcznego wynagrodzenia brutto w powiecie monieckim.

Ryc. 16. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie monieckim na tle województwa podlaskiego i Polski w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rolnictwo

Na terenie Gminy Krypno swoją działalność prowadzi 549 gospodarstw rolnych, co stanowi ok. 12% wszystkich podmiotów zlokalizowanych w powiecie monieckim. W 2020 roku największy udział wśród gospodarstw rolnych w Gminie stanowiły podmioty o powierzchni 15 ha i więcej (36%) oraz 1-5 ha (24%) i 5-10 ha (23%). W tym samym roku średnia wielkość gospodarstwa rolnego na terenie Gminy Krypno wyniosła 15,30 ha.

Tabela 5. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Krypno na tle powiatu monieckiego w 2020 roku

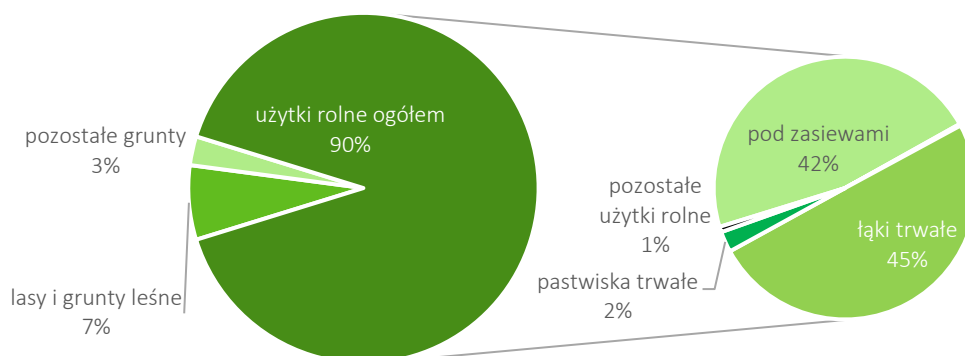
Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	Krypno		powiat moniecki	
	Liczba podmiotów	Udział	Liczba podmiotów	Udział
ogółem	549	100%	4 751	100%
do 1 ha włącznie	10	2%	32	1%
1 - 5 ha	133	24%	1 036	22%
5 - 10 ha	124	23%	1 144	24%
10 - 15 ha	82	15%	937	19%
15 ha i więcej	200	36%	1 602	34%
Średnia wielkość gospodarstwa rolnego dla użytków rolnych (ha)	15,30		15,67	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 w powiecie monieckim 4 741 gospodarstw rolnych utrzymywało się głównie z dochodów z działalności rolniczej, natomiast w Gminie Krypno było to 548 gospodarstw. Oznacza to, że zarówno w powiecie, jak i w Gminie niemal 100% wszystkich gospodarstw utrzymywało się przede wszystkim z działalności rolniczej.

Poniższa rycina przedstawia udział powierzchni gruntów rolnych w Gminie Krypno w podziale na gospodarstwa rolne w 2020 roku. Łączna powierzchnia gruntów rolnych na

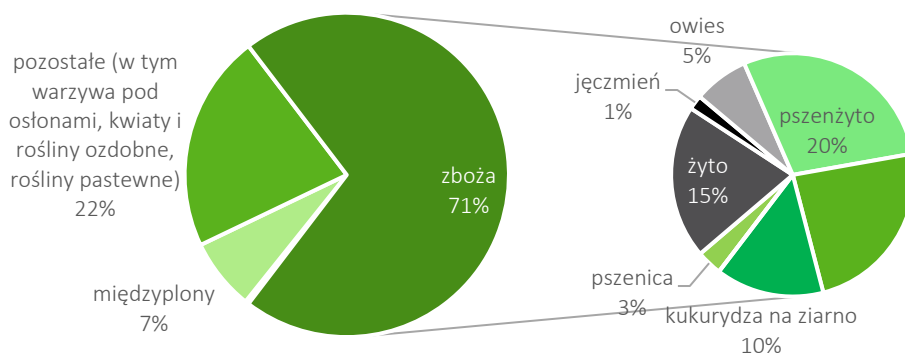
terenie badanej jednostki wyniosła wówczas 9 283,75 ha, z czego 90% stanowiły użytki rolne. W gospodarstwach znajdujących się na badanym obszarze pozostałe grunty stanowiły średnio 3%, a lasy i grunty leśne – 7% powierzchni gruntów rolnych. Analizując strukturę użytków rolnych w Gminie zaobserwować można, że największą ich część stanowiły tereny łąk trwałych (45% gruntów rolnych) oraz tereny pod zasiewami (42%).

Ryc. 17. Udział powierzchni użytków gruntów rolnych w Gminie Krypno w podziale na gospodarstwa rolne w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

Najwięcej gruntów pod zasiewy w Gminie Krypno przeznaczają się pod uprawę zbóż (71%), wśród których największą część zajmuje pszenżyto (20%) oraz mieszanki zbożowe (17%). Stosunkowo duży udział posiada również uprawa kukurydzy na ziarno (10%).

Ryc. 18. Struktura zasiewów wybranych upraw w Gminie Krypno w 2020 roku

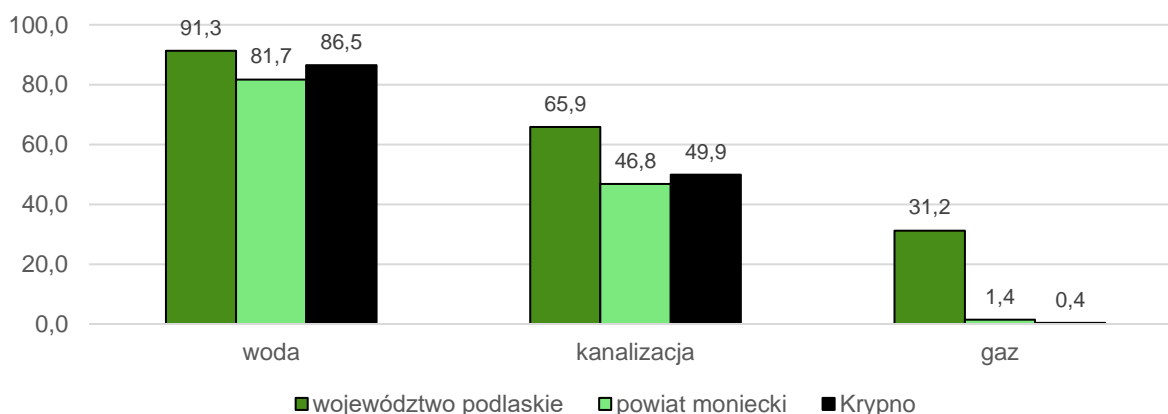
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Urządzenia sieciowe

Dobrze rozwinięta infrastruktura sieciowa jest jednym z podstawowych czynników wpływających na atrakcyjność osiedleńczą oraz na potencjał inwestycyjny danego obszaru. W 2022 roku, na terenie Gminy Krypno, udział korzystających z sieci wodociągowej wyniósł 98,2%. Był to wynik wyższy od średniej dla całego powiatu monieckiego, jednak niższy od średniej dla województwa podlaskiego. W tym samym roku odsetek osób posiadających przyłącza do sieci kanalizacyjnej kształtował się na poziomie 49,9%. W tym przypadku wartość ta również jest wyższa od średniej dla powiatu oraz niższa od średniej dla województwa. Brak przyłączy do sieci kanalizacyjnej jest zjawiskiem niekorzystnym, które może przyczyniać się do pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego w Gminie poprzez emisję zanieczyszczeń płynnych do wód gruntowych oraz gleb, co w rezultacie może doprowadzić do ich zakwaszenia oraz degradacji biosfery.

W 2022 roku udział korzystających z sieci gazowej wyniósł zaledwie 0,4%. Oznacza to, że głównym źródłem ciepła dla mieszkańców badanej jednostki są paliwa stałe (drewno oraz węgiel drzewny). Jest to sytuacja niekorzystna, ponieważ wykorzystywanie tego typu surowców do ogrzewania budynków przyczynia się do zwiększonej emisji dwutlenku węgla oraz dwutlenku siarki do atmosfery, a w konsekwencji obniżenia jakości powietrza na terenie Gminy. Należy jednak wskazać, że na terenie Gminy coraz częściej wykorzystywane są pompy ciepła, a więc ogrzewanie energią elektryczną. Jest to dobra praktyka, mogąca zaowocować w przyszłości zmniejszeniem się poziomu zanieczyszczenia powietrza.

Ryc. 19. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Krypno w 2022 roku na tle średnich wartości dla powiatu oraz województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody na terenie Gminy Krypno jest Urząd Gminy Krypno. Urząd, na podstawie Wieloletniego Planu Rozwoju Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2022-2024, przyjętego Uchwałą Nr XXIII/135/21 Rady Gminy Krypno z dnia 26 stycznia 2021 r., prowadzi działalność w zakresie:

- zbiorowego zaopatrzenia w wodę;
- zbiorowego odprowadzenia ścieków bytowo-gospodarczych;
- oczyszczania ścieków poprzez oczyszczalnię ścieków w Krypnie Wielkim (oczyszczalnia posiada punkt zlewny nieczystości płynnych odbierającą ścieki z 9 wsi, przepustowość 350m³/d), Kruszynie (odbierającą ścieki ze wsi Kruszyn, przepustowość 25m³/d) oraz w Reklach (odbierającą ścieki ze wsi Rekle, przepustowość 16,416 m³/d) – wszystkie oczyszczalnie są w pełni przepuszczalne;
- utrzymania w pełnej sprawności technicznej 11 szt. przepompowni ścieków na terenie całej Gminy;
- utrzymania przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków w zabudowie kolonijnej (łącznie 179 oczyszczalni – stan na koniec 2020 roku).

Do najważniejszych działań w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Krypno zaplanowanych na najbliższe lata należy przebudowa i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w Krypnie Kościelnym w rejonie końca wsi oraz budowa linii uzupełniającej w Krypnie Wielkim od strony zachodniej.

Gospodarka odpadami

Zbieranie odpadów komunalnych na terenie Gminy podzielone jest na następujące frakcje: bioodpady, papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, popiół, odpady zmieszane. Odbiór odpadów odbywa się dwa razy w miesiącu w przypadku odpadów zmieszanych oraz raz w miesiącu w przypadku odpadów segregowanych. Na terenie Gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który zlokalizowany jest w Krypnie Kościelnym przy zakładzie Skłodowscy Sp. z o. o. Czynny jest on w godzinach od 8:00 do 15:00 po wcześniejszym telefonicznym uzgodnieniu terminu i godziny dostarczenia odpadów.

Poniższa tabela przedstawia stan gospodarki odpadami w Gminie Krypno w latach 2018-2022. W analizowanym okresie liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami spadła z poziomu 4 538 do 2 744. Jednocześnie odnotowano spadek łącznej ilości zebranych odpadów komunalnych, przy jednoczesnym wzroście udziału odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów – z 9% w roku 2018 do 35% w 2022 roku. Przez cały badany okres Gminie udało się osiągnąć niemal wszystkie minimalne wymagane poziomy recyklingu. Jedynie w 2022 roku Gmina nie spełniła wymaganego stanu poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. W przypadku pozostałych wskaźników wartości zostały osiągnięte.

Tabela 6. Stan gospodarki odpadami w Gminie Krypno w latach 2019-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)	4 538	2 747	2 728	2 719	2 744
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:	738,57	956,17	541,69	600,30	573,22
<i>zmieszane</i>	671,52	744,56	349,40	383,96	371,27
<i>segregowane</i>	67,05	211,61	192,29	216,34	201,95

Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		9%	22%	35%	36%	35%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,16	0,35	0,20	0,22	0,21
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	38,11%	47,73	58,43	x	x
	wymagany	30	40	50	x	x
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	gmina	100	100	100	x	x
	wymagany	50	60	70	70	x
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	36,18	20,95	0,00	1,86	x
	wymagany	<40	<40	<35	<35	x
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	gmina	x	x	x	33,46	15,17
	wymagany	x	x	x	>20	>25

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Krypno.

Ochrona środowiska i odnawialne źródła energii

W celu prowadzenia kompleksowej polityki środowiskowej na terenie Gminy Krypno, władze gminne realizują Program Ochrony Środowiska na lata 2022-2026 z perspektywą do 2030 roku (Uchwała Nr XLI/267/22 Rady Gminy Krypno z dnia 29 listopada 2022 r.) oraz Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (Uchwała Nr XL/257/22 Rady Gminy Krypno z dnia 31 października 2022 r.).

Głównym celem Programu Ochrony Środowiska jest ustalenie priorytetów oraz wyznaczenie kierunków działań dla poszczególnych obszarów interwencji środowiska przyrodniczego. Gmina Krypno za kierunki działań obrała sobie m.in.: modernizację sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych, realizację programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce, wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii, stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki oraz zwiększenie poziomu ochrony środowiska. Z kolei celem Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Krypno jest spełnienie obecnych wymagań Ustawy Prawo energetyczne.

Zgodnie z danymi zawartymi w Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków najczęściej spotykanym źródłem energii na terenie Gminy Krypno w 2022 roku była biomasa, w tym drewno. Zidentyfikowanych zostało łącznie 616 źródeł ciepła tego typu, co stanowiło 30% wszystkich źródeł ciepła w Gminie. W tym samym roku drugim najczęściej spotykanym źródłem energii na terenie badanej jednostki był węgiel kamienny – łączna liczba źródeł ciepła zasilanych tym surowcem wyniosła 540, co stanowiło 26% wszystkich źródeł ciepła. Znaczny udział wśród zidentyfikowanych źródeł energii wybieranych przez mieszkańców badanej jednostki miała również energia słoneczna (kolektory słoneczne) (20%) oraz energia elektryczna (19%). Gmina w ostatnim czasie podjęła się termomodernizacji dwóch budynków użyteczności publicznej: hali sportowo-widowiskowej w Krypnie Kościelnym (zmiana na ogrzewanie olejowe) oraz świetlicy wiejskiej w Długolęce-Warszawa (zmiana na ogrzewanie olejowe i pompę ciepła). Na moment pisania niniejszego dokumentu modernizacja została ukończona.

Tabela 7. Struktura źródeł ciepła na terenie Gminy Krypno w 2022 roku

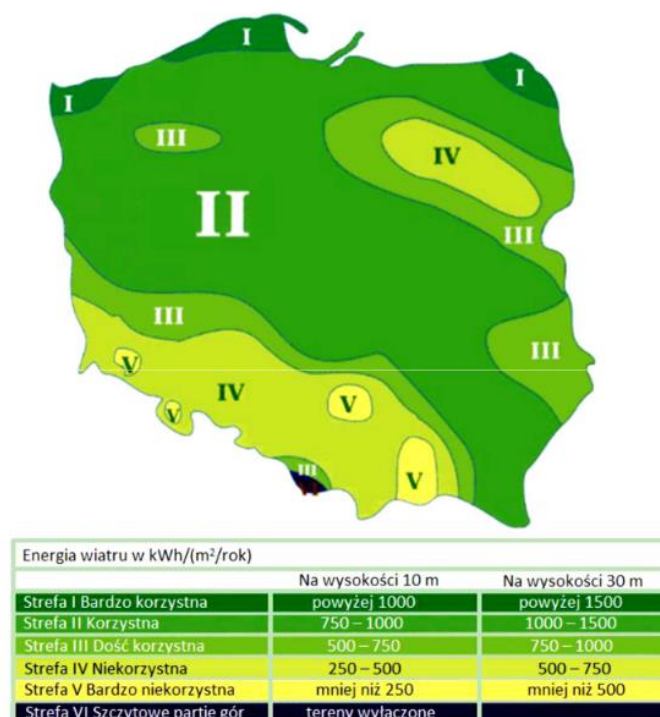
Nośnik energii	Liczba źródeł	Udział w 2022 roku
węgiel kamienny	540	26%
gaz ziemny	46	2%
olej opałowy	38	2%
biomasa, w tym drewno	616	30%
energia elektryczna	398	19%
energia słoneczna (kolektory słoneczne)	418	20%
energia geotermalna (pompy ciepła)	26	1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

Uwarunkowania do wykorzystania OZE

W ostatnich latach temat związany ze zrównoważonym rozwojem oraz transformacją energetyczną stał się nieodłącznym elementem debaty publicznej. W związku z tym, coraz większy nacisk kładziony jest na osiągnięcie neutralności energetycznej oraz dekarbonizację gospodarki, czego efektem jest stopniowe zwiększanie nakładów inwestycyjnych na rozwój odnawialnych źródeł energii. Ze względu na specyficzne uwarunkowania geograficzne Polski, najszybciej rozwijającymi się gałęziami OZE w kraju są technologie wykorzystujące jego potencjał wiatrowy, słoneczny i geotermalny.

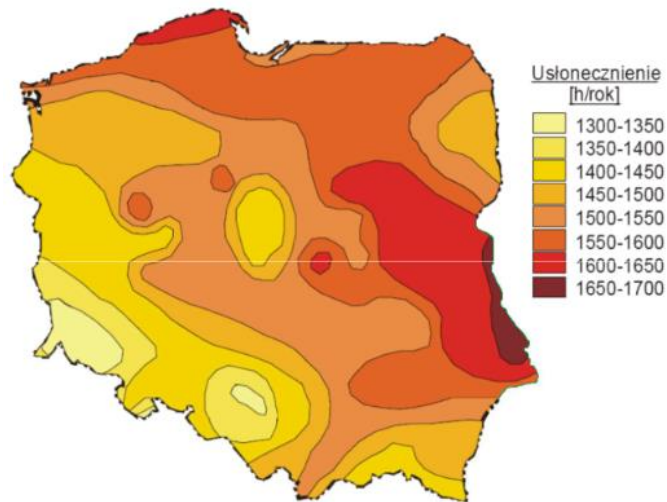
Analizując warunki wietrzne w Polsce, zaobserwować można, że Gmina Krypno położona jest w Strefie IV. Potencjał energetyczny wyznaczonego obszaru mieści się w zakresie 500-750 kWh/(m²/rok) na wysokości 30 m. Oznacza to, że badana jednostka charakteryzuje się niekorzystnymi warunkami do zlokalizowania na jej terenie siłowni wiatrowych.

Ryc. 20. Energia wiatru kWh/(m²/rok) na wysokości 10 i 30 m n.p.m.

Źródło: „Energia i Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliy Lorenc, IMiGW.

Poniższa mapa przedstawia średnie roczne sumy nasłonecznienia w Polsce, które odzwierciedlają potencjał do rozwoju energetyki słonecznej w poszczególnych regionach kraju. Gmina Krypno położona jest na obszarze północno-wschodnim, dla którego średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w przedziale 1550-1600 h/rok. Są to warunki bardzo dobre, które pozwalają na rozwój energetyki słonecznej na terenie badanej jednostki. Preferowanym kierunkiem rozwoju powinny być jednak indywidualne małe instalacje fotowoltaiczne na budynkach mieszkalnych i obiektach użyteczności publicznej.

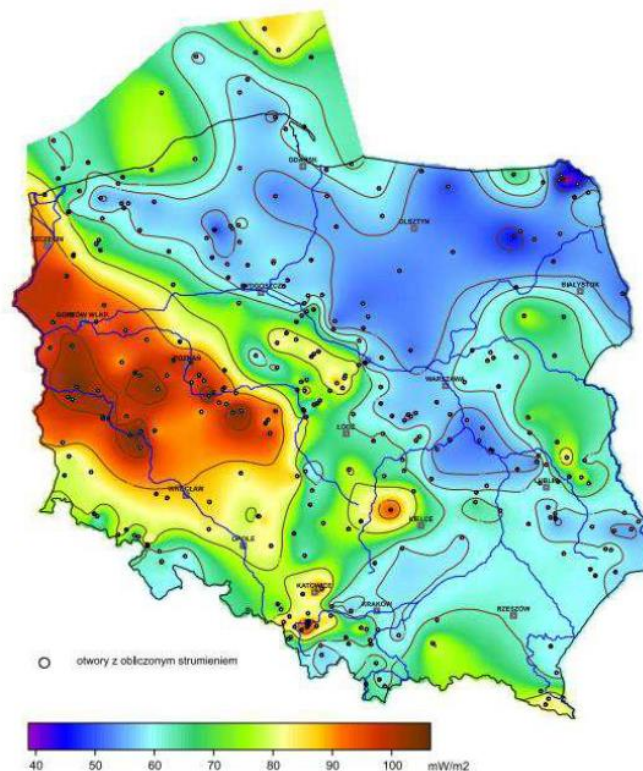
Ryc. 21. Średnie roczne sumy usłonecznienia

Źródło: „Energia i Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliy Lorenc, IMiGW.

Energia geotermalna rozumiana jest jako energia cieplna wnętrza Ziemi. W zależności od głębokości, z której eksploatowana jest energia geotermalna, wyróżnia się:

- geotermię płytką (energia pobierana jest z głębokości do 1 000 m za pomocą pomp ciepła);
- geotermię głęboką (energia pobierana jest z wnętrza Ziemi, na głębokości kilku kilometrów).

Analizując uwarunkowania geotermalne w Polsce, zaobserwować można, że Gmina Krypno położona jest na obszarze, który charakteryzuje się niskim potencjałem do budowy instalacji geotermalnych, nie jest więc wskazany rozwój energetyki geotermalnej na terenie Gminy.

Ryc. 22. Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepła na obszarze Polski

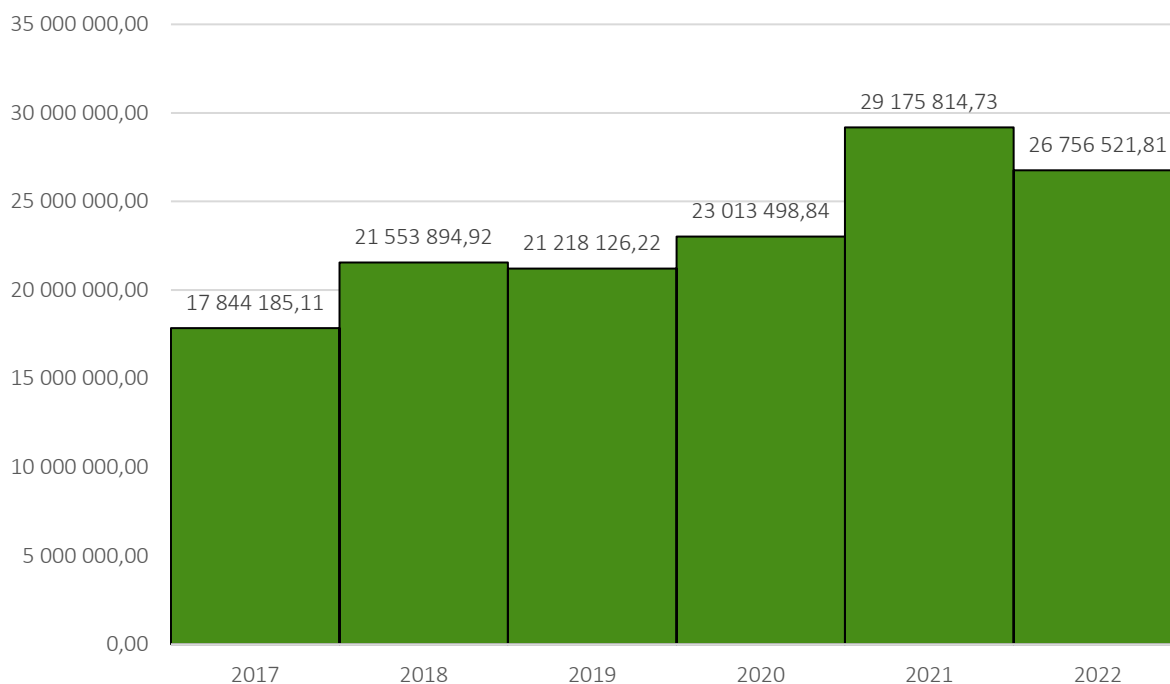
Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk i Gientka, 2009).

Na terenie Gminy Krypno odnawialne źródła energii wykorzystywane są również w gospodarstwach domowych oraz rolnych. Instalacje fotowoltaiczne zainstalowane na dachach domów, czy panele słoneczne na obszarach rolnych umożliwiają produkcję własnej energii elektrycznej, zmniejszając zależność od tradycyjnych źródeł energii oraz ograniczają emisję gazów cieplarnianych do atmosfery. W momencie opracowywania niniejszego dokumentu (luty 2024 roku) na terenie Gminy Krypno funkcjonowały dwie główne formy odnawialnych źródeł energii – farmy fotowoltaiczne o łącznej mocy 2 000 kW oraz biogazownia o mocy 1 000 kW.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

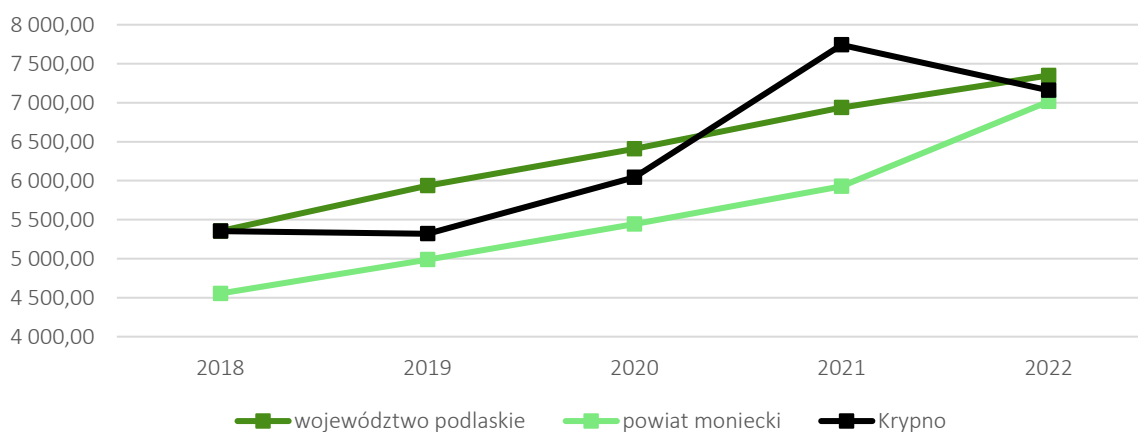
Poniższa rycina przedstawia sposób, w jaki kształtowały się dochody budżetowe Gminy Krypno w latach 2017-2022. Zaobserwować można, że na początku badanego okresu wyniosły one ponad 17,8 mln zł. W następnych latach odnotowywano ich wzrost: w roku 2020 wyniosły ponad 23,0 mln zł, a w 2021 roku ponad 29,1 mln zł. W roku 2022 dochody Gminy zmniejszyły się jednak do poziomu nieco ponad 26,7 mln zł.

Ryc. 23. Dochody ogółem Gminy Krypno w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Gminy Krypno.

Na rycinie poniżej przedstawiono dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Krypno na tle średnich wartości dla powiatu monieckiego oraz województwa podlaskiego w latach 2018-2022. W analizowanym okresie odnotowano systematyczny wzrost średnich dochodów dla gmin powiatu i województwa. Natomiast w przypadku Gminy Krypno wzrost nastąpił w latach 2019-2021. W 2022 roku odnotowano natomiast spadek wartości wskaźnika dla Gminy względem roku poprzedniego.

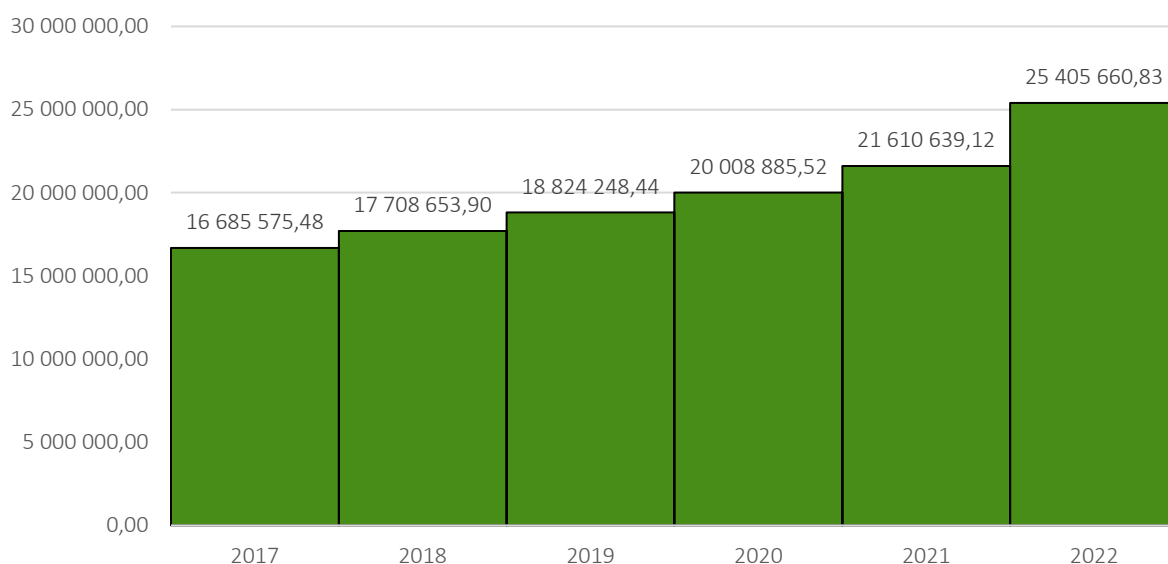

Ryc. 24. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Krypno na tle średnich wartości dla powiatu oraz województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższa rycina przedstawia dochody bieżące Gminy Krypno w latach 2017-2022. W 2017 roku kształtowały się one na poziomie ponad 16,6 mln zł (94% dochodów ogółem). Następnie wzrosły one do kwoty ponad 17,7 mln zł (82% dochodów ogółem), a w kolejnym roku wyniosły ponad 18,8 mln zł (89% dochodów ogółem). W 2020 roku

dochody bieżące kształtowały się na poziomie ponad 20,0 mln zł (87% dochodów ogółem), a w roku następnym ponad 21,6 mln zł (74% dochodów ogółem). W 2022 roku wyniosły one ponad 25,4 mln zł (95% dochodów ogółem). Można więc zauważyć stopniowy wzrost dochodów bieżących, wraz ze spadkiem ich udziału w dochodach ogółem do 2021 roku. Rok 2022 odznacza się jednocześnie największymi dochodami bieżącymi i największym ich udziałem w dochodach Gminy ogółem.

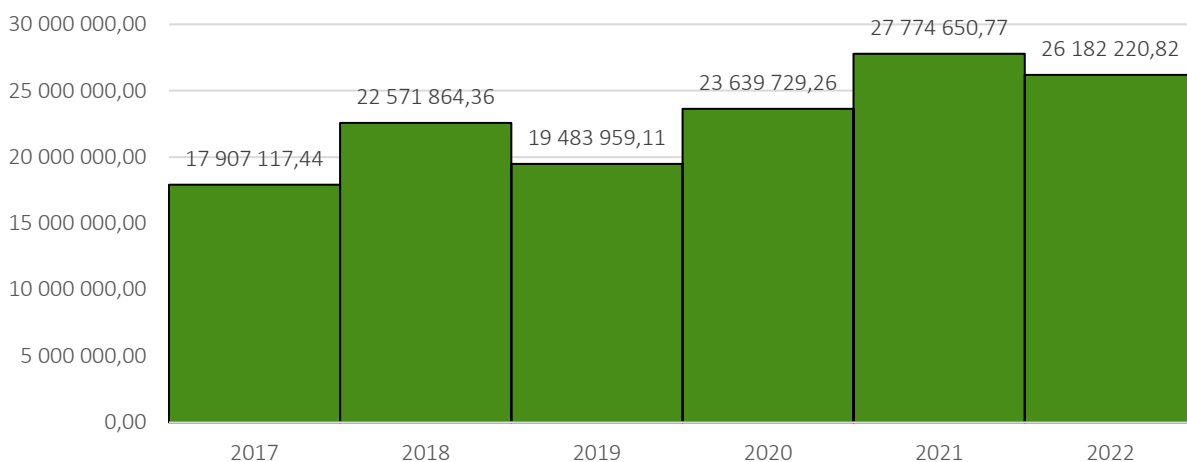

Ryc. 25. Dochody bieżące Gminy Krypno w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Gminy Krypno.

W latach 2017-2022 wydatki ogółem Gminy Krypno charakteryzowały się tendencją wzrostową, jednak nie była ona stała. Spadki wartości wydatków względem roku poprzedniego odnotowano w roku 2019 oraz 2022. W 2017 roku kształtowały się one na poziomie ponad 17,9 mln zł, a następnie wzrosły do ponad 22,5 mln zł w 2018 roku. W następnym roku spadły one do poziomu ponad 19,4 mln zł, aby już w 2020 roku wzrosnąć do ponad 23,6 mln zł. Rok 2021 to moment, kiedy wydatki Gminy Krypno osiągnęły najwyższą wartość w analizowanym okresie – ponad 27,7 mln zł. Na końcu analizowanego okresu (rok 2022) wydatki spadły o ponad 1,5 mln zł względem roku poprzedniego i wyniosły ponad 26,1 mln zł. W latach 2017-2022 wydatki budżetowe Gminy zwiększyły się zatem o ponad 8,2 mln zł.

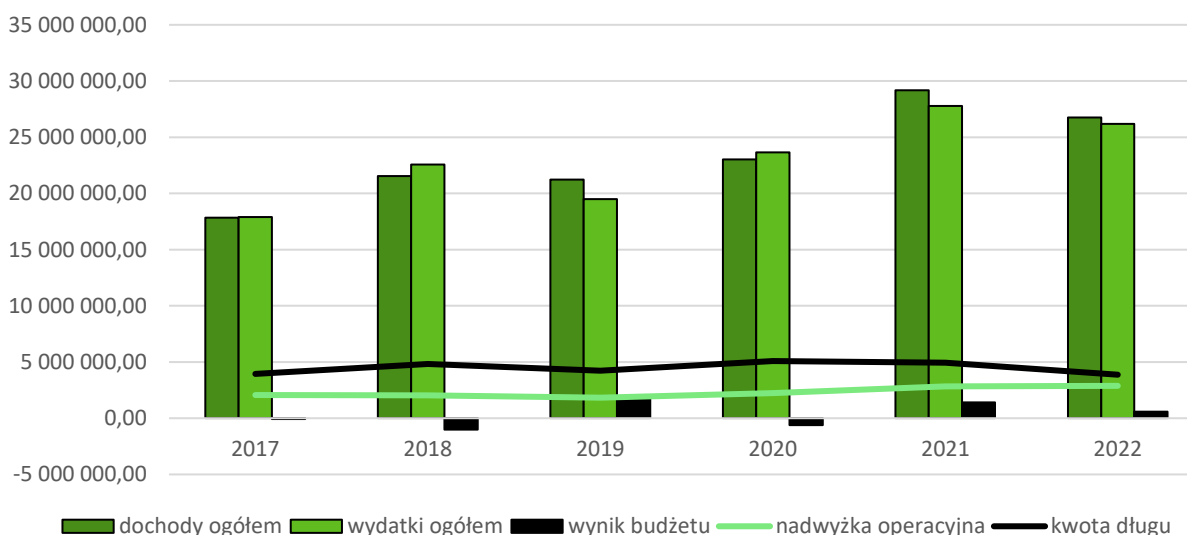

Ryc. 26. Wydatki ogółem Gminy Krypno w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Gminy Krypno.

Poniższa rycina przedstawia wykonanie budżetu Gminy Krypno w latach 2017-2022. Zaobserwować można, że jedynie w roku 2018 i 2020 wydatki ogółem przewyższały dochody ogółem. Największa różnica nastąpiła w 2019 roku, gdy dochody ogółem przewyższyły wydatki ogółem o ponad 1,7 mln zł. Był to więc rok, w którym Gmina osiągnęła najlepszy wynik budżetu. Zauważyć można, że kwota długu Gminy przez cały badany okres plasowała się na bardzo podobnym poziomie – największa zmiana nastąpiła w roku 2022, kiedy spadła ona o ponad 1,0 mln zł względem roku 2021 (wyniosła wtedy ponad 3,8 mln zł). Stosunkowo stabilna jest również nadwyżka operacyjna (różnica pomiędzy dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi), która w 2017 roku wynosiła ponad 2,0 mln zł, natomiast w 2022 roku ponad 2,8 mln zł.

Ryc. 27. Wykonanie budżetu Gminy Krypno w latach 2017-2022

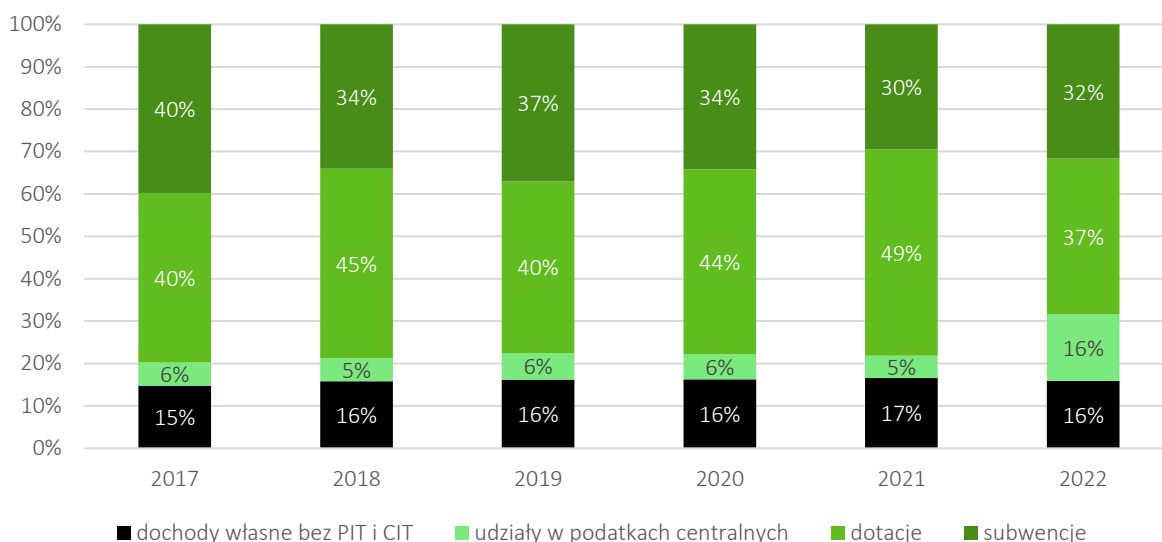
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych Gminy Krypno.

Struktura dochodów i wydatków

W strukturze dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego wyróżnić należy dochody własne, subwencję ogólną oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Gminy czerpią dochody również z udziałów w podatkach centralnych. Nie zmienia to jednak faktu, iż najważniejszą składową budżetu gmin są ich dochody własne, a zatem środki pozyskiwane w drodze poboru podatków i opłat lokalnych. Jednostka samorządowa na poziomie gminnym nie posiada pełnej swobody w stanowieniu wysokości podatków lokalnych, jednak w przewidzianym ogólnie zakresie może ustalać ich stawki. Dodatkowo, posiada ona możliwość wprowadzania ulg i zwolnień, a także umarzania należności. Jest to pewien wachlarz działań umożliwiający częściowe wpływianie na lokalną gospodarkę i jej rozwój.

Poniższa rycina prezentuje strukturę dochodów budżetowych w Gminie Krypno w latach 2017-2022. Zdecydowanie największy udział w ogóle dochodów budżetowych mają dotacje, które przez większość przedstawionego okresu stanowią ponad 40% dochodów budżetowych (z wyjątkiem roku 2022). Drugą co do wielkości grupą dochodów są subwencje, głównie zaś subwencja oświatowa. Warto jednak zauważyć, iż odnotowano stosunkowo duży spadek w udziale dotacji w dochodach budżetowych ogółem – z 49% w 2021 roku do 37% w 2022 roku. Niewielkimi fluktuacjami cechuje się zarówno udział w podatkach centralnych, jak i dochody własne bez PIT i CIT, z czego udziały w podatkach centralnych stanowiły zaledwie 5-6% dochodów budżetowych ogółem do 2021 roku. Należy jednak zauważyć, iż udziały w podatkach centralnych znacznie wzrosły w 2022 roku w stosunku do roku poprzedniego.

Podkreślić trzeba, iż wciąż dochody własne Gminy Krypno stanowią niewielką część ogółu środków finansowych, jakimi Gmina dysponuje. Jest to zjawisko niekorzystne, przekładające się na niewielką samodzielność finansową Gminy, a także możliwość kształtowania struktury i wysokości dochodów. Przy tak niskim udziale dochodów własnych, jednostka pozostaje niezdolna do większych oddziaływań na lokalny rynek pracy oraz rynek gospodarczy, bowiem nie może sobie pozwolić na stosowanie ulg, zwolnień czy umorzeń. Przyjmowane stawki podatkowe stanowią z kolei balans między rosnącymi potrzebami jednostki, a majątnością jej mieszkańców. Z drugiej zaś strony, należy docenić zdolność oraz skuteczność Gminy Krypno w pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych. Świadczy to o dużej zaradności, a także stałym monitorowaniu możliwości pojawiających się dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie finansowania inwestycji.

Ryc. 28. Struktura dochodów Gminy Krypno w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Gminy Krypno.

Analizując dochody podatkowe w Gminie Krypno, zdecydowanie dwoma najważniejszymi źródłami dochodu są: udział w podatku od osób fizycznych (PIT) oraz podatek od nieruchomości, które łącznie w 2022 roku wniosły ponad 5,0 mln zł do budżetu. Ponadto, w przypadku podatku PIT obserwowana jest największa dynamika zmian, bowiem w 2017 roku wpływy do budżetu z tego tytułu wyniosły niecały 1 mln zł, aby w 2022 roku wzrosnąć do ponad 4,1 mln zł. Warto również zauważyć, iż znaczny udział w dochodach własnych Gminy Krypno posiada podatek rolny.

Należy również podkreślić, iż od 2019 Gmina stosuje ulgi i zwolnienia w przypadku podatku od nieruchomości, czego skutkiem finansowym były niższe od możliwych do uzyskania dochody budżetowe z tego tytułu (łącznie o ponad 42,8 tys. zł w latach 2019-2022). Gmina stosuje również niższe stawki podatkowe oraz ulgi i zwolnienia w przypadku podatku od środków transportowych – w latach 2017-2022 obniżyło to dochody budżetowe łącznie o ponad 88,6 tys. zł. Oceniając potencjał podatkowy jednostki należy zatem pamiętać, iż jest on wyższy niż zaprezentowany. Sumując bowiem kwoty wszystkich udzielonych ulg, zwolnień oraz umniejszeń należy podkreślić, iż dochody do budżetu mogły być większe o ponad 136,4 tys. zł w skali analizowanych 6 lat.

Szczegółowe kwoty w ramach dochodów podatkowych, zarówno z udziału w podatkach centralnych PIT i CIT, jak i z tytułu podatku od nieruchomości, podatku rolnego, leśnego, od środków transportu i innych podatków i opłat lokalnych przedstawione zostały w poniższej tabeli.

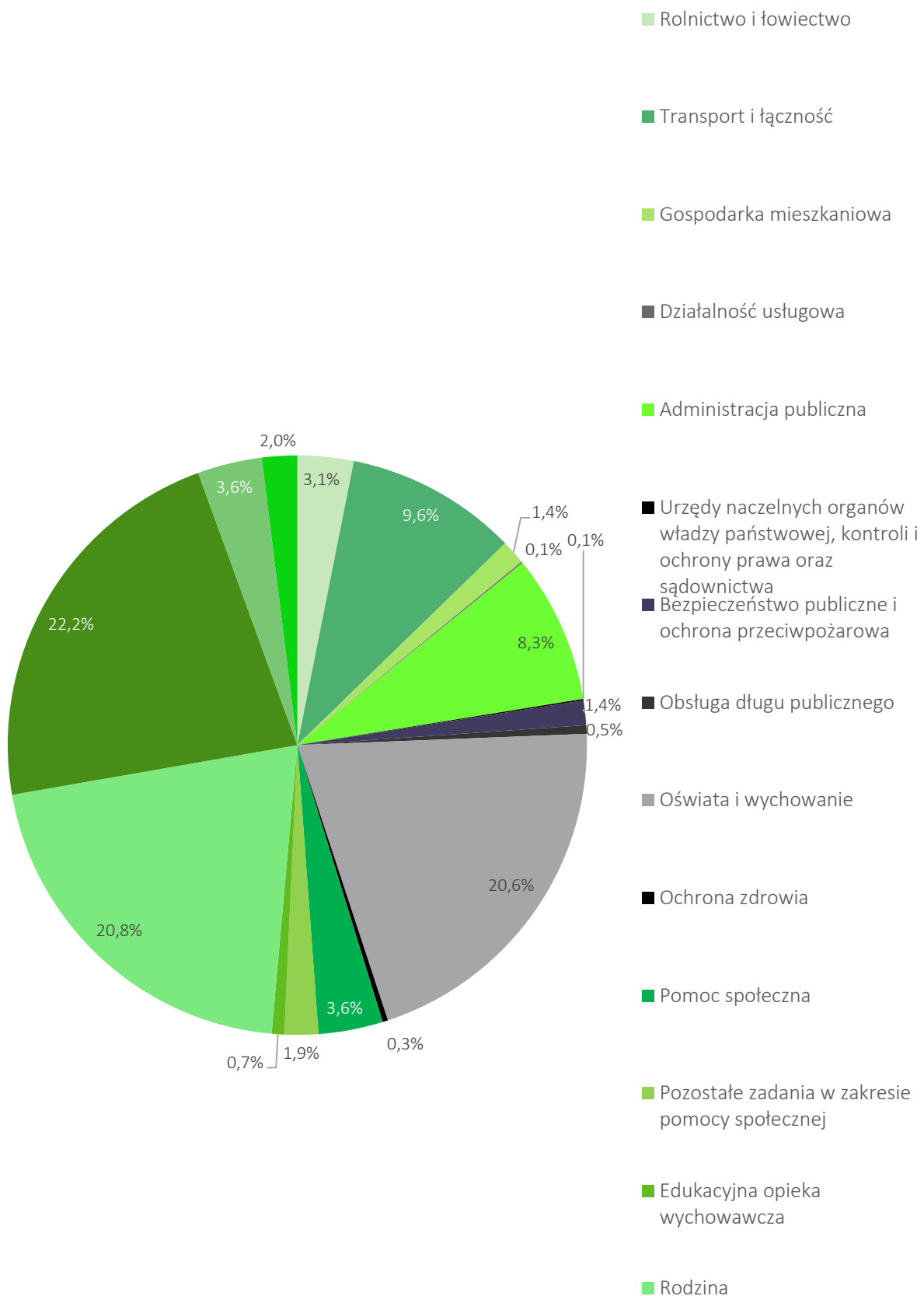
Tabela 8. Dochody podatkowe Gminy Krypno w latach 2017-2022 (tys. zł)

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
PIT	wykonanie	979,78	1172,13	1322,37	1348,44	1501,19	4180,38
CIT	wykonanie	1,76	1,94	2,80	6,45	27,43	6,09
podatek rolny	wykonanie	396,80	407,79	438,40	461,74	462,22	453,78

podatek od nieruchomości	wykonanie	645,22	645,86	669,93	647,78	712,01	900,89
	skutki obniżenia górnych stawek	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00
	skutki ulg i zwolnień	0,00	0,00	7,18	7,86	13,63	14,14
podatek leśny	wykonanie	34,03	37,63	37,70	39,28	38,06	44,13
podatek od środków transportowych	wykonanie	11,39	13,27	12,76	12,15	12,22	14,02
	skutki obniżenia górnych stawek	10,73	8,86	11,18	11,90	21,11	12,78
	skutki ulg i zwolnień	0,00	0,00	6,57	1,84	1,84	1,84
karta podatkowa	wykonanie	4,11	5,47	3,34	2,19	5,80	9,55
podatek od czynności cywilnoprawnych	wykonanie	75,20	132,40	110,36	126,73	245,54	167,15
opłata skarbową	wykonanie	13,81	14,68	16,60	17,06	21,23	18,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych Gminy Krypno.

Biorąc pod uwagę wydatki w latach 2017-2022 w podziale na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej, największy udział przypadł na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (22,2%) oraz oświatę i wychowanie (20,6%) oraz rodzinę (20,8%). Szczegółowa struktura uśrednionych wydatków w poszczególnych działach zaprezentowana została na poniższej rycinie.

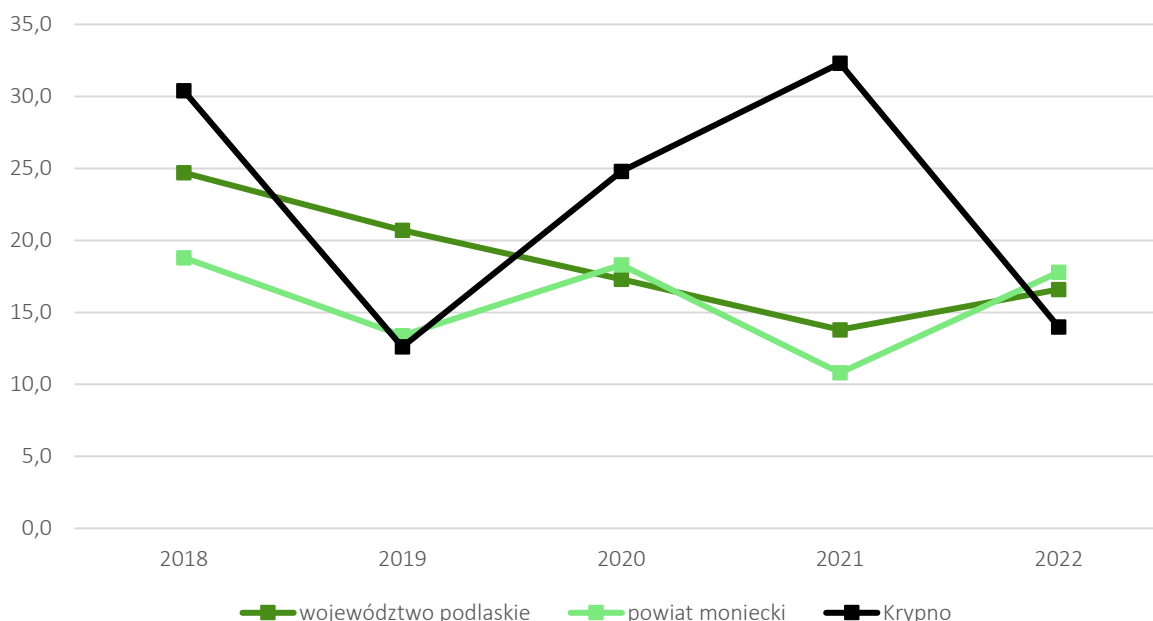

Ryc. 29. Struktura średnich wydatków w Gminie Krypno w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych Gminy Krypno.

Poddając analizie udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Krypno na tle powiatu monieckiego oraz województwa podlaskiego, zauważyć należy, iż w roku 2018, 2020 i 2021 był on wyjątkowo wysoki – wyższy niż średnie wartości dla gmin powiatu oraz województwa. W roku 2022 roku nastąpił duży spadek wydatków inwestycyjnych względem roku poprzedniego, tym samym osiągając niemal najniższy wynik na przestrzeni przedstawionych lat.

Ryc. 30. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Krypno na tle średnich wartości dla powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według Rankingu wydatków inwestycyjnych samorządów 2020-2022 czasopisma „Wspólnota” Gmina Krypno w 2022 roku plasowała się na 220 miejscu na 1513 z wynikiem 1 583,68 zł na mieszkańca.

Pozyskane środki zewnętrzne

Fundusze Europejskie 2014-2020

Gmina Krypno w latach 2014-2020 pozyskała dofinansowanie ze środków europejskich na szereg projektów. Zgodnie z danymi serwisu www.mapadotacji.gov.pl łączna wartość dofinansowania projektów wynosiła ponad 9,2 mln zł i przeznaczona była głównie na realizację przedsięwzięć z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz związanych z odnawialnymi źródłami energii.

Tabela 9. Projekty dofinansowane z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020

Tytuł projektu	Wartość projektu (zł)	Kwota dofinansowania (zł)
Renowacja zabytkowej kapliczki dworskiej wraz z zabytkowym krucyfikssem w Bajkach Zalesiu	196 987,20	149 389,67

Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Krypnie Wielkim oraz modernizacja pompowni ścieków w Gminie Krypno	9 046 650,00	6 249 675,50
Budowa indywidualnych instalacji OZE (kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych) na terenie Gminy Krypno	1 778 496,27	1 038 976,23
Budowa indywidualnych instalacji fotowoltaicznych na terenie Gminy Krypno	1 130 975,50	836 921,87
Wykorzystanie OZE poprzez montaż instalacji solarnych w budynkach mieszkalnych położonych na terenie Gminy Krypno	641 738,50	502 715,79
Wykonanie instalacji OZE w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Krypno	382 264,32	253 644,48
Budowa indywidualnych instalacji kolektorów słonecznych na terenie Gminy Krypno	209 500,00	155 380,00
Montaż ogniw fotowoltaicznych na stacji uzdatniania wody w Długolece	156 087,00	93 300,00

Źródło: <https://mapadotacji.gov.pl/>.

Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych

Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL) jest programem rządowym, w ramach którego środki państwa trafiają do gmin, powiatów i miast w Polsce. Środki programu powinny być wykorzystane przez jednostki samorządu terytorialnego na inwestycje związane ze społecznością lokalną i służyć potrzebom mieszkańców. Wsparcie to jest bezzwrotne i pochodzi z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. We wszystkich edycjach programu Gmina Krypno pozyskała środki w łącznej kwocie ponad 1,7 mln zł, które zostały przeznaczone na działania związane z przebudową lub budową dróg oraz budynków użyteczności publicznej.

Tabela 10. Projekty dofinansowane ze środków RFIL

Tytuł projektu	Wartość projektu (zł)	Kwota dofinansowania (zł)
Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Krypnie Wielkim oraz modernizacja pompowni ścieków w Gminie Krypno	8 853 540,00	412 651,80
Budowa świetlicy wiejskiej w Bajkach Zalesiu	198 000,00	167 918,07
Przebudowa drogi gminnej nr 104742B Długoleka-Peńskie	2 111 168,21	379 635,86
Przebudowa istniejącego budynku szkolnego na centrum kultury	981 560,00	800 000,00

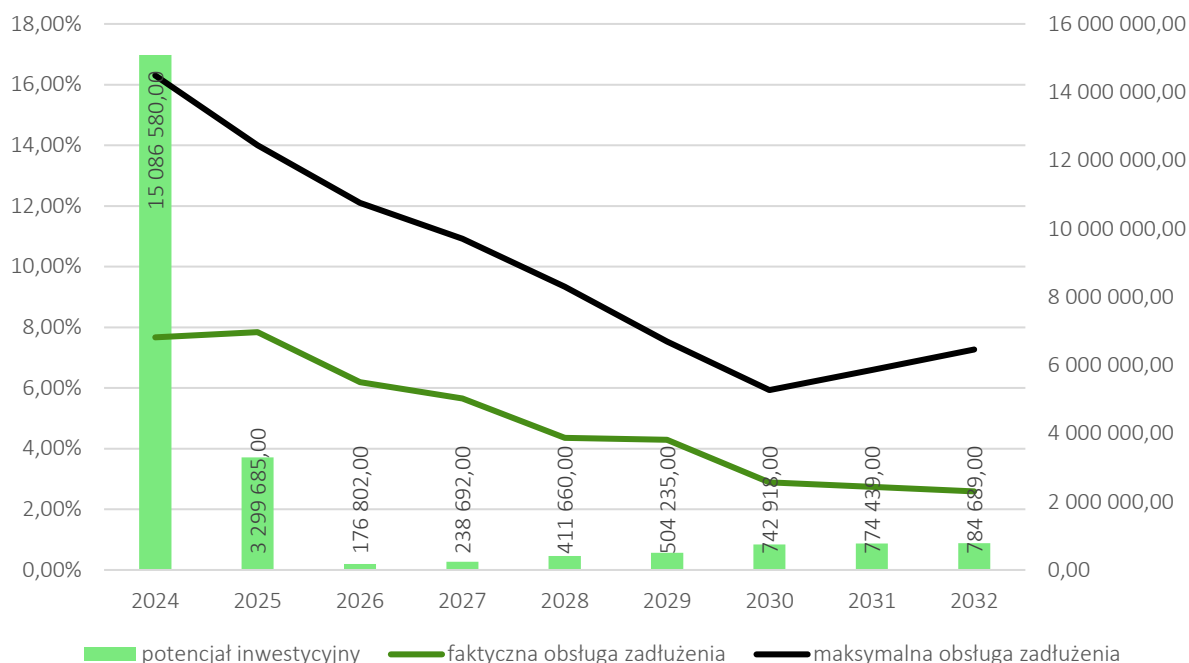
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.gminakrypno.pl/.

Potencjał inwestycyjny

Poniższa rycina przedstawia kształtowanie się maksymalnego poziomu obsługi zadłużenia w Gminie Krypno na lata 2024-2032 na podstawie podjętej przez Radę Gminy Krypno Uchwały Nr LIII/329/23 z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Krypno na lata 2024-2032. Zgodnie z art. 243 Ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Wskaźnik ten

stanowi wyraz przewidywań odnośnie zdolności kredytowej Gminy oraz związanych z nią możliwości inwestycyjnych.

Zgodnie z zaprezentowaną ryciną Gmina będzie spłacała kredyt w całym analizowanym okresie. Obecnie zaś kwota długu jednostki wynosi ponad 3,8 mln zł. Kształt wskaźnika obsługi zadłużenia wskazuje jednak na możliwość obsługi dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 31. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Krypno na lata 2024-2032

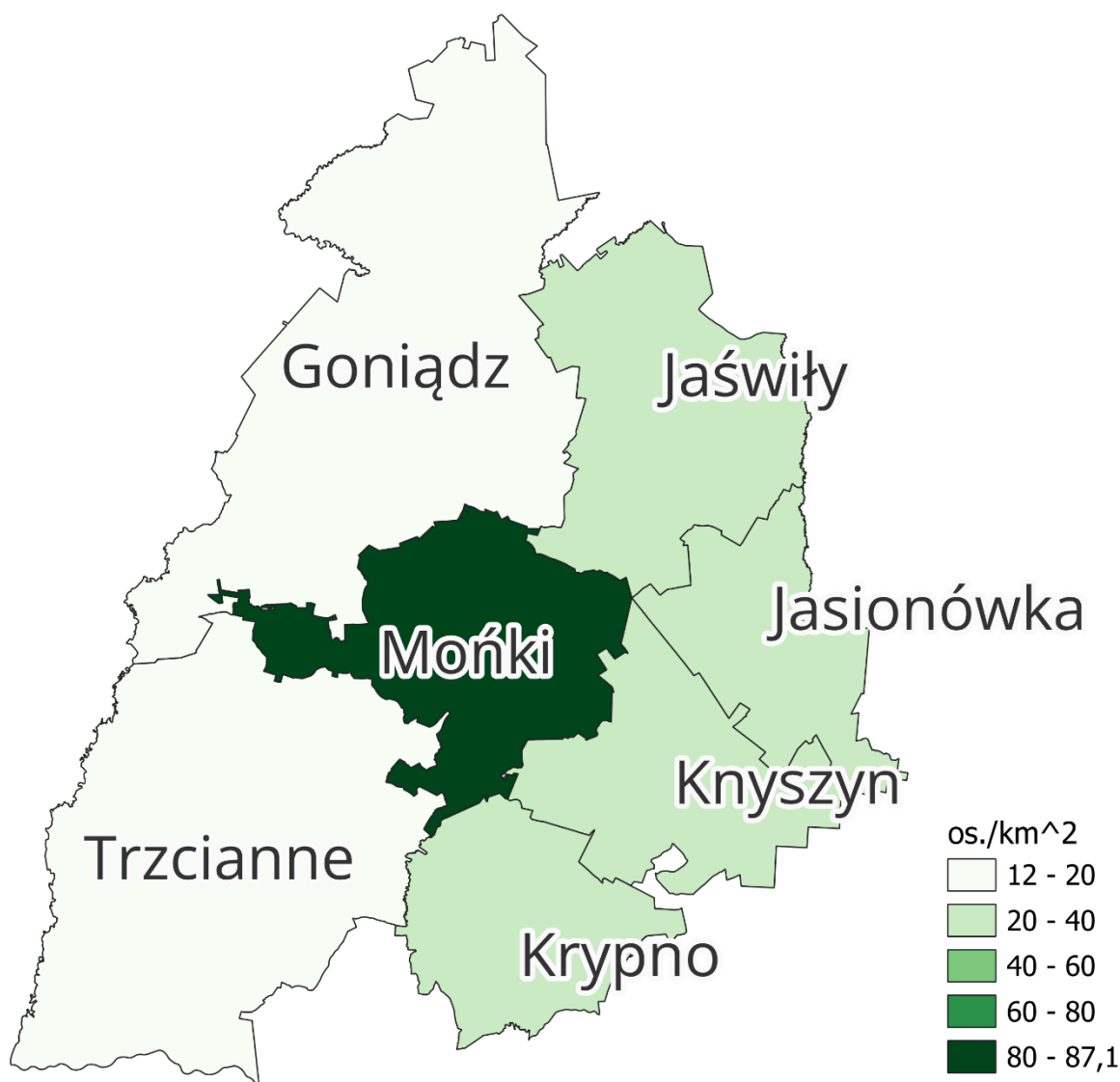
Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr LIII/329/23 Rady Gminy Krypno z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Krypno na lata 2024-2032

Powyższy wykres przedstawia również potencjał inwestycyjny Gminy, poprzez który rozumie się sumę środków finansowych pozostałych do dyspozycji po pokryciu wszelkich bieżących kosztów funkcjonowania oraz spłacie zaciągniętych zobowiązań w postaci obecnie zaplanowanych rat kapitałowych w latach 2024-2032. Skumulowany potencjał inwestycyjny Gminy Krypno w latach 2024-2032 wyniesie ponad 22,0 mln zł, z czego w roku 2024 będzie to 15 089 580,00 zł, a w 2025 – 3 299 685,00 zł. Jest to kwota, która potencjalnie może być wydatkowana przez Gminę na dalsze inwestycje. Należy mieć jednak na uwadze, iż Wieloletnia Prognoza Finansowa precyzyjnie odnosi się jedynie do roku bieżącego i przyszłego, natomiast dalsze wyliczenia stanowią jedynie pewne predykcje. Celem przygotowania Wieloletniej Prognozy Finansowej analizowane są trendy makroekonomiczne oraz szereg innych czynników, jednak sytuacja gospodarcza często ulega zmianie. Z tego też względu czynione przewidywania należy traktować szacunkowo oraz brać pod uwagę, iż potencjał inwestycyjny w Gminie może ulec zmianie.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Gminę Krypno w 2022 roku zamieszkiwały 3 734 osoby (GUS), co stanowiło ok. 10% wszystkich mieszkańców powiatu monieckiego. W tym samym roku gęstość zaludnienia na terenie badanej jednostki wyniosła 33,3 os./km². Był to trzeci najwyższy wynik w powiecie – wyższe wyniki miała jedynie gmina Mońki (87,1 os./km²) i Knyszyn (35,4 os./km²).

Ryc. 32. Gęstość zaludnienia w powiecie monieckim w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK.

Poniższa tabela przedstawia zmiany liczby ludności w Gminie Krypno na tle powiatu monieckiego w latach 2018-2022. Z analizy wynika, że liczba ludności w Gminie spada. W 2018 roku wynosiła ona 4 023 mieszkańców, a w 2022 roku – 3 737. W badanym okresie średnia dynamika zmian w Gminie Krypno wyniosła zatem 98,2%,

co świadczy o postępującym spadku liczby mieszkańców. Podobną tendencję odnotowuje się we wszystkich gminach powiatu monieckiego.

Tabela 11. Zmiany liczby ludności w powiecie monieckim w latach 2018-2022

JST	2018	2019	2020	2021	2022	udział w 2022 r.	średnia dynamika
powiat moniecki	40 712	40 412	38 636	38 122	37 732	100%	98,1%
Goniądz	4 934	4 932	4 768	4 690	4 655	12%	98,6%
Jasionówka	2 792	2 765	2 540	2 491	2 456	7%	96,9%
Jaświły	4 943	4 847	4 539	4 452	4 345	12%	96,8%
Knyszyn	4 781	4 750	4 607	4 532	4 497	12%	98,5%
Krypno	4 023	3 973	3 793	3 760	3 734	10%	98,2%
Mońki	14 927	14 874	14 309	14 188	14 070	37%	98,5%
Trzcianne	4 312	4 271	4 080	4 009	3 975	11%	98,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba ludności w jednostkach samorządu terytorialnego kształtowana jest przez dwie zmienne – przyrost naturalny oraz saldo migracji. Przyrost naturalny to różnica pomiędzy urodzeniami żywymi a zgonami. Z kolei saldo migracji to różnica pomiędzy osobami zameldowanymi i wymeldowanymi na danym obszarze w badanym okresie czasu.

Analizując zawarte w poniższej tabeli dane zaobserwować można, że wszystkie gminy powiatu monieckiego charakteryzowały się w 2022 roku ujemnym przyrostem naturalnym. W Gminie Krypno wartość tego wskaźnika wyniosła -4,01 na 1 tys. mieszkańców. Sytuacja Gminy jest więc trudna, ale najlepsza ze wszystkich gmin powiatu monieckiego. Jednocześnie porównując Gminę Krypno ze średnią dla województwa podlaskiego, sytuacja w badanej jednostce nie jest korzystna. Oznacza to, że w Gminie Krypno depopulacja postępuje wolniej niż średnio w gminach w powiecie monieckim, ale szybciej niż średnio w województwie podlaskim.

Z kolei analizując saldo migracji, Gmina Krypno również wypada dość korzystnie na tle pozostałych gmin powiatu monieckiego. Badana jednostka w 2022 roku osiągnęła wartość wskaźnika salda migracji na 1 000 mieszkańców na poziomie -3,21, co stanowi trzeci najwyższy wynik w powiecie. Porównując jednak sytuację Gminy z województwem podlaskim, sytuacja badanej jednostki nie jest korzystna.

Tabela 12. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Krypno na tle powiatu monieckiego i województwa podlaskiego w latach 2018-2022

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.
województwo podlaskie	-3,76	-0,69	-1,00	0,18
powiat moniecki	-6,68	-0,75	-4,20	0,01
Goniądz	-5,37	-0,99	-3,65	-0,71
Jasionówka	-12,95	-2,88	-2,43	1,89
Jaświły	-11,35	-0,94	-11,80	-0,60

Knyszyn	-6,62	-0,61	0,88	0,64
Krypno	-4,01	0,67	-3,21	0,07
Mońki	-5,03	-0,89	-3,83	-0,16
Trzcianne	-7,55	-0,04	-5,53	0,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące udziału mieszkańców w wieku 25-34 lata w ludności ogółem oraz relację liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Krypno na tle średniej dla powiatu monieckiego oraz województwa podlaskiego. Analizie poddano wskazane grupy wiekowe, ponieważ w znaczącym stopniu determinują one sposób, w jaki rozwija się dana jednostka terytorialna pod względem potencjału demograficznego. Osoby w wieku 25-34 lata, zwane również osobami w wieku kreatywnym, stanowią bowiem grupę, która w znaczny sposób wpływa na kształt lokalnej sytuacji demograficznej: osoby znajdujące się w tym przedziale wiekowym są najbardziej skłonne do założenia rodziny, wyboru „miejsca do życia”, kupna mieszkania oraz podjęcia stałej pracy, a co za tym idzie zapewnienia zastępowalności pokoleń. Z kolei wysoki odsetek seniorów w danej społeczności wiąże się z koniecznością zwiększenia wydatków w takich obszarach jak opieka społeczna oraz dostosowanie infrastruktury do ich potrzeb.

W 2018 roku odsetek mieszkańców w wieku kreatywnym na terenie Gminy Krypno wyniósł 14,87%. Wynik ten przewyższał wówczas średnią dla powiatu monieckiego oraz województwa podlaskiego. Z kolei w 2022 roku wartość tego wskaźnika dla badanej jednostki kształtowała się na poziomie 11,46%, co było wartością niższą niż średnia zarówno dla powiatu, jak i województwa. Dynamika tego zjawiska wyniosła 77%, co oznacza znaczący spadek udziału liczby ludności w wieku kreatywnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy – szybszy niż odnotowuje się to średnio w powiecie monieckim oraz województwie podlaskim. Spadek liczby i udziału osób w wieku kreatywnym to sytuacja niekorzystna, świadcząca o odpływie ludzi młodych z terenu Gminy, która może wskazywać na niską atrakcyjność jednostki dla mieszkańców wchodzących w dorosłość.

Analizując z kolei sposób, w jaki kształtowała się liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym zauważono, że w 2018 roku odsetek seniorów na terenie Gminy Krypno kształtował się na poziomie 24,10%, co stanowiło wynik niższy niż średnia zarówno dla powiatu, jak i województwa. W 2022 roku wartość tego wskaźnika wyniosła 25,30%, co również było niższym wynikiem niż średnie dla powiatu monieckiego i województwa podlaskiego. Dynamika zmian wyniosła zatem 105%. Oznacza to, że na terenie Gminy Krypno następuje wzrost udziału seniorów w społeczeństwie, jednak jest on wolniejszy niż dzieje się to średnio w powiecie i województwie.

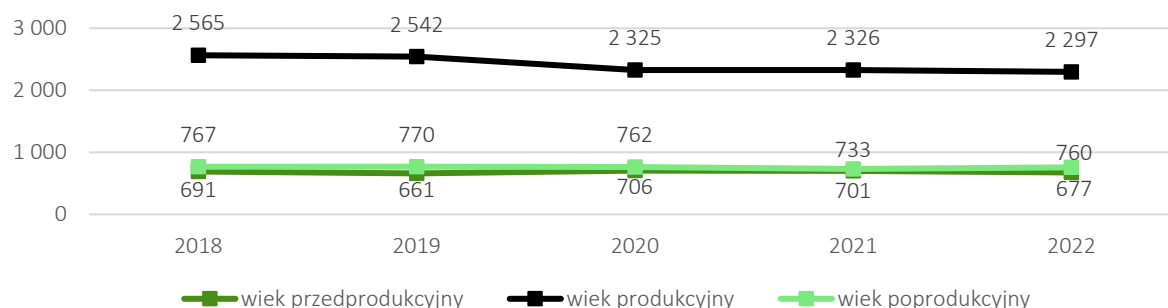

Tabela 13. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Krypno w 2018 i 2022 roku na tle powiatu monieckiego i województwa podlaskiego

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2018	2022	dynamika	2018	2022	dynamika
województwo podlaskie	14,53	13,13	90%	25,40	29,40	116%
powiat moniecki	14,63	12,39	85%	26,20	29,20	111%
Krypno	14,87	11,46	77%	24,10	25,30	105%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Opisane powyżej dane mają swoje odzwierciedlenie na poniższej rycinie. Wyraźnie widać na niej spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Krypno. W analizowanym okresie liczba ta spadła o 268 osób, a dynamika tego zjawiska wyniosła tym samym 90%. Jednocześnie zaobserwować można wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W 2018 roku na terenie badanej jednostki było 767 seniorów, z kolei w 2022 roku było ich 760, a więc nieznacznie mniej (jednak w związku ze spadkiem liczby ludności, ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców i tak wzrasta). Na przestrzeni badanego okresu zaobserwowano również spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Ich liczba zmniejszyła się o 14 osób, a dynamika zjawiska wyniosła 99%. Dodatkowo przez cały przedstawiony okres liczba osób w wieku poprodukcyjnym przewyższała liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, co może w przyszłości negatywnie oddziaływać na lokalny rynek pracy.

Ryc. 33. Struktura ludności w Gminie Krypno w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola

W Gminie Krypno funkcjonują dwie placówki przedszkolne Przedszkole Samorządowe (w Krypnie Kościelnym) oraz Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Długołęce. Przedszkole w Krypnie Kościelnym w roku szkolnym 2022/2023 opiekowało się 100 dziećmi, podzielonych na 4 grupy po 25 osób, było otwarte w godzinach 7:00-16:00. Z kolei do Oddziału w Długołęce uczęszczało 29 dzieci,

podzielonych na dwie grupy. W tym przypadku przedszkole otwarte było w godzinach od 7:30 do 15:30.

W Gminie Krypno upowszechnienie opieki przedszkolnej jest na stosunkowo niskim poziomie wynoszącym 58% według danych za rok szkolny 2022/2023, jednak uwzględniając wartości tego wskaźnika w latach poprzednich, nastąpiła poprawa. Liczba dzieci z terenu Gminy Krypno uczęszczających do przedszkoli na terenach innych gmin jest znikoma, wynosi bowiem na przestrzeni ostatnich 5 lat maksymalnie 11 dzieci. Również liczba dzieci zamieszkujących na terenach innych gmin, a uczęszczających do przedszkola na terenie Gminy Krypno jest niewielka. W minionym roku szkolnym odnotowano zaledwie 1 takie dziecko. Warto również zwrócić uwagę na stale rosnący w analizowanym okresie miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w placówce. W roku 2018 wyniósł on 383,23 zł, natomiast w 2023 roku już 877,92 zł.

Szczegółowe informacje liczbowe odnośnie Przedszkola Samorządowego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 14. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli poza Gminą oraz liczba dzieci z innych gmin uczęszczających do przedszkola w Krypnie wraz z miesięcznym kosztem utrzymania dziecka w przedszkolu

	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną	53%	54%	51%	51%	58%
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin	8	11	8	11	7
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie Gminy	2	4	4	3	1
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym	383,23/ 408,20	408,20/ 516,51	516,51/ 661,62	661,62/ 753,84	753,84/ 877,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krypno.

Edukacja

Na terenie Gminy Krypno funkcjonują dwie szkoły podstawowe – Szkoła Podstawowa im. św. Jana Pawła II w Krypnie (gminna) oraz Szkoła Podstawowa w Długołęce (prowadzona przez Społeczno-Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym „Edukator” w Łomży). Szkoła w Krypnie jest placówką większą, gdyż uczęszcza do niej 195 uczniów w 12 oddziałach. Szkoła w Długołęce edukuje zaledwie 54 osoby.

Szkoła w Krypnie posiada 19 sal lekcyjnych, nie ma więc konieczności prowadzenia zajęć w trybie zmianowym. Placówka posiada 123 komputery do użytku uczniów, 5 projektorów multimedialnych oraz monitoring szkolny, zapewniający bezpieczeństwo dzieci oraz kadry nauczycielskiej i pozostałych pracowników. W szkole funkcjonuje świetlica otwarta w godzinach od 7:00 do 16:00. Szkoła zapewnia opiekę pielęgniarki

przez 4 godziny w tygodniu oraz sprowadza dentobus, w przypadku potrzeby zapewnienia uczniom opieki dentystycznej. Zatrudnia również psychologa szkolnego na pełen etat.

W Gminie przyznawane są stypendia dla uczniów osiągających wyróżniające się wyniki w nauce. Stypendia stanowią wsparcie dalszego rozwoju zainteresowań szczególnie uzdolnionych uczniów, a także docenienie wkładu poczynionej przez nich pracy w osiągnięte rezultaty.

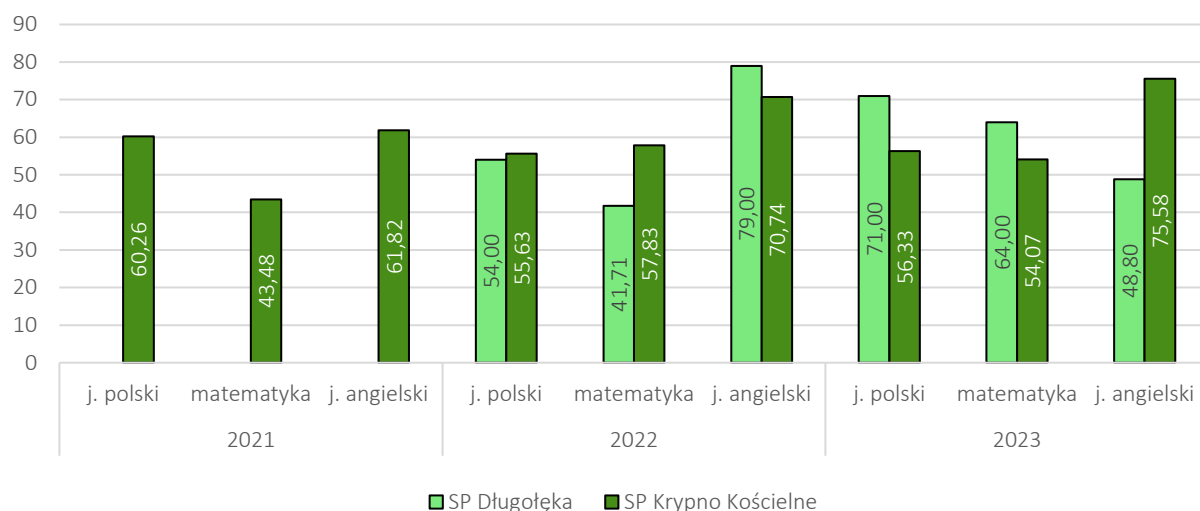
Tabela 15. Liczba uczniów na terenie Gminy Krypno, którym przyznane zostały stypendia za dobre wyniki w nauce w latach szkolnych 2018/2019-2022/2023

	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
liczba uczniów otrzymujących stypendium (os.)	29	22	32	27	27
łączna kwota przyznanego stypendium (zł)	3500	3500	3500	3500	3500
rodzaje stypendiów	za dobre wyniki w nauce				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krypno.

Obowiązujący w Polsce system edukacji zakłada wiele form wewnętrznej, jak i zewnętrznej ewaluacji procesu nauczania na różnych etapach. Zewnętrznymi formami ewaluacji, weryfikującymi spełnianie określonych systemowo wymogów edukacyjnych przez uczniów są egzaminy okresowe, przedmiotowe czy zawodowe. Kompetencją Gminy Krypno jest prowadzenie edukacji na poziomie szkół podstawowych, w związku z czym analizie zostały poddane wyniki egzaminów ósmoklasisty w latach 2021-2023 osiągnięte w poszczególnych placówkach na terenie Gminy Krypno oraz ich uśredniony wynik w zestawieniu ze średnimi osiąganymi w powiecie i województwie.

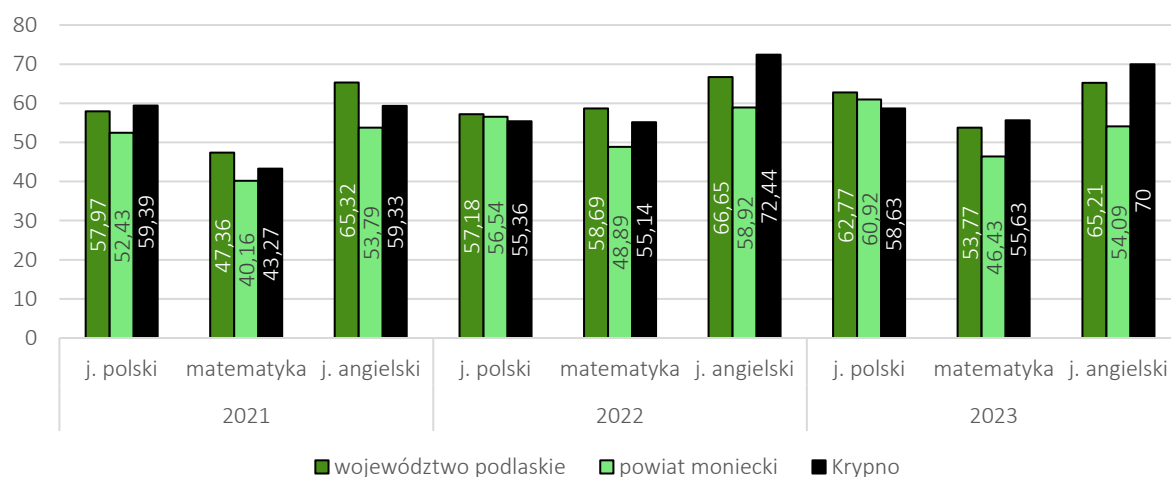
Na początku należy podkreślić, iż ze względu na brak reprezentowanej grupy uczniów nie zostały opublikowane uśrednione wyniki dla Szkoły w Długoleścu w roku 2021. Porównując natomiast pozostałe dwa przedstawione lata, uczniowie Szkoły w Długoleścu w roku 2022 odznaczyli się bardzo wysokimi wynikami z języka angielskiego, natomiast w roku 2023 z języka polskiego i matematyki. Szkoła w Krypnie z kolei odznaczała się wysokimi wynikami w roku 2023 z języka angielskiego.

Ryc. 34. Porównanie wyników egzaminów ósmoklasisty w szkołach na terenie Gminy Krypno w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Białymstoku.

W porównaniu z powiatem monieckim Gmina Krypno notuje wyższe średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty z matematyki i języka polskiego we wszystkich analizowanych latach. Z kolei w zestawieniu ze średnimi dla województwa podlaskiego, wyniki uzyskiwane przez uczniów Gminy Krypno są bardziej zróżnicowane. W 2021 roku średnie wyniki dla uczniów województwa podlaskiego były wyższe od średnich wyników Gminy z matematyki oraz języka angielskiego. W roku 2022 średnie wyniki dla województwa przewyższały średnie dla Gminy w przypadku języka polskiego i matematyki. Z kolei w 2023 roku uczniowie Gminy Krypno przewyższyli średnie uzyskane przez uczniów województwa w przypadku matematyki oraz języka angielskiego.

Ryc. 35. Średnie wyniku egzaminu ósmoklasisty w Gminie Krypno na tle średnich wyników dla powiatu monieckiego i województwa podlaskiego w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Białymstoku

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące wydatkowania funduszy w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2017-2022. Wydatki bieżące ponoszone na oświatę i wychowanie corocznie wzrastają (poza rokiem 2020, kiedy odnotowano niewielki spadek wydatków względem roku poprzedniego). Dynamika wzrostu wydatków jest wyższa od dynamiki wzrostu przyznawanej gminie subwencji oświatowej. Determinuje to spadek poziomu pokrycia wydatków na oświatę środkami z subwencji: z 74% w 2017 roku do 50% w 2022 roku. Tym samym koszty, które realnie musiała ponosić Gmina Krypno wzrosły z ponad 1,0 mln zł w 2017 roku do ponad 2,8 mln zł w 2022 roku. Znaczące wydatki majątkowe miały miejsce tylko w roku 2019 i 2022, co związane jest z inwestycjami w zakresie bazy dydaktycznej.

Tabela 16. Wydatki w dziale 801 oświata i wychowanie w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WYDATKI OGÓŁEM	3 901 765,17	4 229 714,57	4 767 081,05	4 601 743,05	4 996 905,82	5 775 180,92
Wydatki bieżące, w tym:	3 884 537,67	4 166 977,48	4 576 888,56	4 574 957,48	4 936 159,82	5 465 909,97
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	2 612 350,93	2 822 201,73	3 050 270,20	2 998 530,09	3 223 439,74	3 387 452,61
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	1 272 186,74	1 344 775,75	1 526 618,36	1 576 427,39	1 712 720,08	2 078 457,36
Wydatki majątkowe	17 227,50	62 737,09	190 192,49	26 785,57	60 746,00	309 270,95
SUBWENCJA OŚWIATOWA	2 887 615,00	2 799 848,00	2 951 053,00	2 672 743,00	2 803 895,00	2 908 342,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	1 014 150,17	1 429 866,57	1 816 028,05	1 929 000,05	2 193 010,82	2 866 838,92
Stopień pokrycia	74%	66%	62%	58%	56%	50%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krypno.

Kultura i sport

Głównym podmiotem realizującym zadania z zakresu kultury, rekreacji i sportu w Gminie Krypno jest Gminny Ośrodek Kultury (samorządowa instytucja kultury) mieszczący się w Krypnie Wielkim. Podstawowym zadaniem Ośrodka jest zaspokajanie potrzeb kulturalnych społeczeństwa Gminy poprzez upowszechnianie różnych dziedzin kultury narodowej i regionalnej, włączenie szerokiego grona mieszkańców i ich aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym. Szczegółowy zakres zadań ośrodka prezentuje się następująco:

- edukacja kulturalna dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez udział w zespołach i kołach zainteresowań, przekazywanie i udostępnianie wiedzy o sztuce, uczenie jej rozumienia i właściwego odbioru;
- inspirowanie i rozwijanie zainteresowań amatorską twórczością artystyczną, otaczanie opieką amatorskiego ruchu artystycznego, twórczości ludowej i folkloru;
- sprawowanie mecenatu nad twórczością artystyczną i promocją twórców z terenu Gminy;
- organizowanie wystaw i konkursów w różnych dziedzinach sztuki;

- organizowanie koncertów, przeglądów i festiwali;
- organizowanie festynów i turniejów mających na celu integrację społeczności lokalnej;
- organizowanie kulturalnej rozrywki – zabaw i dyskotek;
- organizowanie czynnego uczestnictwa mieszkańców Gminy Krypno w różnorodnych formach działalności sportowej, rekreacyjnej i turystycznej.

Do najważniejszych działań GOK, okazjonalnych i cyklicznych, należą:

- „Ekoświęta” – warsztaty wielkanocne;
- zajęcia sensoplastyczne;
- wykłady edukacyjne;
- wystawianie spektakli teatralnych;
- organizacja ferii letnich i zimowych.

W Gminie funkcjonuje również Gminna Biblioteka Publiczna zlokalizowana w Krypnie Kościelnym. Biblioteka otwarta jest od poniedziałku do piątku w godzinach 7:00-15:00 i posiada w swoim zasobie 17 044 książek, 37 audiobooków, 1 103 czasopism oraz 75 innych form utworów kultury m.in. filmów.

Na terenie Gminy organizowane są różnego rodzaju imprezy kulturalne i sportowe m.in. Obchody Narodowego Święta Niepodległości 11 listopada, Dzień Kobiet, Biało-Czerwony Rajd Rowerowy z okazji Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowego Święta Trzeciego Maja, rozgrywki 4. Ligi, w których uczestniczy zespół piłkarski UKS Krypnianka Krypno, turnieje dla dzieci i młodzieży, Dzień Sportu i Dzień Dziecka – gry i zabawy dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy, „Halowy Turniej Wsi” – turniej piłkarski w którym uczestniczą tylko mieszkańcy Gminy Krypno.

Oprócz Gminnego Ośrodka Kultury oraz Gminnej Biblioteki, na terenie Gminy Krypno funkcjonują świetlice wiejskie, które również oferują różnego typu zajęcia kulturalne dla dzieci i młodzieży. Szczegółowy ich wykaz znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 17. Obiekty infrastruktury kulturalnej na terenie Gminy Krypno

Nazwa obiektu i lokalizacja	Charakterystyka	Zajęcia organizowane dla mieszkańców
Gminny Ośrodek Kultury	-	
świetlica wiejska w Kruszynie	do remontu	ferie letnie i zimowe dla dzieci, warsztaty, spotkania na temat przeznaczenia funduszu sołeckiego, akademie, uroczystości rodzinne i szkolne
świetlica wiejska w Długolęce "Paryż"		
świetlica wiejska w Zastoczcu		
świetlica wiejska w Peńskich		
świetlica wiejska w Górze		
świetlica wiejska w Długolęce "Warszawa"	po remoncie	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędy Gminy Krypno.

Na terenie Gminy Krypno od 50 lat działa zespół śpiewaczy Długołęczanki, który w 2017 roku zajął drugie miejsce w zorganizowanym przez WOAK w Białymstoku Przeglądzie Kapel i Śpiewaków Ludowych z Województwa Podlaskiego „W poszukiwaniu i przekazywaniu folkloru”. Gmina Krypno wspólnie ze starostwem w Mońkach organizuje Powiatowe Prezentacje Tradycji Ludowej.

Bardzo starym zwyczajem w miejscowości Krypno jest składanie w ofierze 8 września (święto Matki Boskiej Siewnej) woskowych wot. Są to wota z wosku zwane „osóbkami”. Pielgrzymi składają je przed ołtarzem, później wyrabia się z nich świece, które palą się przed obrazem Matki Bożej. Praktykowany jest tak zwany obchód, czyli obejście najpierw kościoła z zewnątrz, a następnie ołtarza głównego.

Do najważniejszych inwestycji budowlanych na terenie Gminy Krypno planowanych na najbliższe lata należą:

- przebudowa budynku po szkole w miejscowości Góra;
- przebudowa budynku Gminnego Ośrodka Kultury oraz Urzędu Gminy;
- budowa przystani kajakowej w miejscowości Góra wraz z towarzyszącą infrastrukturą;
- termomodernizacja hali widowiskowo-sportowej i świetlicy w Długołęce I.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpowodziowa i przeciwpożarowa należy do zadań własnych gminy.

W Gminie Krypno o bezpieczeństwo publiczne dbają strażacy z 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (w Krypnie Kościelnym, Długołęce, Górze, Kruszynie, Zastoczcu, Peńskich). Jednostki OSP Krypno oraz OSP Długołęka zostały ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Wszystkie jednostki, poza swoją podstawową działalnością, organizują zawody sportowo-pożarnicze oraz wspomagają Gminę w zabezpieczeniu innych imprez, np. Obchodów Narodowego Święta Niepodległości 11 Listopada czy Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej.

Tabela 18. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Krypno

Nazwa jednostki	Ujęcie w KRSG	Wydarzenia gminne współorganizowane przez jednostkę
OSP Krypno	tak	Zawody sportowo pożarnicze
OSP Długołęka	tak	
OSP Góra	nie	
OSP Kruszyn	nie	
OSP Zastocze	nie	
OSP Peńskie	nie	
OSP Kulesze-Chobotki	nie	
OSP Ruda	nie	
OSP Bajki Zalesie	nie	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krypno.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonują punkty monitoringu: przy oczyszczalni ścieków w Krypnie Wielkim, przy świetlicy wiejskiej i OSP w Peńskich oraz przy boisku w Kruszynie. Najbardziej zauważalnymi problemami w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Krypno są kradzieże oraz wandalizm.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy

Na terenie Gminy Krypno działalność prowadzą nieliczne organizacje pozarządowe. Jest to sytuacja niekorzystna, gdyż hamuje rozwój postaw obywatelskich i świadczy o niskim poziomie zaangażowania społecznego w życie i rozwój Gminy. Wśród organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS wymienić można:

- **Ochotnicze Straże Pożarne** w Krypnie Kościelnym, Długolęce, Zastoczu, Peńskich, Kruszynie, Górze;
- **Gminny Związek Rolników, Kólek i Organizacji Rolniczych w Krypnie**, dla którego ustanowiono następujące cele funkcjonowania:
  - jednoczenie sił społecznych rolników;
  - utrwalanie własności i prawa dziedziczenia indywidualnych gospodarstw rolnych;
  - równoprawne traktowanie zawodu rolnika z innymi grupami zawodowymi;
  - obrona praw i interesów zawodowych, materialnych, socjalnych i kulturalnych rolników i ich rodzin;
  - rozwój indywidualnych gospodarstw rolnych i wzrost ich produktywności;
  - zapewnienie opłacalności produkcji rolnej i należytego wyposażenie rolnictwa w środki do produkcji;
  - poprawa warunków materialnych, socjalnych i oświatowo-kulturowych ludności rolniczej;
- **Stowarzyszenie Komputowa Chorągiew Stefana Czarnieckiego**, dla którego głównym celem jest propagowanie kultury materialnej i wiedzy historycznej, kultywowanie tradycji rycerskich i szlacheckich oraz wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych sprzyjających ujawnianiu nieznanych prawd historycznych.

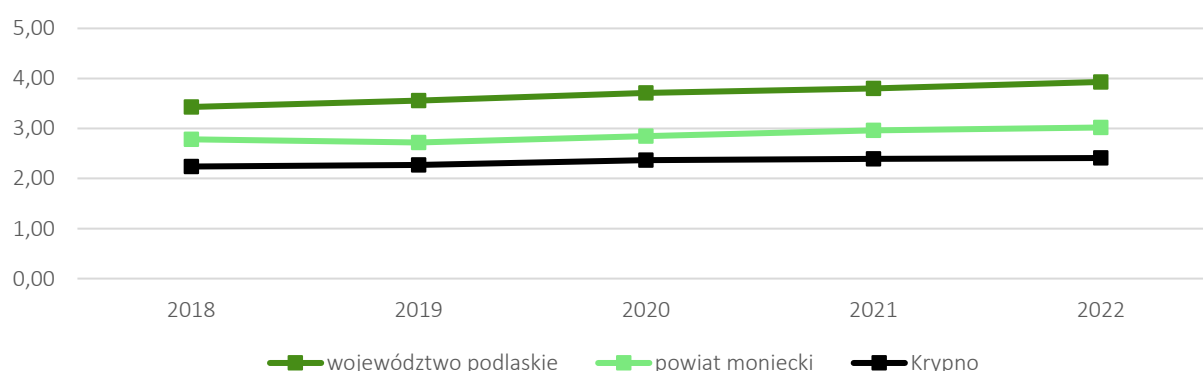
Na terenie Gminy Krypno działają również **Koła Gospodyń Wiejskich** w Krypnie Wielkim, Długolęce, Bajkach Zalesie i Rudzie.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje **UKS „Krypnianka” Krypno**, która realizuje zadania publiczne w sferze wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu (piłka nożna).

Gmina Krypno należy również do kilku związków i stowarzyszeń międzygminnych:

- **LGD N.A.R.E.W** (Lokalna Grupa Działania Narwiańska Akcja Rozwoju Ekonomicznego Wsi) – działania związane z promocją i rozwojem turystyki na obszarze LGD (szkolenia, warsztaty, spotkania, wyjazdy, konferencje, akcje i materiały promocyjne, projekty współpracy);
- **Stowarzyszenie Gmin Górnej Narwi** – integrowanie działań samorządów w zakresie ochrony środowiska i wspieranie, podejmowanie i promowanie działań proekologicznych, opracowywanie programów działania dot. ochrony wód dorzecza górnej Narwi, promowanie doradztwa technicznego, wspieranie zamierzeń inwestycyjnych;
- **Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej**, którego misją jest służba na rzecz społeczności gmin wiejskich, a szczególnie pomoc w wysiłkach skierowanych na rozwój demokracji lokalnej, stworzenie warunków lokalnego rozwoju gospodarczego oraz integrację gmin i rozwój samorządności lokalnej;
- **Związek Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego**, którego głównym celem jest integracja samorządów wiejskich i rozwiązywanie typowych problemów tego środowiska oraz współdziałanie z gminami w zakresie działalności na rzecz podniesienia dobrobytu kulturalnego i materialnego gmin wiejskich.

Poniższy wykres przedstawia wskaźnik dotyczący liczby działających na terenie Gminy Krypno fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Wartość wskaźnika w Gminie została poddana analizie w latach 2018-2022 i zestawiona ze średnimi wartościami dla powiatu monieckiego oraz województwa podlaskiego. We wszystkich analizowanych latach wartość wskaźnika dla Gminy Krypno była niższa niż średnie wartości wyliczone dla powiatu oraz województwa. Zarówno średnie wartości dla powiatu, jak i województwa wykazują tendencję wzrostową w przedstawionym okresie, natomiast wartość wskaźnika dla Gminy Krypno rosła do roku 2020, aby w kolejnych latach oscylować na poziomie od 2,37 do 2,41.

Ryc. 36. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Krypno na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

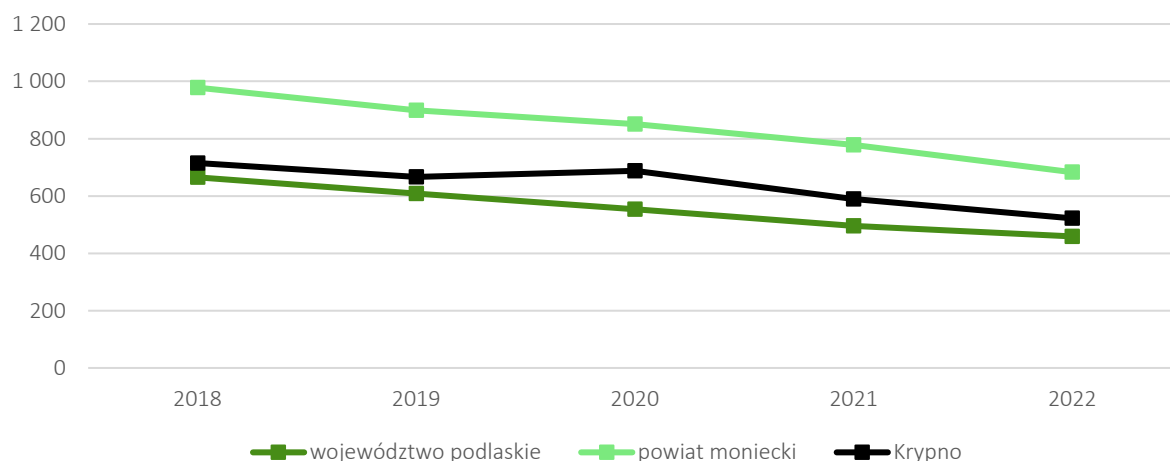
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców Gminy Krypno zapewniana jest przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mońkach Poradnia Ogólna Krypno (Krypno Wielkie 6, 19-111 Krypno Kościelne), w którym działa również gabinet pielęgniarstwa. Ponadto, również w Krypnie Wielkim, działa Gabinet Stomatologiczny Izabela Jaworska. Najbliższy szpital zlokalizowany jest w Mońkach przy ul. Al. Niepodległości 9.

Głównym podmiotem świadczącym usługi społeczne w Gminie Krypno jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Podstawowym celem tej instytucji jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki i możliwości oraz zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Ponadto Ośrodek rozpatruje sprawy o pomoc finansową, wypłaca zasiłki z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Poniższy wykres przedstawia liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Krypno w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2018-2022 na tle średnich wartości dla powiatu monieckiego oraz województwa podlaskiego. Gmina Krypno na przestrzeni analizowanego okresu osiąga wartość wskaźnika wyższą od średnich dla województwa, natomiast niższą od średnich dla powiatu. Zauważyć należy, iż jedynie w 2020 roku nastąpił wzrost wartości wskaźnika dla Gminy Krypno, co może wiązać się z ówczesną pandemią koronawirusa. Biorąc jednak pod uwagę cały badany okres, tendencja przedstawionego wskaźnika jest spadkowa zarówno dla Gminy, jak i dla średnich powiatu oraz województwa.

Ryc. 37. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w Gminie Krypno na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Krypno na lata 2025-2034, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (DPS, Klub Seniora)?						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						

Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
System ścieżek rowerowych?						

Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Edukacja i kultura						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych
- inne (*jakie?*)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

Metryczka

Płeć: kobieta mężczyzna

Wiek: poniżej 18 lat 18-25 lat 26-35 lat 36-45 lat 46-55 lat
 56-65 lat powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

uczeń/student rolnik przedsiębiorca osoba pracująca osoba bezrobotna
 emeryt / rencista inne (jakie?) .....

Zamieszkanie:

jestem mieszkańcem gminy nie jestem mieszkańcem gminy

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

Cel I: Gmina Krypno harmonijnie rozwijającą się jednostką, tworzącą bezpieczną i atrakcyjną przestrzeń do życia

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)	Wskaźnik	Osiągnięta wartość wskaźnika w roku x
I.I. Planowanie przestrzenne na rzecz zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Krypno	Opracowanie Planu ogólnego odpowiadającego na wyzwania rozwojowe Gminy.					Postępy prac nad Planem ogólnym (forma opisowa);	
	Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prowadzące do optymalnego wykorzystania przestrzeni, ograniczające rozpraszanie zabudowy oraz pozwalające na konsekwentne, uporządkowane i perspektywiczne zarządzanie przestrzenią w gminie;)					Udział powierzchni Gminy objętej obowiązującymi MPZP (%);	
	Wyznaczanie terenów zabudowy mieszkaniowej w dokumentach planistycznych;					Powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (ha);	
	Wyznaczenie terenów przeznaczonych pod inwestycje;					Powierzchnia terenów wyznaczonych pod inwestycję (ha);	
	Wyposażenie przestrzeni publicznych w infrastrukturę służącą mieszkańcom m.in. obiekty małej architektury;					Przeniesienie Urzędu Gminy (forma opisowa);	
	Pozyskanie terenów pod nową siedzibę Urzędu Gminy, opracowanie projektu funkcjonalnej i nowoczesnej placówki oraz jego realizacja.						
I.II. Infrastruktura zwiększająca dostępność i bezpieczeństwo komunikacyjne oraz cyfrowy rozwój Gminy Krypno	Rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury drogowej;					Długość wybudowanych / zmodernizowanych dróg (km);	
						Długość wybudowanych / zmodernizowanych chodników (km);	

	Współpraca z Powiatowym i Wojewódzkim Zarządem Dróg w zakresie budowy, modernizacji i remontów dróg;					Długość wybudowanych ścieżek i dróg pieszo-rowerowych (km);	
	Współpraca z PKP S.A. przy budowie wiaduktu kolejowego;					Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km);	
	Budowa spójnego systemu chodników oraz sieci ścieżek i dróg pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą;					Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%);	
	Utrzymanie połączeń komunikacji zbiorowej oraz zwiększenie dostępności transportu zbiorowego ułatwiającego przemieszczanie się wewnątrz Gminy i poza jej granice;					Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km).	
	Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;					Udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej (%);	
	Dążenie do modernizacji sieci elektroenergetycznych w celu stworzenia możliwości korzystania z magazynów energii elektrycznej;					Długość zmodernizowanej sieci elektroenergetycznej (km);	
	Poprawa dostępności cyfrowej m.in. dążenie do rozwoju sieci Internetu szerokopasmowego poprzez współpracę z operatorami;					Liczba miejscowości z dostępem do Internetu światłowodowego (szt.);	
	Wprowadzenie technologii informacyjno-komunikacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami w codziennym funkcjonowaniu Urzędu Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych (w tym nowe e-usługi na wysokim poziomie dojrzałości);					Liczba miejscowości z dostępem do Internetu szerokopasmowego (szt.);	
	likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej; dostępność architektoniczna gminnych obiektów użyteczności publicznej;					Liczba budynków dostępnych pod względem architektonicznym i informacyjnym (szt.);	
	Rozbudowa monitoringu i nowych systemów bezpieczeństwa;					Nowe punkty monitoringu (szt.);	

	Rozbudowa infrastruktury i wyposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie Gminy.					Środki przekazane na doposażenie jednostek OSP (zł).	
I.III. Krypno Gminą świadomą ekologicznie, dbającą o środowisko przyrodnicze	Dalszy rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy i ich promocja wśród społeczeństwa.					Liczba zainstalowanych urządzeń OZE w sektorze publicznym (szt.);	
	Działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji poprzez wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii w obiektach gminnych oraz sektorze mieszkaniowym, w tym wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ciepła.					Liczba wymienionych źródeł ciepła przy wsparciu Gminy (szt.);	
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.					Liczba gminnych budynków po termomodernizacji (szt.);	
	Zapewnienie terenów pod lokalizację odnawialnych źródeł energii w lokalnych dokumentach planistycznych.					Ograniczenie zużycia energii elektrycznej oraz obniżenie kosztów ogrzania budynków po termomodernizacji (zł);	
	Zachowanie obszarów chronionych oraz miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe					Powierzchnia terenów pod lokalizację OZE (ha);	
	Ochrona różnorodności biologicznej, siedlisk i gatunków roślin i zwierząt występujących na terenie Gminy;					Powierzchnia Gminy objęta powierzchniowymi formami ochrony przyrody (ha);	
	Retencjonowanie wód opadowych poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz promowanie i wspieranie takich rozwiązań wśród mieszkańców;					Liczba powstałych obiektów małej retencji (szt.);	
	Zapobieganie skażeniom wód gruntowych będących efektem działalności rolniczej;					Liczba przeprowadzonych akcji z zakresu edukacji ekologicznej (szt.);	

	Działalność edukacyjna w zakresie zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców m.in. w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, odpadami rolniczymi, prawidłowego odprowadzania ścieków bytowych, retencji wód opadowych, a także skutków zdrowotnych i środowiskowych stosowania złej jakości opału;					Liczba organizowanych wywozów śmieci wielkogabarytowych (szt.);	
	Organizacja wywozu odpadów wielkogabarytowych.						

Cel II: Zrównoważony rozwój gospodarczy i turystyczny Gminy Krypno poprzez wykorzystanie potencjału lokalnego i jego odpowiednią promocję

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)	Wskaźnik	Osiągnięta wartość wskaźnika w roku x
II.I. Rozwój lokalnej gospodarki opartej o potencjał Gminy Krypno	Wspieranie innowacji w rolnictwie, w tym wsparcie modernizacji i restrukturyzacji małych gospodarstw rodzinnych;					Liczba zrealizowanych programów w zakresie gospodarowania odpadami powstałymi w rolnictwie (szt.);	
	Realizacja programów w zakresie odbioru odpadów powstałych w rolnictwie, w tym folii, opakowań po nawozach czy środkach ochrony roślin;					Liczba zrealizowanych spotkań w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych dla rolników (szt.);	
	Wspieranie dla rolników indywidualnych w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych;					Liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.);	
	Wprowadzenie systemu ulg podatkowych dla przedsiębiorców;					Liczba przeprowadzonych szkoleń dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej (szt.);	
	Prowadzenie cyklu spotkań informacyjnych, zachęcających mieszkańców do prowadzenia własnej działalności gospodarczej;					Stopień bezrobocia na terenie Gminy (%);	
	Wspieranie inicjatyw tworzenia i rozwoju agroturystyki;					Liczba nowo zarejestrowanych gospodarstw agroturystycznych (szt.);	
	Utworzenie lokalnego targowiska, na którym realizowana będzie sprzedaż bezpośrednia od rolników oraz sprzedaż produktów lokalnych;					Liczba wystawców na lokalnym targowisku (szt.).	
	Promocja produktów lokalnych wśród turystów.						
II.II. Promocja atrakcyjności turystycznej i	Rozwój i poszerzenie oferty wydarzeń kulturowych i sportowych promujących lokalne dziedzictwo, walory przyrodnicze oraz produkty lokalne;					Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturowych	

mieszkańców Gminy Krypno							i sportowych na terenie Gminy (szt.);	
	Spójna oferta promocyjna, wykorzystująca różne kanały i narzędzia komunikacji i promocji, skupiającej lokalne atrakcje turystyczne oraz punkty gastronomiczne i hotelarskie;						Liczba zorganizowanych spójnych kampanii promocyjnych (szt.);	
	Skrupulatne prowadzenie kanałów komunikacyjnych i mediów społecznościowych;						Liczba odsłon strony internetowej (szt.);	
	Kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy jako miejsca, w którym warto żyć, prowadzić działalność gospodarczą oraz wypoczywać;						Liczba utworzonych i wypromowanych produktów lokalnych (szt.);	
	Opracowanie i promocja produktu lokalnego;						Funkcjonowanie punktu informacji turystycznej (forma opisowa);	
	Utworzenie punktu informacji turystycznej;							
	Współpraca z okolicznymi gminami i przedsiębiorcami w zakresie tworzenia i promocji spójnej oferty turystycznej;							
Nawiązanie współpracy, w tym zagranicznej, z gminami partnerskimi, w celu zwiększenia możliwości uczenia się i wymiany doświadczeń, możliwości promocyjnych oraz poszerzenia oferty kulturalnej m.in. wyjazdy, obozy dla młodzieży;							Liczba gmin, z którymi podjęto współpracę (szt.).	
II.III. Turystyka pielgrzymkowa i ekoturystyka jako jeden z elementów rozwoju Gminy Krypno	Działanie na rzecz rozwoju turystyki pielgrzymkowej;						Liczba miejsc noclegowych na terenie Gminy (szt.);	
	Nawiązanie współpracy z Proboszczem Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia;						Liczba obiektów gastronomicznych na terenie Gminy (szt.);	
	Rozwój zaplecza turystycznego, w szczególności sektora usług hotelarskich i gastronomicznych;							
	Budowa zbiornika wodnego z terenami rekreacyjnymi;						Liczba turystów korzystająca z bazy noclegowej (os.);	
	Budowa przystani kajakowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą;							
Wyznaczenie nowych leśnych ścieżek i szlaków turystycznych pieszych oraz rowerowych.							Długość utworzonych ścieżek i szlaków turystycznych na terenie Gminy (km).	

Cel III: Gmina Krypno odpowiadająca na potrzeby mieszkańców i wspierająca ich rozwój

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)	Wskaźnik	Osiągnięta wartość wskaźnika w roku x
III.I. Wysokiej jakości usługi społeczne, dostosowane do potrzeb mieszkańców	Utworzenie placówki opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie gminy Krypno;					Liczba dostępnych miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 (szt.);	
	Tworzenie warunków do rozwoju podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej;					Liczba specjalizacji dostępnych w placówkach medycznych (szt.);	
	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców poprzez realizację programów profilaktyki zdrowotnej;					Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych (os.);	
	Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowego i aktywnego trybu życia;					Liczba realizowanych programów profilaktycznych (szt.);	
	Rozwój mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego;					Liczba osób korzystających z programów profilaktycznych (os.);	
	Dążenie do integracji społecznej i zapobieganie wykluczeniu społecznemu;					Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych dotyczących zdrowia i uzależnień (szt.).	
	Rozwój gminnej polityki senioralnej uwzględniającej potrzeby aktywnych osób starszych m.in. utworzenie Klubu Seniora;					Liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych (szt.);	
	Wspieranie aktywności mieszkańców na rzecz zakładania i funkcjonowania organizacji pozarządowych;					Liczba realizowanych projektów aktywizacyjnych na obszarach wiejskich (szt.).	
	Rozszerzenie działalności Ośrodka Pomocy Społecznej o rozwój usług asystenckich i opiekuńczych nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.					Liczba miejsc w placówkach opiekuńczych i socjalnych (szt.).	

						Liczba nowych organizacji pozarządowych (szt.).	
III.II Wysoka jakość edukacji oraz wsparcie rozwoju dzieci i młodzieży	Modernizacja oraz doposażenie szkół i przedszkoli w pomoce dydaktyczne, w celu podwyższenia poziomu nauczania oraz poszerzenie bazy sportowej wspomagającej rozwój fizyczny;					Liczba sal lekcyjnych poddanych modernizacji (szt.);	
	Prowadzenie zajęć rozwijających i promujących aktywność fizyczną;					Liczba doposażonych placówek oświatowych (szt.);	
	Poprawa warunków lokalowych przedszkola;					Oferta zajęć sportowych (opisowo.);	
	Uruchomienie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych, rozwijających kompetencje kluczowe pozwalających na rozwijanie pasji i zainteresowań;					Liczba miejsc w przedszkolach (szt.);	
	Zapewnienie efektywnego nauczania języków obcych od poziomu przedszkolnego;					Liczba odbywających się zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży (szt.);	
	Wymiany międzynarodowe dzieci i młodzieży z gminami partnerskimi jako forma efektywnego uczenia się i zdobywania doświadczenia;					Wyniki egzaminów ósmoklasisty (%);	
	Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli;					Liczba zorganizowanych wymian międzynarodowych (szt.);	
	uruchomienie wolontariatu uczniowskiego i kształtowanie aktywnej i zaangażowanej postawy wśród uczniów;					Liczba nauczycieli/opiekunów biorących udział w szkoleniach (os.); Funkcjonowanie wolontariatu uczniowskiego (forma opisowa);	
	zwiększenie oferty wsparcia dla uczniów uzdolnionych oraz zmagających się z trudnościami w nauce.					Liczba odbywających się zajęć dla dzieci z trudnościami w nauce (szt.);	

							Liczba uczniów objętych systemem stypendialnym (os.).	
III.III. Aktywne społeczeństwo korzystające z bogatej oferty kulturalno-sportowej	Wsparcie działalności świetlic wiejskich;						Liczba oferowanych zajęć kulturalnych (szt.);	
	opracowanie oferty kulturalnej dla różnych grup wiekowych na zasadzie lokalnych centrów aktywności;							
	Wspieranie i szersza współpraca z organizacjami pozarządowymi – powierzanie szerszego spektrum zadań własnych gminy organizacjom pozarządowym; współpraca z KGW oraz instytucjami gminnymi na rzecz wspólnej organizacji wydarzeń dla mieszkańców np. Dni Krypna, Dożynki;						Liczba uczestników organizowanych zajęć kulturalnych (os.);	
	Poprawa dostępności oraz jakości infrastruktury sportowej, m.in. hala widowiskowo-sportowa, modernizacja stadionu;						Liczba zajęć sportowych dostępnych na terenie Gminy (szt.);	
	poszerzenie oferty instytucji kultury dla wszystkich grup wiekowych, w tym uruchomienie bogatej oferty zajęć dla dzieci i młodzieży w okresie wakacyjnym;							
	Promowanie istniejących otwartych stref aktywności, upowszechnianie aktywności sportowej na obszarze Gminy;						Liczba uczestników zajęć sportowych (szt.).	
	Poprawa warunków lokalowych Gminnego Ośrodka Kultury w Krypnie;							
Stworzenie warunków lokalowych dla harcerzy działających na terenie Gminy.								